

1.Здрастуй, нове життя!

Питання вирішене: Софійка на серпень вирушає до табору відпочинку.

Хоч мама ще бідкалась, мовляв, не буде кому допомогти з Ростиком, а тато потерпав, що вперше відпускають доню надовго й далеко, ніхто вже не сумнівався: до табору Софійка таки поїде.

— Як ти там будеш без нас, дороженька? — запитувала мама вслід мікроавтобусові, що віз на оздоровлення вишнопільських дітей. І робила "па-па!" пухкенькою Ростиковою ручкою.

— Хто за тобою підбиратиме твої речі? — скочив у дверці на приступку тато, подаючи Софійці ще один, забутий нею на асфальті, пакет.

Софійка ж, набурмосено споглядаючи торби, якими обставили її кохані батьки (ніби в таборі їсти не даватимуть!), міркувала про інше. Вона гадала, що нехай ліпше мама-тато попереживають, як житимуть без самовідданої старшої дочки, без сумлінної помічниці й дармової няньки. А вона втомилась і хоче нарешті відпочити. Вона має правона канікули бодай останнього літнього місяця. Все інше її не хвилює.

Віддалік печально глипав на церемонію прощання (аж отерпла: здалося — Вадим!) — Сашко. Таки припхався, відпросившись у директора фірми! Ясно ж казала — не треба її проводити!

Втім, і ці тяжкі думки миттю випарувались із утомленої Софійчиної голови: у відкритий люк автобуса дихнув бадьорий вітерець, а перед очима замиготіли свіжі краєвиди.

Вперед, до нових обр'їв!

Здрастуй, незвідане й манливе, обнадійливе і майже самотійне життя!

Щоправда, вже увечері затужила за родиною. Авжеж, це вам не якісь півгодинки їзди до бабусі в Половинчик! А цілих сорок хвилин тряскої бруківки у протилежний бік!

Крім того, тут так гамірно, всюди якісь чужі люди! Чужа кімната, яка називається "корпус", ще й "номер чотири". Ліжка у три ряди — тут їх спатиме цілих двадцять душдівчат! Вони як назвали всі по черзі свої імена, то в Софійчиних вухах так і застрягло: "НатАліноляДашілонаРит...".!

Біла постіль, білі штори на широченному вікні, біла медсестра, яка відразу ж заглянула їм у голови і спитала про здоров'я... Просто лікарня якась, а не табір відпочинку! Рука в медсестри спітніла й гаряча, не те, що в рідненької — так далеко зараз! — тітоньки Сніжани!

Ну, гаразд: їхня вчителька (тут вона зветься вожатою Аллою Іванівною) теж трохи подібна до Сніжани своєю висвітленою косою і тоненькою статуєю. Але Ростик? Хто замінить Софійці братика? Хто тепер посмикає за чуба, хто усміхнеться до неї маленьким серпиком нижнього першого зубчика?..

А обід!!! Леле, якби знала, що й тут годуватимуть супом, — нізащо б не поїхала! Тарілка супної юшки стала останньою краплею: Софійка скривилась, щоб заридати. Лиш угледівши, що до неї занепокоєно метнулась метушлива біла медсестра, дівчинка мусила проковтнути сльози і навіть зажувати їх ложкою ненависної страви.

Оце попала так попала!..

2.У світлі "Місячної сонати"

О десятій вечора просурмили грізне "Спа-ти по кімна-тах!", яке означало, що треба вкладатися в ліжка. Хто лягає в таку рань? Усі дівчата це розуміли. Ще й були схвильовані приїздом на нове місце. Мабуть, через таку переміну домашнього життя на колективне табірний період тут так і називають — зміною (правда, чомусь — третьою, хоч для Софійки це вперше). Тож "НатАліно-ляДашІлонаРит..." наразі шумів, пищав, хіхікав, навіть потроху кидався подушками. "Показилися!" — супила брови Софійка, бо мала зовсім інший настрій.

За стіною так само борюкалися хлопчак: їхні ліжка також стояли впритул, теж на двадцять душ (разом усі сорок становили загін "Орлятко").

Але хлопчачий вожатий Андрій Ігорович і їхня "рідна" Алла Іванівна так строго наказували

мовчати і так суворо насаджували тишу, що невдовзі повмовкали і найкрикливіші.

Тоді Алла Іванівна тихенько вийшла (чи не до Андрія Ігоровича?), і Софійка нарешті взялась писати додому.

Напівлежачи, мішала в сутінках сльози з незграбними літерами. Насамперед хай заберуть її назад у Вишнопіль — більше вона тут не буде ні дня. Далі: нехай куплять і перешлють їй сюди мо-білку — з єдиного телефона в головному корпусі дзвонити не дозволяють, а як же інакше вона почує голоси мами і Ростика? Також нехай терміново передадуть кимось плитку шоколаду (можна без горішків і можна дві) та ще бодай пачку чіпсів: без цих життєдайних продуктів вона зовсім охляне. А ще хай обов'язково напишуть доньці листа (вона ще ніколи не отримувала листів!): чи здорова Чорнобілка й чи клює риба в дідуса на Відьминому ставку? А ще...

Софійка прикидала, як би ще яскравіше повідати батькам про свої поневіряння. Не забувала й про те, що на пошті конверта можуть розпечатати й викрити всі таємниці. Вже уявляла, як її викликано на суд табірнього керівництва, як її ревно переконують у вітамінності супу. Еге, не на ту на-

скочили! Софійка зашифрує звіт про нещастя веселими фразами!

Раптом звідкись іздалеку почулась музика. Якийсь невідомий піаніст спершу ніби розминався, граючи гами. Потім, після кількох фальшивих нот, на світ усе-таки вирвалась рівна красива мелодія. Мелодія заповонила ніч дивними ніжними звуками. Софійка не витримала й навшпиньки підійшла до напіврозчиненого вікна.

Грали десь поза табором. Із-за отого ліска. Грали гарно і сумовито. Від музики місячне сяйво наче осипалося й осідало на деревах, на сусідньому корпусі, на високому паркані.

— Та це ж — "Місячна соната" Бетховена! — вигукнула раптом.

Аж сама подивувалася власній музичній кмітливості:

— Так-так, "Місячна соната"!

Місяць, котрий догори ногами був би схожий на перший Ростиків зуб, тепер відповів Софійці півмісяцем своєї молодії усмішки.

"Щастить же мені на ці місячні ночі!" — зраділа подумки. Адже віднедавна вже їх не боялась. Навіть коли повня.

Весь "НатАлінОляДашІлонаРит..." корпусу номер чотири спав. І не бачив, як у довгастому проході між ліжками танцювала під далеку мелодію худенька дівчинка з розпущеним волоссям.

Може, то танцювала русалка?

3.Злети і падіння — день наступний

Ох, і занудна ця Алла Іванівна! Ледве ублагала її відпустити на пошту. І то: наказала йти не під час, а після обіду. І не самій, а з кухаркою, що якраз вирушає до магазину по продукти.

Тим часом у таборі проводився конкурс малюнка на асфальті, у якому Софійка ненароком ще й відзначилась. Хоча починалось усе не так уже й гладко.

Тема: літо і дружба. Не дуже розженешся! Ну, квіточки, метелики як представники літа — це

простіше. А друзі? Софійка вперше виявила, що не має подружок. А малювати всяких хлопців на зразок Сашка — не так зрозуміють.

Врешті-решт зобразила Чорнобілку.

— Який симпатичний песик! — запищали дівчата, з'юрмившись над юною художницею.

От і друзі з такими! Що того не зрозуміли б, що цього...

Зате коли Алла Іванівна попросила намалювати по центру сонце, Софійка перевершила всіх.

Бо хто не брався, у кожного сонце виходило якимось кривобоким. А вона присіла, обкрутилась навколо себе, тримаючи крейду у витягнутій руці. От вам коло — рівнісіньке!

Всі тільки ахнули.

— Молодець! — похвалила вожата. — А тепер протягнімо від нього промінці до окремих картинок! Усі ми — діти Сонця! Вийдуть справжні Літо і Дружба!

Захоплено кинулись проводити промені.

— А ти винахідлива! — почула біля себе голос.

Ой, який опецьок! Бідолашний! Чому він не

худне? За нього ж ніхто заміж не схоче!

Змірявши сердегу співчутливим поглядом, усе-таки спромоглась на ввічливе:

— А-а-а, дрібниці.

Коли оголошували переможців, серце тривожно затріпотіло.

— Перемогла... — При цих словах старшої вожатої Софійка скромно опустила голову і підготувалася ступити крок. Яким буде приз? Набір олівців? Альбом для фотографій? А може... мо-білка, може?

— Перемогла... дружба-а-а!— радісно вигукнула старша вожата.

Всі трохи ніяково загули: видко, не лише Софійка приміряла на себе лаври. Такої суперниці не сподівався ніхто...

І призів нікому не довелося вручати!

Табір містився на околиці мальовничого села Леськовичі. Тож до пошти далеченько.

Вкидала конверта у скриньку з особливою пильністю.

— У вас, мабуть, є школа мистецтв? — Софійка не була дурна й чудово розуміла, що варто замілити очі хитрій поштарці, яка прикидається, ніби дуже зайнята якимись бандеролями.

Пі? Яка школа мистецтв? У нас і просту школу скоро закриють, бо дітей усе меншає!

А хто ж тоді учора вночі так гарно грав?

— О, доцю, не питай!

А все таки?

— Ой, то, доцю, наш знаменитий...

— Не залякуй дитини! — зненацька втрутилась кухарка. — Не бачиш: воно собі городське, приїхало й поїде. І так худе й щупленьке, а після твоїх балачок зовсім їсти перестане!

Поштарка вмовкла і повернулась до своїх бандеролей.

Зворотним шляхом Софійка скося позиркувала на обвішану торбами кухарку.

— Допомогти? — просокорила запобігливо.

— Куди тобі щось нести! — зневажливо кинула жінка. Проте дала одну сумку — легшу, з батонами.

Гм, що ж вони приховують? Хоча... для села може бути незвичайною будь-яка гра на форте-п'яно!..

Але ж школа... Чому в ній бракує школярів? У них он у Вишнополі навіть класи переповнені.

— У ваших Леськовичах пропадають діти? — підступила якомога обережніше.

— Хай Господь боронить! Відки ти взяла таку дурню? — аж пригальмувала супутниця.

— Але ж... Он і школу закриватимуть...

— А, ти про це! Закриватимуть, бо люди з села тікають! Роботи путньої нема, село затуркане, до траси далеко!.. Тільки й добра, що чотирикласна школа і цей нещасний табір. А та пащекуха і їх порозгонить!..

Ну, дяка Богові, таки діти не пропадають! Уже легше!

А нічна музика — якби тільки й горя!

4. Ку-ку! Привіт!

Зате на підвечірок подали... вареники! Змилосердилась кухарка! Що то — особисте знайомство!

І все ж у животі зосталась незаповнена порожнеча: метились не з'їдені ще в обід суп і перловка. Бо з трьох вареників — який наїдок?

Бродила таборовим дворищем. Яке тут усе квадратне! Алейки, клумбочки — мов під лінієчку! Над ними — коробочки-корпуси. Мабуть, аби діти краще засвоювали геометричні фігури?

І все ж цікаво, чи дійшов уже лист? Чи пакують уже батьки омріяні ласощі?

Бродила й уявляла, що із замовленого вони покладуть до посилки. Ось тато хоче потішити Софійку пакуночком вафлів. Ось мама переконує, що він зіпсує дитині зуби. Ось дядько Сергій запевняє, що коли в міру, то солодке навіть сприяє натхненню. А Сніжана жартує, що має знайомого стоматолога. Звісно, ніхто не зважає на малого Ростика, який тим часом ухопив цукерку і смоче її разом із обгорткою. Знає Софійка їх усіх як облуплених! Усіх недорогих і рідних!..

Цікаво, а як там... Ні, вона не думає про Вадима! Чи трохи думає? Ну, зовсім трохи: чи, наприклад, помітив, що її немає в місті? Тільки уявити: на прохання покликати Софійку до телефона почує: "А Софійка — в таборі!" Ні, краще так:

"Софійка поїхала на відпочинок!" "Невже? — запитає він. — Чому я про це не знав?" — "Якби ж ти хоч іноді подзвонював їй за останні два тижні!" — сердито скаже мама. А ще ліпше, якщо вона здивується: "Хіба то не через тебе вона щовечора займає телефон, розповідаючи про свої новини? До когось гак жебонить!.." Та коронним номером могли б стати мамині слова: "Можеш подзвонити їй на мобільний!"

Відколи вдома сказали, що комп'ютер — це надто дорого для сімейного бюджету, Софійка, як дочка неогоїстична й ощадлива, почала мріяти про дешевше — мобілку.

У таборі зараз гуртки за інтересами. Софійка ніяк не може визначитися зі своїми інтересами. Що вона вміє? Що любить? Якби клуб любителів читання! Тут, кажуть, є бібліотека, треба якось навідатись. А решта...! Із жахом усвідомлювала, що, мабуть, не має справжніх інтересів. Музика? Що знає у ній, крім семи нот і "Місячної сонати"? Малювання? Мала плани, але сьогоднішній день... Це якби вміти малювати, як ось на

цьому малюнку! Засліплена своїм сонячним колом, на нього й уваги не звернула! Хтось із юних малярів постара-а-ався!

На асфальті — аж вихлюпував барвистими хвилями сад. Вдалині — якісь будівлі, а на передньому плані гойдаються, мов живісінькі, голівки пречудових квітів! Невже і крейдою можна так правдоподібно зображати?

Хто ж автор? Це справжній талант!

Перше місце можна б і дати!

— Ку-ку! Привіт! — пролунало із-за паркану.

Вслід за вітанням у дірку пролізла рум'яна кучерява дівчинка років дванадцяти.

Раніше Софійці щастило на знайомства із людьми, котрі вилазили переважно з кущів. Дірка в паркані — вже щось новеньке.

— Ти намалюва'? Гарно! — Дівчинка зупинилась поруч із Софійкою над малюнком.

— На жаль, це малював хтось інший...

— Скільки вже тут було тих конкурсів "Літо і дру' " — вперше бачу, щоб аж так...

— Ти — з Леськовичів? А хіба місцевим у таборі можна?

— Зі мною вже змири'! Тільки вечір — я вдома повправляюсь і сюди! Вже не одну зміну зустрічаю і проводжу... Не одних друзів... Хочеш, тепер дружитиму з тобо'? Я — Віта.

— Я — Софійка, але...

Хіба так просто можна зробитися друзями?

— О, ти тля', який симпатичний котик! — підбігла Віта до Софійчиного малюнка.

— Мій!.. — зашарілась дівчинка і вирішила, що дружба нашвидкуруч в окремих випадках таки можлива. Навіть між дівчатами. — То які в нас плани на цей вечір?

5. Річкове диво

Уночі накрапав дощик, і малюнки на асфальті розпливлися барвистими патьоками. Всі журились і бідкались.

Софійка так марно вишукувала на сірому тлі образ коханої Чорнобілки, що навіть перестала думати про "Місячну сонату". Цієї-бо ночі мелодія знов стелилась над околицями: так само після кількох невдалих початків, так само після невправних школярських гам. Тільки й того, що крізь шум водяних крапель чулася набагато слабше. Хоча, може, то Софійці вже снилось? Потомлені, всі цієї ночі спали справді як на дощ!

Із сумом споглядала залишки вчорашнього квіткового пейзажу.

— Нічого, новий намалюю! — скрушно махнув рукою... вже знайомий з учора опецьок!

— Як? Це ти так гарно малюєш? Аж не віриться! Ну... На перший погляд ти не схожий на художника!

— А на кого схожий?

Не признається ж йому, що схожий швидше на якогось м'ясника, ніж на пейзажиста! Софійка для того надто вихована! Тому обійшлася чемним:

— Хіба що сонце у тебе трішечки кривуєте!

— Та-а-а, дрібниці! — скептично зміряв дівчину її ж учорашнім поглядом.

— Але... зажди! Розкажи, як це в тебе виходить. І чому квіти й дерева? Адже тема була — друзі?

— Ти ще не з'ясувала в своєму житті, що саме квіти й дерева і є найвірнішими друзями? — іронічно запитав хлопчина (потім з'ясується, що його звуть Павликом) і пішов геть.

Хм, який... який неввічливий!

Ура! Сьогодні їхній загін іде на річку! Досі нагода поплавати випадала тільки в Половинчику. Та й то, скільки там того Відьминого ставка — старій жабі по коліна! Тутже, кажуть, розкішний ставок!

Софійка бризкалась і пірнала, як навіжена. У-у-ух-х-х, краса! А дно яке — пісочок!.. У-у-ух-х-х, яка приємна водичка!

— Плаваєш, як русалка! — захоплено, аж заздрісно пищали дівчата й вигукували хлопці. Відтоді як Софійка намалювала сонячне коло, вона стала популярною.

Русалка! Щось приємно кольнуло біля серця. Вона ж і є Русалкою! Русалка! Русалонька!..

Цікаво, чи допливла б до того берега?

Ага, допливеш! Алла Іванівна й Андрій Ігорович стояли над водою, мов квочка з півнем, і забороняли плисти навіть до буйків, що низкою червоніли на тлі очерету.

Але де їм услідкувати за такою кількістю — ще й малознайомих — дітей! Та ще й — за Русалками?

За кілька хвилин Софійка вже обігнула очерети, плетиво яких нагадувало Павликів малюнок. І ахнула! Вдалині, за кущами й деревами, височів... замок!

Софійка занурила у воду напечену сонцем голову й удруге кинула оком на зелене узбережжя. Видиво не зникало. Промила очі свіженькою хвилькою. Ні, є! Шпилі й башти ще чіткіше окреслились над верховіттям і яскравіше заблищали на сонці. Таке буває лиш у казках! У тих, де русалки виходять за принців...

Вражена, неохоче погребла до галасливої табірної зграї. Дуже кортіло розпитати Аллу Іванівну, тільки як признатись, що запливала за буйки? Тим паче, вожаті зосереджено шикували своїх підопічних: час повертатися в корпуси. А табірний гонг уже вигравав позивні: "Бе-ри ложку, бе-ри хліб і всі-дай-ся за обід!"

Весела братія радо поспішила на поклик. Та й Софійка нині готова була здолати будь-який суп!

6. Прикрий вечір

— Ку-ку! Привіт! Соф', ти досі не обра' собі гуртка за інтересами? — висунулася з-за паркану кучерява голівка.

— Та якось ще не...

— Раджу піти на малюва'! Його веде наша сільська вчителька Любсавна, вона хороша! А ти чудово малюєш!.. Жаль, що гуртка з плавання ще не завели...

— А плавання тут до чого?

— Ну, ти ж і плаваєш, чу', непога'. Егеж-егеж, мусиш звикнути, що я тут все про всіх зна'. Хобі в ме' таке. Та й ми ж на річку хо': ви на панські купальні, ми — на опуст. Це ж сьогодні Іллі, після нього нас уже в річку не пускають, бо верба в е... Ну, в одному місці виросте. А ви, табірні, ще весь серпень у воді бовтаєтесь — і нічо' вам!..

Боже, от усезнайка ця Ві-ку-ку! А як працює розвідка! І що за панські купальні? А в якому це місці має вирости верба в того Іллі?..

Софійка уклала в голові почуте і вже розкрила рота, щоб розпитати. Але Ві-ку-ку, тримаючи товаришку за руку, вже стукала до дверей з написом "Юний художник".

За дверима — суцільне розмаїття. По кутках — натюрморти: із живими й штучними квітами, фруктами, із посуду, зі старих кедів та м'яча... На стінах — репродукції (о, Шишкін!) та різношерсні дитячі малюнки.

Хто з дітей працював за столом, хто — за дошками-мольбертами, майже такими, як у Пустельника. Хто через кальку перебивав контури казкових героїв, хто — фантазував щось фарбами й олівцями. Дехто малював з натури і, по суті,

мало не живцем переносив на папір котрийсь із натюрмортів. Чи зуміє так Софійка?

Ой, а це що за дивовижа? На мольберті — не просто поставлений Любою Савівною пучок квітів... Рослини — мовби виліплені з глини, наче

мініатюрні будиночки з кольоровими віконцями-пелюстками! Не букет — загадкова архітектурна споруда!

— Оце-то та-а-ак!.. — не втрималась від захоплення. — Наче в казці!

— Так-так, Софійко! — лягла на худеньке плече рука Люби Савівни. — Наш Павлик завжди уміє подивувати!

Павлик? І тут — цей нечемний Павлик? Уже хотіла зневажливо гмикнути, як учителька продовжила:

— Павликові роботи виставлялися навіть в області! Їх відзначили у Києві! А ще дали третє місце на конкурсі в Японії!

Третє місце на конкурсі в Японії! Оце-то та-а-ак! Насуплений і засоромлений Павлик уже зовсім не здавався товстим. Навіть... навіть симпатичним здавався! Лице червоне од ніяковості, як помідор, — це, звичайно, мінус... Але чуб — майже такий красивий, як у Вадима!..

Уклякла біля картини, мов статуя. Отямилась тільки від Павликової колючки:

— Вибач, не люблю, коли в мене стоять за спиною!

Грубіян! Егоїст! Задавака! Зараз вона йому!..

— Ніколи не думала, що в тебе на потилиці очі є!.. — вигукнула мстиво і швидко покрокувала до свого нового робочого місця.

До кімнати прибігла перша. Як добре, що тут ще нікого нема! Впала на ліжко й тяжко заридала. Сьогодні все проти неї. Шахову дошку без лінійки (Люба Савівна сказала, щопочатківцям така робота гарно тренує руку) намалювати не вдалося. На Софійчиному аркуші вона роз'їхалась,

наче поламана колісниця. Софійка нервово подерла малюнок (який сором!) і взялась до акварелі. Фарба розтеклася, і Софійка спересердя усе завазюкала чорним (о, ганьба!). Марно заспокоювала Люба Савівна, марно умовляла Віта!

Софійка втекла геть із того проклятого гуртка за інтересами.

їй ніщо не потрібне! Вона нікого не хоче бачити! Прагне тільки додому, додому, додому! Зараз же спакує свої манатки: може, ще встигне на вечірній рейс? Фе, що з цією сумкою? Чому вона так смердить? Що це...

Леле!.. Тільки нині Софійка згадала, що одну з торб мама напакувала бутербродами та іншими наїдками! Щоб дитя не було голодне... А дитя ходило голодне, дитя давилось супами і зовсім забуло про мамині запаси!

Що тепер із цим добром? Перебрати? Викинути? Доїсти й отруїтися? Сльози фонтаном бризнули на білу наволочку.

А вночі знову лунала "Місячна соната".

Тихенько підійшла до вікна, заслухалась. Певно, невідомому піаністові було так само сумно, як і Софійці: мелодія розливалась тужливо, безнадійно... і прекрасно!

Знову хлюпнули сльози. Софійка хлипала і раз по раз утирала солоні потоки білою шторою. Втирала і втішено усміхалась.

Так плаче дитина, коли її пригортає і жаліє мати... Так плаче дівчина у принца на грудях... Так плаче без п'яти хвилин семикласниця, згорнувшись калачиком і поринаючи у сон...

7. Дарунок

А наступного ранку, не встигло ще просурмити "Вста-вай, вста-вай, шта-нята одя-гай!", до табору нагрянула мама. Збентежена і перелякана, вона обнімала доню за плечі й безперестанку говорила:

— Вчора отримали твого листа!.. Тато не хотів мене відпускати, казав, що це в тебе на перших порах, що це минеться, але я наполягла!

— . ..Ота твоя фраза: "Тут дуже добре, і, щоб я не плакала від щастя, про мене постійно дбає біла

медсестра"! А коли прочитали, що в таборі дуже смачні супи, навіть тато погодився, що з тобою біда! — Мама тремтячими руками мацала Софійчину голову й ніяк не могла второпати, до чого тут конспірація і шифрування.

— .. .Може, я збігаю до лікаря і взнаю діагноз?.. Ось, — кидалась вона від торби до торби. — Ми спакували тобі трохи перекусити... Все, що ти просила... А ще — горнятко тушкованої картопельки... Бабуся — трохи смаженої рибки... Канапки...

— ...Чи, може, тебе сьогодні ж забрати? Чи, може... Доню, кажи, чого ти хочеш, кажи, як тебе рятувати!!!

Ну, яке забрати?!.. А ставок, а замок, а "Місячна соната"? У Софійки тут стільки справ, а мама — забрати! Канапки! Вона цінує мамину працю, але...

Не мама, а велика дитина! Ледве заспокоїла, ледве переконала, що все гаразд! Смішна! Мила, дорога і кумедна мама!..

Уже провела її до табірних воріт, як вона спохопилась і запорпалась у сумочці:

— Ой, зовсім забула! Тато купив тобі... щоб могла подзвонити, коли захочеш... Ось!

І простягнула Софійці... мобілку!!!

...Якось так несподівано все звалилося, що не спромоглась навіть гідно стішитись! Та ще й ці наїдки: як їм дати раду?

На допомогу прийшла Алла Іванівна. Завваживши Софійчину розгубленість, вона проголосила:

— А зараз, дівчата, ми всі виручимо нашу товаришку й організовано порятуємо її від навали харчових запасів! Усі — на картоплю! На рибку! На бутерброди!

Поклик знайшов щирий відгук у співчутливих серцях
"НатАліноОляДашілонаРиту.. й за якихось чверть години торбину було спустошено.

8. Бентежна екскурсія

Тепер, коли всі під'їли, а отже, подобрішали, можна завести про наболіле.

— Алло Іванівно, а чому те місце, де ми плаваємо, називають панськими купальнями?

— Ти ж бачила, який пологий берег, який чистий пісочок? Там колись панський пляж був! Тут у селі ніби якісь Дашківські, чи як їх там, панували.

— А мешкали де?

— Вам за буйки не можна, то ви й не бачили. Далі, за очеретом, — палац їхній. Гарний, з башточками.

Отже, не примарилося! Замок справді є!!!

— Якщо гарний,— підступала все ближче, — то чому б нашому загонові не піти до нього на екскурсію?

— На екскурсію? — аж стрепенулась вожата.— Хоча... Якщо— вдень... І якщо— всі

разом... І якщо — не заходити всередину... Спробую домовитись!

Ось він, маєток! Ось воно, заповітне! Входили на територію — за високі цегляні мури, а Софій-чине серце вискакувало з грудей.

Спочатку — численні господарські будівлі, потім — лабіринти забрукованих алей у темних хащах (бідолашні пани! як їм було тут холодно й вогко!). Аж раптом — високий шпилястий дім!

— Насправді це не справжній середньовічний замок. Справжніх на нашій території не збереглося, — уточнила вожата. — Це тільки стилізація під замкову архітектуру. Зроблена із новіших матеріалів.

— То це не старовинне? — аж зупинився Павлик, який щойно вправно робив замальовки побаченого.

— Ну, років двісті, мабуть, є! — Алла Іванівна з цікавістю зазирнула на Павликову роботу (диви, як їй, то можна!). А може, вона просто підступала ближче до Андрія Ігоровича?

— Тому краще не шуміти, бо ще щось обвалиться на голову! Не бігати, не штовхатись, до експоната руками не лізти!

Справді, тут і на стінах росте трава. Он, на башті, — навіть деревце! Дубок, здається? Що ж буде з баштою, коли він виросте?..

Загін "Орлятко" слухняно повернув за ріг, слухняно розкрив рота на широку засклену веранду, на ажурні балкони.

І раптом...

Раптом звідкись ізсередини залунали фортеп'янні акорди. За мить вони перетворились на справжнє музичне шаленство: так поодинокі дощові краплі стають хлющею.

— Оце, діти, звучить "Місячна соната" Бетховена! — Вожата ще не вийшла з ролі екскурсовода. — Ой... Тут же — двері замкнено!.. Це ж — не ніч!.. Діти! Ой-ой-ой! Мабуть, пора до табору!

— Але нас так багато: що може нам загрожувати? — намагалась переконати Софійка. — Давайте ліпше все дослідимо!

— Зрештою, справді? — запитально глянув на вожату Андрій Ігорович.

Підбадьорена Софійка, а за нею інші "орлята" повилазили на приступки й поприлипали до шибок.

— Ось тут, у цій залі! — Павлик майже шепотів, але його шепіт відбився від стін і розкотився луною.

Частину дітвори з приступок ніби вітром здуло, решта ж покрядьки ринули до вікон.

— Оно воно! Оно! Оно!

У глибоких сутінках покоїв білів рояль, на ньому перебирала клавіші якась дрібненька напівпрозора тінь. Це було хлоп'я, хоч за довгим

волоссям, панськими панчішками й нагрудним бантом можна було б угледіти в ньому і дівчинку.

Зненацька тінь повільним, наче у сні, рухом повернулась до непроханих глядачів.

У дітей (Софійці здалось — у неї) вп'ялися двоє величезних, бездонно сумних очей. Очі ніби бачили і ніби не бачили гостей. Такі очі Софійка, без сумніву, вже зустрічала: в примари Катрусі Кулаківської! Певно, так дивляться усі привиди.

— А-а-а-а!!! — Юні дослідники кинулись урозтіч від замку.

— Спокійно! Нічого страшного, — намагався вгамувати переляк Андрій Ігорович.

Проте Алла Іванівна, штовхаючи в плечі, випихала хлопців і дівчат із непевного замковища:

— Всі по двоє — до центральних воріт! Швидше, швидше, швидше!

Так не тікають навіть од грози.

А "Місячна соната", сміючись і ридаючи, видзвонюючи і хлипаючи, наче бігла їм услід.

Останніми покидали мури двоє: Софійка, яка, оглядаючись, усе намагалася вловити у тьмяних вікнах загадковий погляд, і Павлик, який гарячково домальовував у альбомчику сміливе (не боїться такої висоти!) баштове деревце.

9. Заради дружби

Сиділа за клумбою і телефонувала Вадові. Недаремно ж стільки місяців берегла номер його мобільного в своєму записничкові!

Зараз ошелешить сьогоднішньою пригодою... Втім, навряд чи це його зацікавить. Може, запитати... Ні, просто попросити передати вітання однокласникам... Або сказати "Алло!" й послухати реакцію на свій голос... Або...

— Ку-ку! Приві'!

Ох, ці принади дівачої дружби!.. Поспішно сховала мобілку й блокнотика.

— Я принесла то' домашніх пиріжків! Хо ? Ми з мамою пекли!

Що ж, доводиться чимось і жертвувати:

— Гаразд уже, давай!

Поки Ві-ку-ку не забила їй баків теревенями й не потягла на черговий гурток, Софійка пішла в наступ:

— Віто, а хто то в Леськовичах ночами грає?

— Ну... це наш... Певно, магнітофона хтось умика'! — ухильно зарум'янилось Вітине личко.

— А якщо по щирості, як подружка подружці? — не здавалася Софійка.

— Не мо' табірним дітям розказувати — аби не розлякати... Але як подружці... Привид це наш... Замковий... З маєтку панів Дашківських! Відтоді, кажуть, як вони замок цей покинули! Перед революцією, сімнадцятим роком! Нічого подіяти не можемо! Піаніну хтіли з кімнати винести — підняти годі! Порубати — не наважились! Вже й міліцію виклика' — нічо не помага. Як тільки ніч — так і музика! Причому одна й та сама — завжди! Страшна така, моторошна!

— Страшна? Як на мене — звичайнісінька "Місячна соната"!

— Він і не в місяць гра'!

— А вдень?

— Ти про сьоднішню okazію з вашою екскурсією? В Леськовичах уже намагаються це поясни'. Може, привид хтів просто вигнати вас геть? А мо', бажа' комусь із ваших сподобатись.

— Навіщо?

— Оцього вже не зна'! Ясно одне: удень таке сталося вперше!

— Може, проберемось туди крадькома?

— Здуріла? Я не хо'!

— Але ради мене, твоєї подруги?..

— Гм... Якщо тобі так кортить на побачення з привидом... Доведеться влаштува'! Тобі на день? На вечір? Опівночі?

— На день, звичайно! — Софійка вже й сама перелякалась власної затії.— Але... Як ти це зробиш?

— Замок значиться у військовому окрузі. А мій тато в Леськівській частині прапорщик. Його кабінє' — в хазяйських прибудовах, біля воріт. Завтра після обі' в нього чергування. Попро', щоб провів нас.

О, запахло неабиякими враженнями!

— Ти спробуєш? Дякую!!! Чим тобі віддячити, люба Вітусю?

— Ет, пусте! — Лукаві рум'янці заховались під кучері. — Хіба що покаж' мені свою нову мобілку і повідаєш, кому хтіла дзвони'! Як подру' подружці, ради нашої щирості, еге ж?..

10. На побачення

В Алли Іванівни відпроситись було на диво легко: вона саме шарілась після якоїсь тихої фрази Андрія Ігоровича. Питала дозволу піти на пошту,

бо й справді мала вкинути подячно-щасливого (а може, прощального, хтозна?) листа батькам. Схоже, навіть якби Софійка й зізналась про замок, вожата в цю мить не заперечувала б.

Шкода тільки, що пропустить змагання з плавання.

— Ага, ось хто не боїться козирнути перед приви́дом? — посміявся у вуса Вітин тато, стрічаючи подружок. — Ну, приви́да не гарантую, а влучання штукатурки може бути у саме яблучко!..

— Соф*, але ти ж не будеш тікати, як учора ваша Алванівна? — злегка тремтячим голосом запитала Віта.

Тато подлубався старим великим ключем у височенних дубових дверях, потім підважив їх, поштовхав, аби відчинити:

— Сюди вже багато років ніхто не заходив: основну військову частину давно перекинули ближче до міста. А госпіталь, який був у замкові, ліквідували.

— А що ж ви досі тут стережете? — поцікавилася Софійка.

— Військова таємниця! — усміхнувся самими вусами. — А коли по правді, то вже тільки територію. Як мовлять цивільні, ні сам не гам, ні комусь не дам! Хоч без нас привид навряд чи впорався б. У цього замку ворог номер один — звичайні

люди. Понищили б усе, розтягли по камінчиків. Ет, невдача! Заїло! Доведеться йти з чорного ходу!

Хід був і справді чорний: через темний-тем-нющий підвал. А поряд — ще й вхід до колишньої псарні: за тими круглими заґратованими віконцями панські хорти ночували, а отут на майданчику бігали.

— Колись була електрика, — ступив униз на невидимі сходи Вітин тато, запалюючи ліхтарика. — Пан був не дурним, усе робив за останнім словом техніки!

— А де ж вона поділась? — наївно поцікавилася Софійка. Відповіді не почула.

Певно, привидова робота. Бо від селян усе захищено, все стережуть військові!

По обидва боки — ряд важких дубових дверей (здебільшого тільки одвірків), що вели в комори. Минули навіть "морозильну камеру": її сходи пішли ще нижче, там була мінусова температура навіть у спеку, тож м'ясо не псувалось.

Софійка полегшено зітхнула, коли нарешті вилізли нагору. Піднялись крутими спіральними сходами, які з підвалу вели якраз на кухню: аби челяді зручно бігати, за чим треба. Тут же — велетенський чан для миття посуду, плити, обкладені кахлем. Хоч повсюди розкидано всякі пробірки та колби від реактивів (сліди військового шпиталю), неважко було уявити кухонну, ще

'пінську, метушню, шкварчання, дзенькіт і перегукування...

— Л ось, дівчата, водо— і теплопостачання! — Батько посмикав за уламок труби, що стирчав зі стіни. — і все — в стіну заховане, не так, як роблять нині: труби стирчать, ніде й меблів поставити! Пявіть не зігнеться, не те що наші, теперішні! Еті Зварювальних апаратів не було, все на скрутках, але ж міцніше!

В інших залах так само стирчали залізяки.

— Якщо таке міцне, то хто ж його пообривав? не могла втямити Софійка, бо це ж яку силу, видно, мають тутешні привиди! — Ви ж людей сюди не пускаєте?

Мабуть, вона запитала щось не те, бо їхній екскурсовод якось іронічно пересмикнув вусами.

— Тобі слідчим працювати, а не в школі вчитись! — похитав головою. — Тут, дитино, все простіше і все складніше. Подзвонили згори, наказали здати все залізо на брухт, то солдатики й виконали!.. Які батареї були, які труби!..

Софійка задерла голову й пробувала збагнути, як тут згори можна подзвонити. Може, там, на баштах, — дзвони, як у церкві? І привиди в них калагь-калать?

Натомість побачила дивовижну прозору, хоч і забруднену вже стелю із акуратних скляних квадратиків. Не дивно, що тут, у загалом похмурому

замку (ще й знадвору все деревами пообросло!), аж так ясно! Над головою — небо!

— Це ми в парадному вестибюлі! — оголосив батько, вказуючи на широкі сходи, які вели на другий поверх.

Звідти Вітин тато повів їх у темний просторий коридор, радше невеличкий зал.

— Дозвольте відрекомендувати: портрет самого пана Тадеуша!

Ізсередини над вхідними дверима (тими, що в них не вдалося сьогодні зайти) поміж гіпсових квітів та листя красувався невеликий барельєф чоловічої голови. Намагалась розгледіти риси вчорашнього привида — ні, нічого.

11. Знайомство

— А яким був цей Тадеуш? — запитала Со-фійка.

— Хто вже його зна! Коли в революцію здавав позиції, то золота свого не здав! Позаховував! Десь тут, на території! Кажуть, усіх тих селян, які брали участь у цій секретній операції, забрав із собою. Жоден з них не повернувся, та чи й дав їм Тадеуш і до вечора дожити? Конспірація потребує жертв! Ми так і не знайшли тих скарбів, хоч розвідку провели капітальну.

В цю мить Вітиному татові подзвонили по радіотелефону.

— Перепрошую — служба! — кивнув до дівчат. — Ви поки пройдіться у той бік. Тільки не забувайте про підвищену боєготовність: штукатурка не дрімає!

Та цікава до всього Віка не збиралась нікуди йти: вирішила бути в курсі татових розмов. Тож Софійка рушила залами сама.

З особливим трепетом споглядала залишки гіпсових узорів. То тут, то там — прикрашені кахлем і мармуром грубки чи каміни. Вихід на широченний балкон-терасу: кіньми їздити можна!

А це... Рояль!!! Білий обдрашпаний рояль. Із підсвічниками над клавіатурою, заплилими воском.

Скрадаючись, підняла кришку: далекі від музики люди завжди норовлять бодай побамкати по клавішах. Кришка зі скрипом відчинилась, і Софійчин вказівний палець уже готовий був добути якусь ноту.

— Панні сподобався наш замок?

Палець так і застиг, не породивши звука. Та й сама Софійка, здавалось, отерпла, не здатна була і ворухнутись.

— Розумію, що не дуже...— продовжив голос. — От якби панна завітала років за сто перед цим, була б вельми і вельми подивована!

Урешті палець сіпнувся назад, а рука поворухнулася і легенько, повільно, як у сні, закрила кришку. Навіть задерев'янілий язик здобувся на слово:

— Н-н-ні... Панна й так... Панна й так дуже под... подивована...

Ноги вже оклигали і поволі задкували до виходу.

— В-в-велике е-е... (Як "дякую" по-польськи? Адже Дашківські поляки!) е-е... дзенькує за гостину!

Це був — так-так! — той самий напівпрозорий хлопчик з довгим волоссям, якого вчора побачила у вікні! Який грав "Місячну сонату"! Це був — слід називати речі своїми іменами — той самий привид!

— Ян-Казимир Дашківський! — ґречно представився незнайомець. — Син Тадеуша й Марії! Для файної панни можна Завтрашній. Так мене кликали мої рідні. А як ся назива панна гувернантка?

— Я не гувернантка! Ви мене з кимось... Я — просто Софія, паничу...

— О, Софі, як чарівно! Прошу дуже, хіба панна Софі не знає, що мої батьки матимуть її гувернанткою?

Хлопчина щось плутає! Може, хоче доєднати її до когорти привидів? Озираючись на вихід, поспішила перевести розмову на інше:

— А чому ви граєте лише "Місячну сонату"?

— Бо, на жаль, ми з фрау Ґретхен устигли вивчити тільки "Місячну сонату"! Взагалі я до музики не дуже, але ночами тут буває так тоскно!

Ого, тут ще й фрау Ґретхен! Компанія підбирається веселенька!

— Софі, певно, знає, що музика — це як найчистіша вода. Розтаєш у ній, наче цукор у каві, й ніби перестаєш існувати. А отже, перестає існувати й туга! Граю ж так собі...

— Не прибіднюйтесь, у вас дуже гарно виходить! — намагалася задобрити Яна-Казимира-Дашківського-Завтрашнього (плюс ще один непомітний крок до виходу).

— Панна хоче, щоб я заграв? — аж засвітився Ян-Казимир.

— Соф'! — раптом загукала в коридорі Віта. — Ти де? Нам уже пора!

— Дівчата, заквадратюємося: терміново викликає начальство! — гукав і її тато.

— Мушу йти! — Тепер було чим виправдати свою таку жадану втечу.
— Прощайте!

— Нехай панна приходить ще! — заблагав Казимир, стаючи вже наполовину прозорішим.

— Але ж я сюди без ключів не зможу зайти! — шукала причини, аби не тривожити більше цього дивного хлопця.

— Хай панна тричі постукає у вікно, в яке вона зазірала вчора: я чекатиму і впущу!

Ти ба, все у нього схоплено!

— Але я не здолаю муру! — продовжувала викручуватись.

— Хай панна прийде з боку ставка! — не здавався новий знайомий. — Від того місця, де ви, купаючись, уперше побачили замок, є в очеретах вузенька стежечка вздовж берега.

Господи, цей Казимир якийсь усевидющий!

Не пригадує, чи ще щось казала: з радістю вилетіла до своїх провідників.

Здається, в ту секунду привид щез.

— Ти якась бліда, — насторожилась Віта.

Ще одна всевидюща й усезнаюча!

— ...і ніби з кимось балакала?

— Ві-ку-кусю, дорогенька, вибач! Я не можу зараз говорити: мені дуже зле! — відповіла щиро.

— Я каза', що все марно! — підсумувала товаришка.

Важко було не погодитись!..

12. Несподівані близнючки

Софійки вистачило на цілих два дні. Два дні вона сумлінно виконувала табірні завдання, мужньо їла супи, старанно ходила на гурток з малювання, активно перегарикувалась із Павликом, регулярно телефонувала додому й уважно вислуховувала домашні новини. Уночі ж — міцно спала і не чула ніякої музики.

Так-так, вона отримала свою порцію вражень. Дізналась, хто автор нічних концертів і чого мелодія одна й та сама. Познайомилась із замковим

привидом. Тепер можна зосередитись на відпочинку. Ба навіть вертатись додому.

І все ж думала про одне. Про загадкового замкового мешканця. Хто він? З ким він? Чому назвав себе Завтрашнім, а Софійку гувернанткою? Що він знає, що бачить? Чому заговорив з людиною, чому саме з нею?

Але найбільше її мучив його сумний-пресум-ний погляд. Привид казав, що йому тоскно. А як благально подивився на прощання! Може, йому потрібна допомога?

Навіть забула про Вадима. Натомість відчула, як бракує Сашка — вірного й випробуваного друга. З яким можна лізти до будь-яких привидів, навіть серед ночі, навіть у повню.

Відпроситися вдруге було не складно. Алла Іванівна вже довіряла Софійці. Тож досить було сказати, ніби мусить терміново занести Вітину тарілку (забуту після пиріжків). І додати, що, може, трохи затримається в подруги: на випадок, якщо вожата знає, що Віта живе недалечко.

Те, що пропускає спортивні змагання, зовсім не засмучувало. Не багато втратить, коли не побачить, як борсаються на брусках усякі там Павлики!

Ось вона, стежка вздовж берега. Вузесенька, майже прихована в травах. А проте колись

викладена каменем! Наче хтось уже здавна чекає на неї!

Не встигла постукати в шибку, як Завтрашній смикнув за фрамуги. Зверху трохи сипонуло облущеною фарбою, але залазити у замкове вікно було набагато простіше, ніж колись у квартиру під їхнім помешканням.

Привид просвітлів і наче аж став не таким прозорим.

— Панна прийшла! Яка радість! Панна бачила, як плакало небо?

Зранку і справді прокапував дощик!

— То я вже змучився чекати! Відтепер хай Софі почувається тут, як у себе вдома. І хай у Софі буде власний ключ. Я згадав, що десь у домі є ще один ключ — від отих балконних дверей. Панні можна його довірити!

— А хіба вам самим ключа не треба? — не дуже хотіла зв'язувати себе якимись обов'язками чи гостинцями.

— О, мені нічого не варто проходити крізь стіни! — заспокоїв Софійку Ян-Казимир.

Вони прийшли до вузької кімнатини. Завтрашній вже напіврозчинився і хотів було проникнути крізь двері. Але вчасно згадав, що з панною так не поведуться, і прочинив їх, пропонуючи Софійці дорогу.

— Тут мешкала моя нянька. Вона зберігала ключі від мого улюбленого балкона. Я дуже лю-

бив цей балкон! А ще дуже любив свою няньку. Тому не дозволяю забрати із цього дому її останню річ — шафу!

Він запалив свічку ("Світло вони пообрізали, мушу знову користуватись цим недогарком"), і Софійка побачила... шафу! Різьблену, з шухлядкою. Правда, надто розвалену, поїдену шашелями. Але точнісінько таку, яка стоїть у її вишно-пільській кімнаті!!!

Почувши про цю подібність, Завтрашній аж застрибав од щастя. Він кинувся обнімати Софійку. На якусь мить навіть подумала, що кинувся її душити і що прийшов її кінець.

— Бардзо файно! Шарман! Вері ґуд! — вигукував Ян-Казимир усіма мовами. — О, даремно я полюбив цю прекрасну Софі! Я відчував! Софі — мій порятунок!

З'ясувалося ось що. Чоловік, який продавав Тадеушеві шафу, стверджував, ніби вона — точна і єдина копія якоїсь особливої, навіть з чарівними властивостями, шафи. "Хтозна, — казав чоловік, — може, власники тієї чарівної шафи колись прийдуть на допомогу?" Чи повірив Тадеуш цим словам, чи ні, але шафу купив, бо справді була дуже гарна.

Малий Казимир змалку іще пам'ятає цей випадок. І вірить у диво, бо раніше світом бродило таки немало чарівників!

Софійка підтвердила: старша посестра-шафа справді чудодійна. З її допомогою можна порятувати кого завгодно і з якої завгодно скрути. Немає нічого простішого!

— І мене, пресвітла панно? — злегка зашарівся Завтрашній. — Соромно сказати, але мене, майже дорослого парубка! Мене — із цих похмурих покоїв! Із цієї, — посмикав себе за нагрудний бант, — ненависної привигової шкури!

— Стривайте, пане Завтрашній! А що сталося?

— Річ у тім, що я... помилився народитися! Загубився в часі! Я прожив не своє, точніше — зовсім нічиє, не заплановане Богом життя. Еге ж, Яна-Казимира не мало бути взагалі! Натомість моє життя десь блукає без мене в світах, десь марно і слізно виглядає мене! Сам же я нічого не годен вдіяти, бо ув'язнений у цьому замковищі. Якщо хтось інший не вирахує моїх справжніх координат і не доставить мене на нове, моє власне місце, — я повік сидітиму в привидах! Ви мене розумієте, файна панно?

Софійка сиділа, як громом прибита, і намагалася зрозуміти. Такої заплутаної справи аж ніяк не сподівалась! Навряд чи можна щось удіяти: як знати, куди переселити нещасного? А що, коли це дівчина, а що, коли навіть сама Софійка? І як виселити незаконного "квартиранта"? І як...

— Спокійно, спокійно! — наказувала чи то хлопцеві, чи то собі. — А що відомо про вас справжнього? Адреса? Ім'я? Вдача?

— Зовсім нічого, пресвітла панно!

Аби зараз удалині не зазвучав табірний гонг, який закликав до підвечірку, вона б, їй-богу, з'їхала з глузду.

— Мені пора, — винувато здвигнула плечима. У відповідь — такі розчаровані й водночас такі

повні надії очі!

— Але ви не хвилюйтесь, Казимире! Неодмінно щось придумаємо!

13. В кожного своє...

Аби забезпечити собі виправдання, дорогою назад усе ж забігла до Віти. Сказати їй, аби прийшла ввечері по тарілку.

— Ку-ку! Привіт! — Віта саме кришила свиням. — Ось ще нагоду' курей, нарву кролям, покришу яблука на сушіння... Словом, повправляюсь — і навідаюсь.

— Я думала, вправлятись — це займатися спортом!.. — засоромлено визнала Софійка. — А тобі, бачу, не до гімнастики. Як це все здатна подужати одна людина?

— Та це ще що! — махнула рукою в обмішці. — Проти інших ще й мало/ Я й коро' не пасу: це ро' менбрат!

— Хто? Медбрат?

— Менбрат: менший брат! Чи ж не ба': я не люблю говори' зайвого? Моє правило: більше роби — менше говори!

— Боже, а я відпочиваю, як пані! — щиро совістилась. — А я нарікаю, що мушу забавляти Ростика! Що мама іноді в квартирі прибрати попросить!

— Що ж, кожному своє!.. — якимось по-старечому пояснила Віта, наміряючись іти до криниці по воду.

Софійці від цих слів трохи полегшало. Вона б і рада чимось допомогти Віті, але, справді, куди їй братись до таких надлюдських, до того ж малознайомих справ? Тільки нашкодить!

— Авжеж, у кожного своя морока... Наприклад, я — мушу чимдуж бігти на підвечірок!

Он і в Алли Іванівни свій клопіт. Щось там із Андрієм Ігоровичем погиркались. Навіть гуляти своїх підопічних повели на різні майданчики: дівчата на першому квадраті, хлопці — на п'ятому... А в Павлика творча криза. На гуртку за інтересами хоче малювати пейзажі. А дуже тут не розженешся: все таке ж розграфлене, як ота шахова дошка, з якою Софійка так і не впоралась на першому занятті.

— Дві квіточки вправо, дві квіточки вліво — страх як мальовничо! Не дитячий табір — казарма! — нарікає він. — Тут лиш військові паради проводити!..

Бурчить, бо який із Павлика військовий? Подушка подушкою! Але й справді: у цих одноманітних рівних алейках, у квадратних клумбочках було щось нудне, гнітюче. Та що ці негаразди порівняно з Казимировими?! Он у кого справжня біда! Софійчина думка кружляла довкола нього, як Ві-ку-ку — довкола хазяйства. На жаль, почувалася цілковито безпомічною!..

Для початку вирішила підходити здалеку. Не ставити питання руба, а потрохи-потрохи по-вивідати про Завтрашнього усе що зможе. Гляди, щось і з'ясується! Та й узагалі, чи не видумав хлопець проблеми сам? Стільки прожити в темряві й самотині — чия психіка витримає?

Правильний діагноз — це, як мовиться, вже половина лікування. Хай, наприклад, розкаже про своє дитинство, розвіється, вилле душу, покаже Софійці решту замку і таке інше.

— Ключ! Минулого разу ми з пресвітлою Софі зовсім забули про ключ!
— загукав Ян-Казимир

14. Це вже шось!

при зустрічі й простягнув Софійці різьбленого приіржавілого ключа. — Я перевіряв: балконні двері відмикає чудово!

Спокійно, спокійно! Не збитися з думки! Зараз важливі не двері, а...

— Шафа! — обірвала на півслові господаря. — Які ще речі є у шафі?

— Нічого, Софі! Тільки тріски й облущене покриття! Вони давно усе забрали. Збрали б і ключа, якби випадком не впав у щілину. Збрали б і шафу — на розпал, якби не моя поява в тісній кімнатці!

Отже, нічого? Це — нічого! Це ще нічого не значить! Є ж іще Софійчина шафа. Вона може підказати що-небудь?..

— Панна чимось заклопотана? В панни щось трапилось?

— Га? Ні! Усе гаразд! Ведіть мене, паничу Завтрашній, до нових замкових вершин!

— Софі хоче полізти на вежі?

— Можна й туди!

Вони подряпались крутющими спіральними сходами.

— Поруччя — дубове. Ще не одне століття витримає! — хвалився якістю. — А ось — бак для води, цілісінький. От лиш під час війни в котрусь із труб поцілив снаряд — тепер західна стіна постійно мокріє, що не доведе до добра!

— А ви, бачу, хазяйська дитина! Певно, помагали будуватись?

— Я? Що ви! Коли завершували дім, я ще в пелюшках лежав. Просто нас сусіди часом заливають. От би і їм таку надійну систему!

— Сусіди? — насторожилась. — А хто ваші сусіди?

— Ну, найближчі до нас — Цвітковські: вони в Лукашах мешкали. Зараз виліземо нагору, звідти побачимо те село. А інші — геть далеко, бо довкола — все батькові землі.

— Тоді як же ті сусіди могли вас заливати?

— Заливати? Ви про що, панно Софі? Заливалися вони хіба самі: горілкою та винами, коли приїздили до нас у гості.

— Але ж ви сказали "заливали"! Система, кажете, в них ненадійна!

— Ненадійна система, бо якби надійна, то досі б панували. А так — от зараз поглянете! — ні від маєтку Цвітковських, ні від якогось іншого сліду не зосталось!

Поки Дашківський вилазив на дах, аби звідти подати руку Софійці, вона швиденько дістала із сумочки заповітний блокнотик і на чистій сторінці записала:

"Сусіди нас часом заливають"

Здається, для першого разу непогано.

15. На даху

Ось і оглядовий майданчик. Огороджений ажурним парканчиком. Просто на найвищій вежі, над сірою бляхою покрівлі.

— Там, де іржаві латки на даху, — то вже недавно перекривали. Здалось їм, що краще буде, — пояснив Дашківський. — Нове пропало, стара ж бляха — досі як нова!

Стала на повен зріст і ахнула. Довкруг безконечні простори! Парк, схожий на ліс, хатки й табір із купальнями!.. Далі — неозорі поля в смугастих перелісках, якесь село...

— А там, на самому небокраї, може, наш Вишнопіль? — замружилась до обрію. Дивовижа: самого замку майже нізвідки не видно, а з нього!..

— Може бути, прекрасна панно! Не знаю, на скільки миль видно (ніколи не любив алгебри). Але знаю, що не дарма військові облюбували замок: видно все на світі! Саме звідси я помітив вас уперше, мила панно! На колишніх купальнях, зроблених татком для моєї матки! Спершу вас навіть за русалку сприйняв!

— Ота вимощена каменем стежечка в травах — теж робота вашого татка?

— Так, для її ранкових прогулянок.

— Він, мабуть, дуже кохав свою дружину?

— Можливо, — ухильно відповів Ян-Казимир.

Ти ба, не хоче признаватися? Соромиться? Не довіряє?

Він же перевів на інше:

— Я подовгу люблю сидіти на вежі. Це прискорює час.

— Прискорює час?

— А ви не знали, люба Софі? — Завтрашній примостився на баштовому зубцеві, на сусідньому запропонував сісти Софійці. — Чим вище — тим швидше, це ж зрозуміло! Тут я можу просидіти хоч і цілий день, а здається — ніби одну годину.

— Ви хочете сказати, що внизу...

— Так-так, Софі! Ви помічали, як повільно йде час у підвалі? Там побудеш хвилину — а наче цілих півдня!

Еге ж, коли бродили з Вітиним татом по підвалу, гадала, що минула ціла вічність!

— Це видно навіть на перший погляд, — продовжував. — Стільки всього вже поміняли на даху: і покриття, і цеглини у вежах... А в підвалі — все як і було! Час там стоїть, а тут — летить. А на ставку, і взагалі поза мурами замку, час іде ще скорше. Він — як вітер, що обвіває замковище, майже не чіпаючи його самого. Тут він мовби зупинився. І я разом з ним...

Знову — про наболіле! Софійка співчутливо потисла Казимирові руку: все буде гаразд, мовляв. І вкотре помітила: його тіло мовби і є, але,

коли натиснути на нього міцніше, — то наче повітря..-

__Я — ніби те деревце, — показав на дубочка ніколи не стану розлогим і крислатим, але

ж і вирвати мене можна хіба разом зі стіною...

16. Ще один дарунок

На гуртку Софійка намагалась подолати натюрморт, любовно виставлений Любою Савівною. І думала тяжку думу. Пам'ять підсунула їй недавні Казимирові слова. Ні, те, щона даху він мовив: "Не знаю, на скільки миль видно", — підозри не викликало. А те, що сказав далі... "Ніколи не любив алгебри!" Для його десяти років — наче трохи зарано? Софійка й то вчитиме цей предмет лиш із вересня (хоч уже має до нього відразу), а він...

Здається, Казимир знову сказав щось дивне, сам того не помітивши! Може, це промовляє у ньому його справжня суть? Майбутня суть?

Що ж це виходить? Сусіди заливають квартиру... І Софійчину також, відколи переселились, горішні сусіди уже один раз залили! Не любить алгебри!.. І Софійка не любить! Виходить, що й Софійка може бути Завтрашнім? Ой люди до-о-обрі! Чи не тому той нещасний і поривається так до неї, що знайшов у "панні"... себе?!

В цю мить Павлик тихенько підійшов до Софійки і простягнув якийсь аркушик.

— Не думай, що дуже ціную твої здібності, але... Просто ти єдина, хто, як і я, придивлявся до нього. Чи схожий?

З малюнка на Софійку дивились... очі Привида! У ту мить, коли вперше побачила його у вікно.

— Мов живий! — Софійка геть забула про ворожнечу. І про те, які тяжкі підозри мала щойно стосовно Яна-Казимира.

— Справді? — зашарівся Павлик. І схаменувся: — Могла б і підколоти! Бо аж незвично!

Та Софійці було не до жартів і не до підколоток. Її навідала шикарна ідея.

— Що хочеш в обмін на цей малюнок? — запитала рішуче.

— Ти маєш на увазі, щоб я тобі його подарував? Будь ласка, забирай!

Еге ж, розщедрився! Аби потім знов дорікати!

— Ні, просто так гостинців я не приймаю. У мене є трохи кишенькових грошей. І папка з акварельним папером. І коробка з фарбами. Що візьмеш?

Павлик геть розгубився і не знав, що казати.

— То що, питаю?

— Я ж сказав: ні-чо-го!

— Але я не можу взяти задарма!

— Ну, то не бери! Порви його, спали, із'їж! Тільки відчепись! — Павлик облишив малюнок, ухопився за голову й вибіг.

Ну, хіба не псих?!

1 7.Чистота і бруд

— Єзус Марія! Як я змарнів, як погіршав за останні десятиліття! — вдивлявся у Павликів малюнок юний Дашківський.

Вони сиділи на широченному підвіконні паничевої кімнати, гойдаючи звішеними ногами. Со-фійка — на безпечній відстані. Якщо раптом Завтрашньому припече перелазити в її тіло, вона встигне утекти.

Сьогодні забігла ненадовго, — Алла Іванівна строго наказала: "На пошту — й назад!"

У замкові давно вже немає дзеркал, тож нещасний уперше побачив себе збоку! і

— Що ж залишиться від мене ще через дев'яносто років?! — нервово поправляв зачіску,

смикав за поли коротенької — сам її так називає — камізельки.

— Не хвилюйтеся: завдяки цьому портретові вам скоро вдасться вельми освіжити свою зовнішність!

Якщо з цим зображенням вона полізе у свою шафу... то побачить заховані від неї сторінки привидового життя! І, безумовно, знатиме, що робити далі, як шукати Казимирову справжню плоть. І, ще безумовніше, якщо ця плоть має бути Софійчиною, вона вчасно припинить розслідування й покине свою рятувальну операцію!

— Так, портрет чудовий! — по-своєму зрозумів Казимир. — І намальований світлою людиною.

— Ні, той Павлик такий скандаліст!

— Панно, той ваш, як ви кажете, Павлик — світла, чудова людина!

— З чого ви це взяли? — набурмосилась.

— Що таке світло і темрява, люба панно? Темрява — не що інше, як звичайний пил, котрий осідає довкола! Світло — це ніби мітелочка, яка чистить і змитає тойпил! Чи ж не так чинить сонце з ніччю?

— Але до чого тут люди?

— А ви не знали, люба Софі? Світ складається зі світлих і темних людей! Коли я дивлюсь на них, то насамперед бачу світло або темряву. Чистоту чи бруд.

— Ти ба? — здивувалась. — Навіть мене так сприймали? Ото вже я, мабуть, закіптюжена! Вашого світлого Павлика тільки те й роблю, що ображаю!

— Софі! — кинувся до неї Завтрашній. — Коли ображаєте Павлика, на вас таки падає легенька тінь, однак ви — найсвітліша постать, яку мені доводилося зустрічати, відколи я... відколи я отакий!.. Думаєте, чому я постійно називаю вас "пресвітлою панною ?

Софійка зашарілась. А тоді про всяк випадок відсунулася ще далі. А потім дістала з блокнотика Вадову фотографію: що скаже про цю особу?

Ян-Казимир узяв світлину, покрутив її в руках. Мружив очі й наче хотів щось із неї здмухнути.

— Пил, — пояснив Софійці. — Цей панич — запилючений!

Він придивився ще пильніше й додав:

— Стривайте-стривайте! Цей хлопець колись був... увесь чорний! Хтось якимось дивом цю чорноту із нього зняв!

Це він про прокляття? Софійка зняла з Вадима прокляття!

— Але, — продовжив, — пилюка залилась. Пилюка, очиститись від якої здатен тільки він сам, тільки власними силами!

Вадим — дим!.. Дівчинка лише тяжко зітхнула. Раптом згадалася фраза біологічки Ліди Василівни. Коли Вадим спізнився на урок і почав з усіх сил відбріхуватись, Ліда Василівна різко обірвала: Тоді пускати нам пил в очі!"

Пил, пил, скрізь цей пил! На всьому, що тільки пов'язано з найкращим у світі хлопцем! Ні, це вони! Вони всі — не розуміють, не цінують, не приймають високого справжнього кохання!!!

18. Дві справи

Софійка знову запливла за буйки, поза очерет. Спочатку вона виловила очима напівпрозору постать, що сиділа на найвищій замковій вежі. І зичливо помахала загадковій істоті рукою. Істота щасливо стрепенулась і помахала у відповідь.

А потім вона — вже з води — виловила білу лілею. Благаючи прощення в богів (Ліда Василівна казала, що білі лілії — рідкість, ростуть лиш у чистих водоймах, і їх не можна рвати), пірнула й акуратно перекусила стебло.

Зараз Софійка підійде до товстенького хлопчика, який завше бовтається недалеко від берега. Підійде і при всіх вручить йому білу квітку.

— На, — скаже вона, — ти казав, що не маєш чого малювати! Дарую тобі квітку, яку варто намалювати! І вибач, будь ласка, за всі мої кпини й образи!

Софійці байдуже, усміхнеться він чи одвернеться: вона занадто зайнята, бо пливе до берега, тримаючи в зубах стебло диво-квітки.

Вона тільки знає, що той хлопчик світлий Павлик. І що вона мусить так зробити.

19.Картопляні пристрасті

— Ти чу', що Алванівна вже помири' із Андрігоровичем?

Софійка не чула, хоч помітила, що в похід цього разу і хлопці, й дівчата пішли разом. Зате вона, Софійка, вже чесно відпросилась у вожатої. Суспільно корисна праця на свіжому повітрі — не гірше, ніж якийсь там похід. Та й хто ж іще допоможе подрузі полоти город?

Полоти вона вміла! Ще в бабусиному Половинчику навчилась вивільняти широкі плантації сухого картопляного бадилля від березки-повитиці та від щиріці з лободою!

— А знаєш, що сього' на вечерю у вас будуть торти? — не вгавала Віта, розправляючись із бур'янами. — У тієї кухарки, що з тобо' тоді ходила на пошту, — іменини! Вона завжди з цієї нагоди робить дітям торти!

— А Павлика Яюбсавна теж відпросила на завтра зі спортивних ігор! — видала вже й зовсім несподіване. — Поведе його на ставок малювати краєви'! Каже, що для його таланту слід викорис-то' будь-яку нагоду!

— Ну, Павликові спорт би не завадив — трохи жирузігна... — ляпнула й прикусила язика.

Вони ж уже помирились! Він уже ж намалював її лілею! Прекрасно намалював — у великій прозорій склянці з як живою водою!

Схоже, Ві-ку-ку знала й це, тому лиш докірливо глянула на подругу. Софійка тільки старанніше взялась до роботи.

— Мені вдає, що його талант перебиває його повноту! — якось задумано промовила Віта. — Він... мені навіть гарним здається... Тільки що ж: йому не селючки тре', йому б аристократку якусь, щоб у мистецтвах тямила!

— Що ти мелеш?! — Софійка аж обурилась. — Ти — селючка? Та ти, з твоєю спостережливістю, коли захочеш, то не тільки сільські и табірні вісті знатимеш, а й усі новинки усіх наймодерніших мистецтв!

Віта дуже втішилась і ще більше зарум'янилась. Робота пішла жвавіше, хоч сонце пекло немилосердно. Софійка мала причини швидше дополоти ділянку.

Ві-ку-ку задумалась про своє. Тому аж здивувалась, коли робота скінчилась.

— Ну, спаси' так спаси', допомгла!.. Тепер — на підвечірок! — запропонувала гості.

— Ой, мушу вертатись!

— Стрива', таж ваші прийдуть аж під вечір?

Ох, ну, не дівчина, а рентген!

— Та, мені... ще листа бабусі й дідусеві писати...

— Що ж, коли так — бува'!

— ...Соф'!— кинула навздогін, коли Софійка вже була за ворітьми. — Тільки обере' йтимеш мимо замку, бо я чу', що тепер у ньому з'являється не один, а цілих два привиди! Двоїться він, чи що?

От якби використати подружчині таланти ще й на пошуки місця для загубленого в часі Казимира?..

20. Ще один запис у блокнотику

Такий гарний вечір! Жаль, що не можна гуляти в парку: ще хто побачить!

— Якби зберігся у вестибюлі зимовий сад, могли б гуляти бодай там!..
— зітхнув Завтрашній.

— Зимовий сад?

— Ну, фікуси, пальми, кактуси. Все росло отут, перед сходами. Буяло, квітувало, сягало аж до скляної стелі! Сьогодні ж зимовий сад виріс хіба поверх скла: гляньте, скоро бур'ян і молоді кущі-сіянці завалять покрівлю!

Дикі хащі дійсно потроху оселялися навіть поміж шибками.

— ...А в справжньому зимовому саду я іноді ховався від фрау Іретхен, мадмуазель Луїзи і місіс Скотт...

— Ну, Іретхен, мабуть, ваша вчителька музики? А дві інші? Котра з них — учителька алгебри?

— З Гретхен ви, як завше, вгадали. Нині шкодую, що тікав з її уроків, бо міг би тепер заграти панні Софі не тільки "Місячну сонату"! Алгед... алгебри (чи як Софі сказала?) я ще не вивчав і вивчати не збирався.

(Отже, не помилялась! Отже, алгебра була таки десь із його підсвідомості!!!)

— ...Мадмуазель же Луїза і місіс Скотт, — продовжував Ян, — це вчительки французької та англійської. Софі, певно, чула, що я знаю мови?

Софійка ввічливо кахикнула у відповідь.

— А ви взагалі-то хто? — запитала принагідно. — Поляк? Українець? Німець?..

— Хто я? Гм... Навіть не знаю... Поляк? Але мама — якась чужинка! Вихователі — теж іноземці.. . Ніколи про це не думав, пресвітла панно! Зрештою, яка різниця?

Справді, ким вважати себе при такій національній мішанині? Тому перевела на інше:

— Той барельєф над входом — ваш батько Тадеуш?

— Батько Тадеуш? — здригнувся панич. — Та мій батько зветься так само, як і я!

Що він говорить? Софійка запідозрила нечисте:

— Перепрошую, ви самі казали, що ви — син Тадеуша й Марії!

— Казав, звичайно! Так і є! — Казимирові очі випромінювали суцільну невинність.

— А тепер стверджуєте, ніби це — не ваш батько? — вказала на барельєф.

— Звісно, ні! Це — не Тадеуш! Це — прапрадід Маріан Дашківський! Саме він купив Леськови-чі, зробив цей ставок, заклав парк і звів над ним перші два будиночки. Оті маленькі, що в західному крилі саду. Де потім жила Гонората. Тож на згадку про засновника маєтку тато, будуючи замок, і наказав увічнити його образ.

Софійка ж переймалась отією фразою: "мій батько зветься так само, як і я". Що це було? Знову — підсвідомість?

Раділа подвійно. По-перше, відпадала підозра, що привид може виявитися Софійкою, бо та явно не звалась, як її тато! По-друге, буде що записати в блокнотик!

21. Раптове фіаско

Вони піднялись на другий поверх.

— Які тут були люстри! — вперше бачила Завтрашнього майже обуреним. — Які люстри! Де

вони поділись? Ну, хай меблі — на розпал, хай труби — на брухт, але куди вони повивозили люстри, мила Софі?!

Не мала чого відповісти...

— Ну, хоч гіпсові узори zostались! — утішала невміло.

— То не гіпсові узори, любя Софі! — таки розвеселився панич. — За тих часів люди не були такі дурні, щоб чіпляти до стелі важкий гіпс. Усе

робилось, мила дівчино, зі звичайного, але, мабуть, цілком невідомого вам пап'є-маше!

Чому ж невідомого? Софійка-бо не ховалась, як дехто, по садах від уроків. У тім числі від художньої праці. Та й на гурток не перший день ходить!..

— Вони геть усе понищили! — насуплено обдивлявся кімнати.

— А хто такі вони, що про них ви завжди кажете?

— Вони — це чорні люди, Софі! Темні, чорні люди! Колись, перед втечею до Польщі, татко зумів домовитись із селянами: "Хоч маєтку не чіпайте! Зробіте собі вньому щось для своїх дітей!" То вони тоді навіть громаду окрему створили: стерегти замок. Бо по інших селах — усе валили. У ті страшні часи замок вцілів, у війну тільки одним снарядом відбувся — то нині його доконають! І всі вони, котрі руйнують, любя Софі, — чорні! Рідко який попадеться плямистий, що в ньо-

му ще світло з темрявою хоч трохи бореться. Такі просять: "Не чіпай!" А їм відказують: "З роботи хочеш полетіти?"

— Це ще якби не ви тут, Казимире, люди б зовсім страху не мали, геть усе пропало б! — не зовсім вдало втішила Софійка.

— А ось татів кабінет! — Завтрашній показав одну з просторих кімнат, оздоблену мармуровим каміном. — Сюди, якщо чесно, я вперше потрапив уже привидом. Зажиття до кабінету ніхто не смів заходити.

— Тадеуш Дашківський був крутої вдачі! — обережно "промацувала ґрунт". — Чи правда, що, коли в революцію тікав до Польщі...

— ...то закопав скарби і знищив самих копачів? — продовжив Завтрашній. — Я й сам тим переймаюсь. Тобто скарби й справді

закопано. Вони там і досі лежать, якимось при нагоді покажу панні Софі ті місця в парку. Але чи справді він понищив свідків? Не знаю! Бо вивіз їх за межі замку, а поза мури я виходити не здатен. Одне ясно: більше я тих людей не бачив! Та й сам Тадеуш по скарби так і не повернувся!

Ах, до чого тут скарби? Тут — про інше:

— А вас, Казимире? Вас батько любив?

Завтрашній поблід і зам'явся — як тоді, коли

спитала про Тадеушеву любов до дружини. Софійці б замовкнути, перейти до інших тем! Вона ж ішла в наступ з осячкою впертістю:

— А мати? Мати вас любила, Казимире?

Ой, ліпше б вона спитала про місця, де заховано скарби!..

— Казими-и-ире-е-е!!!

Але що це? Поруч нікого! Вона сама в порожньому кабінеті!

— Але ж, Казимире! — гукала, пробираючись до виходу. Ох, ці кімнати, цей обдертий паркет! Леле, де тут вихід? Вона що, бродить по колу? Ой мамусю! Ой мої любі таточку, Ростикку! Ой Чорнобілко! Ва... Вадимчику! Знайте, що я вас усіх любила! Ой, де ті трикляті схо-о-оди?!.

Не помітила, як опинилась надворі. Чимдуж полетіла прибережною стежкою, полохаючи жаб і збиваючи вечірню росу.

Щоб вона ще коли хоч раз сюди?! Та нізащо!!!

22. Дощові зміни

Дощ, дощ, дощ!

Він дуже схожий на те, що у Софійці на душі, але на друзки руйнує всі плани.

Алла Іванівна та Андрій Ігорович мусили терміново придумувати конкурс табірних стінгазет, аби діти мали хоч якесь заняття. Софійка й Павлик, звичайно, в редколегії. Павлик зосереджено вимальовує на ватмані ставки та замок, дівчинці від того тільки сумніше.

Вже кілька разів вилазила на мокру драбинку спортмайданчика й набирала Вадів номер. Жодного разу не додзвонилась! "Ваш абонент поза зоною досяжності!"— відповідала підступна мо-білка.

І так не перший день! Вадим поза зоною Софійчиної досяжності!

Зате цілком несподівано... зателефонували їй! Сидить із Павликом над газетою — дзвінок! Що таке? Раніше до неї ніхто подзвонити не міг (у селі мобільний бере тільки на висоті), лиш вона, а тут!.. Дощова погода посприяла, чи що? І хто б, скажіть, будь ласка? Сашко! Воістину, де чорт не доскочить, пошли Сашка!

— ...Зайшов запитати в твоїх батьків, як поживає Чорнобілка, — виправдовувався, — і дізнався, що в тебе є вже власний номер!

— А ти звідки телефонуєш?

Сашко тільки й чекав цього запитання:

— Уявляєш, мені теж мобілку подарували! Директор фірми, де я кур'єром. За те, що подав ідею, як оформити його новий офіс. Він питає: "Які зробити газони й клумби?" А я: "У вигляді басейників! Замість доріжок — місточки! Замість квіток — водорості й латаття!" Йому так сподобалось, що аж преміював мобількою! А як ти там?

— Спасибі, добре. Зараз із Павликом газету робимо.

— Хто такий Павлик?

— Дуже хороший хлопець. Приїду — покажу дещо з його малюнків. Вони перемагали навіть у Японії!

Коротко переказала йому сюжети найкращих Павликових творінь, включно з малюнком на асфальті. Не забула додати й про власні успіхи при малюванні сонця, а також — про гурток за інтересами.

— Ага, — Сашків голос трохи приглушився. — А-а-а... за домом... не скучаєш?

Еге ж, його дуже хвилює, чи скучаю за домом! Випитує, чи Софійка скучає за ним!

— Так, потрохи. Але я їм часто дзвоню. То як там, до речі, наша Чорнобілка?

— Хто? А-а-а! Та якось... То те, то се — ще не встиг запитати! Думаю, що добре. А...

Сашко збирався іще щось мовити, але, звичайно, не був би він Сашком, якби у нього не кінчились гроші на рахунку! І п'ятнадцяти хвилин не пробалакали!

— Ку-ку! Приві'!

Вітина поява, як завжди, мов сніг на голову. Тим паче, сьогодні Ві-ку-ку прийшла трохи раніше: у дощ менше роботи вдома. Не бачились уже кілька днів: подруга поралась на городі, Софійка ж перестала виходити з табору.

Дощ усе лив, тож сиділа на маленькій веранді. Десь у головному корпусі журі вже судило газети,

подані від кожного загону. Софійка нічого доброго не очікувала: звичайно ж, переможе та сама дружба.

— Соф', чому така сумна?.. Соф', ну, признавайся? Не мо' додзвонитись до Вада?

Віта й тут права. Але Софійка сумувала не тому: зведено нанівець її таланти психолога й по-шуковця!

— Соф', ну, годі нюняти! Соф', ну, хоч, я тобі станцю'? Чи заспіва'?

— Ліпше казочку розкажи! — буркнула напів-усміхнено.

— Казочку? Буде нашій Соф' казочка! Яку б це втнути? Про курочку Ря'? Про Русалоньку?

— Знаю я ці, напам'ять уже! — відмахнулась.

— Ах, зна-а-а'? — Віта взяла руки в боки й сіла навпроти Софійки. — Тоді розкажу щось із тих казок, що тільки в Леськовичах відають! Ось, наприклад, слово вслово, яку моя ба' розказували, а їм іще — їхня ба'! Про пані Фіртичку!

— Яку ще пані Фіртичку? — скривилась.

— А ось яку! Всідайся і слу'!

23. Вітина казочка

Жила собі колись у Леськовичах одна сирітка — Маруся Фіртик. Якось разом з іншими жінками ходила вона білити панські покої. А верталась — напали на неї панські собаки й геть-чисто подерли одяг. Прийшла Маруся додому— плаче, сльозами заливається. Що кривдно, а що спідниці шкода. Сорочку можна полатати, а зі спідниці — саме гонтя зосталось. Спідниця ж у неї, сироти, єдина.

Добрі люди їй і нараяли: сходи, Марусю, до пана і проси, хай спідницю відкупить.

Так вона й зробила. Засміявся на її скарги пан. А тоді повів до сестриної кімнати, відчинив сестрин гардероб та й каже:

— Візьми собі, що хочеш!

Дивиться дівчина, а там — як не оксамитове, то шовкове. Такого ж, щоб у селі показатись, то й нема. В цих убраннях ні на роботу, ні на вечорниці!

— Мені, прошу пана, — благає несміливо, — десятчане!

— Десяток? — перепитує пан. — Про мене, бери хоч і десяток! Я сестрі (бачить, що сестра дуже його витівкою невдоволена) інше куплю!

— Та ні, прошу пана, — доводить сердега, — десятчану б мені! Одну! Таку ось, як була на мені!

Регоче пан: дійшло до нього, що десятка — це грубе саморобне полотно.

— Нема в мене такої! — кепкує з убогої. — Не знаю, чи й грошей на таку дорогу стане!

Маруся в сльози. Вже й не рада, що прийшла. Аж пан раптом:

— Слухай, може, ти б вийшла за "прошу-пана" заміж, а там би вже дали раду з твоїми спідницями?

Як тільки це промовив, так панова сестра (а вона була стара дівка) й змінилась на лиці.

Маруся ж хоч і бідна, як дерево зимою, але дуже гарна була! Просто красуня писана!

— То що? Вийдеш за мене? — допитується пан.

—" Нс хочу, прошу п'янів, бо у вашому дворі дуже собаки вредні!

Пан од сміху аж на комод (чи будуар, як там у них називається) похилився.

— Я, — обіцяє, — завтра ж їх звідси видворю!

Бовкнули вони обоє те всерйоз чи жартома, проте наступного дня псарню перевели в глиб хазяйських споруд. Всерйоз чи жартома так побалакали, а пан таки наповратився женитись!

Не на жарт, видно, запала йому в душу простота і врода дівоча. Досі було стільки в нього коханок — із жодною до вінця не хотів!

А Маруся перелякалась: і спідниці не віддав, і світ хоче зав'язати! Маруся ще дуже юна, все для неї лиш починається: і вечорниці, і залицяння одного вродливого конюха...

Проте добрі люди (ті самі, що й першого разу) своє мовили. Правду, мовляв, повір'я каже: як покусав дівчину пес, значить, вона скоро заміж

підє. І впевнили юнку: дурна будеш, Марусю, якщо відмовишся! Таке щастя раз у сто років трапляється!

Нічого діяти сердешній, мусить погоджуватись. А ще як уявила, якою гарною в панському вбранні видається тому своєму конюхові!..

Що вже за весілля було!.. Три дні й три ночі столи вгиналися й музики не втихали. А ще, чули, зубами скреготала від люті панова сестра. Звісно, відтепер головною окрасою дому стане ця задрипанка, а сестрі доведеться навіки заткнутись!

Зажили тоді молодята... Хто їх знає, як вони там собі зажили. От тільки відтоді часто бачили в селі карету. їздила тією каретою молода вродлива пані Марія і розкидалацукерки. Дуже їй подобалось, як дітвора з дорожнього пилу ті дарунки вигрібає, б'ється за них. Хороша була: так бідних

І кликали її з тих пір селяни між собою... вже не Марусею, але й не пані Дашківською, бо, видно, заздрість усе ж заїдала. Прозвали її — пані Фіртичкою.

— Ну, ось: вам ка', а мені — бубликів в'я'! — закінчила Віта.

Софійка сиділа мовчки: так, певно, в перші миті німує золотошукач, натрапивши після довгих днів марних блукань на золоту жилу і не ймучи віри своєму щастю.

Нарешті заговорила:

— Віто, бути тобі краєзнавцем чи фольклористом! Укласти б тобі "Літопис Леськовичів у любовних історіях його жителів" або щось подібне! Книга стала б справжнім бестселером!

— Без чого, без чо'? — ледь збила урочистість моменту своїм запитанням Віта.

— Популярною стала б! Знаменитою!

— Ти серйозо'? — засяяла. — А якби Павлик ще й малюнки на сторінках поробив!..

— Я серйозно! З Павликовими ілюстраціями було б узагалі! Якось домовляйтесь із ним. А

дітей потішати!..

24.Переможці

мені ти ще скажи, чи щасливо жила та Марія з паном?

— Про це бабця мовили так: "А чого ж би за таким багатющим паном та нещасливою бути?" Але я вважаю, що — не ду'. З дітьми-то в них були пробле': один тільки хлопець був, і той зарання — чи то помер, чи десь дівся. А без дітей — яке щастя?

— Хло-о-опець? Десь дівся?

— Про це бабця нічо' не згадували. Мабуть, не знав його ніхто з сільських: вулицями не ходило, десь по хоромах висиджувалось. Ой, Соф', а чо' це Павлик біжить такий веселий?

Справді, до веранди, просто до дівчат, звідкись біг (ну, біг — сказано трохи заголосно: котився, перевалювався) Павлик. Його усмішки не міг приховати навіть дощ.

Прониклива подруга, щоправда, відразу й розгадала причину. Щойно той розкрив рота і видихнув: "Зараз я повідомлю таке-е-е!..", — як Віта його випередила:

— Що, ваша газета зайня' перше місце? — Підскочила з лавки й переможно затрясла кулачками: — Ура!!! Я в тобі не сумніва'!

—Зайняла...— трохи розчаровано видихнув Павлик, якому не вдалося зробити сюрприз. Так видихає з себе повітря пробитий м'яч. Нового умудрився додати хіба що: — Нагороджуватимуть завтра на лінійці!

— Призами в таких конкурсах заведено вручати коро' олівців! — довершила Ві-ку-ку.

25.Водяна знахідка

І сьогодні теж до замку Софійка не піде! Хай Завтрашній повариться у своїх проблемах сам. Хай поспробує, як це — без неї. Хай знає, як зникати серед білого дня, кинувши напризволяще ясну панну. Хай потужить, хай поплаче, як ніколи досі, щоденна (щонічна!) "Місячна соната"!

А купатись — охоче! Сьогодні з самого ранку парить. Мабуть, знову буде дощ, але поки що "Орлятко" проведе свій післяобідній час на ставку.

Ах, яке задоволення пірнути в чисту прохолоду! Як приємно вкотре заплисти за буйок і краєм ока вловити на замковій вежі похнюплену знайому постать! Здається, побачив її? Зате вона його не побачила!

Софійка мерщій пірнула — аж до дна, що й тут покрите пісочком. Ай! Нога! Боляче наштрикнулась ногою! Кулею вигулькнула на поверхню. Стискаючи зуби, вже хотіла вертатись до загону. Але хто не відає, що Софійка — дівчинка дбайлива, що не любить вона інших наражати на

небезпеку? Вона мужньо ліквідує причину біди! Дістане й викине геть прокляту колючку!

Ой, що це? Мініатюрний оброслий мулом срібний медальйончик на ланцюжкові! Саме він і поранив дівчинку загостреним окрайчиком!

На берег вийшла, ледве даючи раду сльозам болю і радості від таємничої знахідки.

Стривожена Алла Іванівна зразу ж доручила кільком "орлятам" допровадити Софійку до білої табірної лікарки.

Після пекучих процедур лікарка наказала Софійці піти в кімнату й лягти.

Нарешті можна роздивитись прикрасу! Атож, крайчики, вироблені у формі виноградного листа, колючі! Місце, де колись, очевидно, був портрет, давно перетворилось у розмиту сіру пляму. Кутиком білого простирадла відтерла туманець зеленого нальоту, знахідка привітно засяяла. А за блиском несподівано проступили... кучеряві літери!

Поморочившись із дрібним шрифтом та ще й із менш знайомою французькою мовою, здивовано прочитала: "Марі від Ніколя".

Це медальйон Марії, Казимировоїмами? Справді, вона ж завжди купалась у тих місцях! Але чому від Ніколя? Годі! Більше терпіти не зможе!

Скориставшись тим, що ніхто не бачить, і забувши поранення, Софійка поспішила до замку.

26.Примирення

— Ви прийшли?! — Від зворушення Завтрашній заламав руки й упав перед гостею навколішки. — Я так ждав, так ждав! Ви бачили, як плакало небо? Воно вже вилило всі сльози готува-

лось розрядитися страшною грозою! То я плакав за вами, Софі! Плакав і каявся за те, що тоді так ганебно зник!

Для годиться трохи попишалась. Гордо обминула колінкуючого Казимира.

— Ви чули мою "Місячну сонату"? — чіплявся їй за одяг. — Це вже була не "Місячна", це була "Ридаюча соната"! Адже що таке музика, Софі? Музика — це вибухи почуттів! Це вирування повітря, часу і простору!.. Простіть мені, якщо зможете!!!

Мовчала. Так, одне за одним, вони рушили на другий поверх, якого не встигли оглянути минулого разу.

— Софі, ну, змилуйтесь, будь ласка!

— Досить. Заспокойтесь.

Як пішли довгим темним коридором, Софійка пішла в атаку:

— То ми шукаємо ваше нове тіло чи ні? Якщо ви сподіваєтесь на мою поміч, попрошу надалі поводитись пристойно! Попрошу відповідати на всі мої запитання і бути джентльменом!

— Все зроблю, як накажете, люба Софі!

— Обіцяєте? Тоді питання перше: що це таке? — простягла на долоні медальйон.

— Це — моєї матки! — вражено обмацував знахідку. — Вона загубила його і дуже тим журилась! Де пресвітла панна це взяла?

Та Софійку важко було зупинити:

— Питання друге: що тут написано?

— Напис? Я не знав, що тут є напис! — витріщив очі Казимир. — "Марі від Ніколи"? Хто такий Ніколя? Тут був портрет мого татка, де тут взявся якийсь Ніколя?!

На мить розгубилась, та швидко опанувала себе.

— Що ж, тоді запитання третє, — не дуже церемонилась із недавнім своїм кривдником. — Де... перепрошую, але де ваша могила?

— Єзус Марія! — жахнувся Завтрашній. — Про що ви?

— Ну... про те, де вас... поховали, коли ви... ну, коли ви померли...

Привид замахав руками:

— Цей замок — моя могила! Я сам собі могила, Софі!

— Тобто вас не ховали?

— Ні, мила панно! Я просто спочатку худнув і висихав, потім прозорішав і прозорішав. Поки нарешті зник... Випарувався. Себто я залишився, але мене перестали бачити. Марно викликали поліцію і лікарів. Ніхто нічого не збагнув. Я також!

Здається, знов усе безнадійно заплуталося. Зараз-зараз, ось трохи переведе увагу на інше, розвіється. Може, Ян покаже їй кімнати?..

— Моя ванна! — підвів Софійку до вмурованої у підлогу, обкладеної узорчастим кахлем виям-ки. — Поруч були розкішні вмивальники. Вони

їх зняли й вивезли, а відірвати кахлів од ванни так і не змогли.

Дивно: сто років тому вже будували такі ванни, а в їхньому таборі немає навіть душових кабін! Дітей раз на два тижні автобусами возять у Дукаті до сільської лазні. Чому воно так?

З ванної рушили до іншої зали.

— Ой, не сюди! — Завтрашній вхопився за голову й кинувся далі. — Тільки не сюди! Ходімо далі, я... я покажу вам!..

— Е ні, голубчику! Так діла не буде! — вхопила його за поли камізельки й заштовхала (леле, яке ж худюще!) назад у кімнату. — Або ви розкажете, або я йду геть!

— Змилуйтесь, люба панно!

— Не змилююсь! Де тут у ваші часи стояло крісло?

Ян-Казимир кволо вказав на місце біля вікна. Софійка перетягла туди якийсь ящик. Силоміць посадила на нього хлопця:

— Розповідайте!

— Ні! Будь ласка, Софі!.. — Казимир підвівся з ящика.

— Ах, так? Що ж, шукати ваше справжнє "я" мені, можливо, аж ніяк не вигідно!

— Ой, не покидайте мене!!!

— Тоді — сядьте!

Сердега опустився на "крісло" Софійка стала робити паси руками. Забурмотіла, мало не як дипломований психотерапевт:

— Спокійно, спокійно! Уявіть, що ви — справжній. Що ви — звичайний маленький хлопчик. А тут усе — як сто років тому. Розкажуйте!

27. До мами на каву

Це почалося десь за рік до Казимирового зникнення. Його мама ні з того ні з сього затіяла зранку пити каву.

Досі вона цього напою терпіти не могла. Мама родом з якоїсь далекої північної країни, де кави ніколи не пили. Мама — донька тамтешнього короля. Вона зовсім не хотіла виходити заміж у Леськовичі. Й принципово не вживала кави.

Це так розповідала хлопцеві таткова сестра, незаміжня тітка Гонората, завжди чомусь лукаво усміхаючись. А маман у цей час дуже уважно й тривожно стежила за тіткою. Взагалі ж у домі Дашківських не заведено говорити про мамине походження, Надто ж при дитині. Навіть коли хлопчик запитував няньку Ганну, та лиш загадково прикладала палець до вуст: "Пані не веліла казати!" Тому більше нічого не знав про те дивне королівство.

Але з часом у мами виробились манери і звички, як у місцевого панства. А в місцевого панства було заведено подавати каву до постелі.

Подавати мамі каву напросилася сама тітка Гонората. Досі мама з Гоноратою не мирились. І лише нині тітка подобріла й почала визнавати в мамі справжню Дашківську. Здається, це й було головне, заради чого мама погодилась на бридке пійло.

Бо насправді вона й далі не любила цього зілля. Тільки того ніхто не знав. Це був Казимирів із мамою секрет.

Починалось десь годині об одинадцятій: справжній пані раніше прокидатися не годилось.

Щойно до Казимирових покоїв долинав дзвіночок, він розумів, що зараз Гонората понесе мамі горнятко гірко-солодкого чорного напою, і знав, що через хвилин п'ять мусить бути в маминій кімнаті.

Бо син мусив пи ти каву замість мами. Ні, він зовсім не мусив! Він радий був це робити! Адже тепер щоранку міг побу ти біля своєї такої гордої і неприступної маман! Задля цього можна було ковтати й дьоготь!

Донедавна щастя бачити маму випадало рідше: вона іноді брала його в свої поїздки. Обождувала їздити по селі й розкидати дітям ласощі. Казимир сидів у кареті поруч. Йому, щоправда, чомусь прикро було дивитись, як сільські дітлахи

порпаються в пилюці чи багні, виловлюючи гостинці. Тому він дивився, як мама тішилась. Удома вона дуже рідко сміялась, тим паче до сина. Вовтузіння ж місцевих дітей її так тішило!

Та мама перестала брати Завтрашнього на цукеркові розваги. Її сердило, що син сумний. І ще її нервувало, що він змарнів: соромно показуватися з таким на люди!

Він пив каву маленькими ковточками. Із блискучої порцелянової філіжанки, на якій намальовано пастуха і пастушку. З часом тато планує в селі побудувати порцеляновий завод і робити власні філіжанки. На тих філіжанках тато хоче зображати мамині портрети. Тадеуш Дашківський уже мав у Леськовичах кінний завод, цегельню, два млини і цукроварню. Він ще не відав, що з порцеляновим не встигне: тільки стягне обладнання, як доведеться тікати з України.

Потім Яну-Казимирові дозволялось ще трошки посидіти в кімнаті. Отут, на кріслі. Тільки мовчки: від ранкового базікання в мамі боліла голова.

Маман сонно дивилась у вікно. А він дивився на маму. Яка гарна! Які тонкі риси обличчя! Вона гідна бути не тільки донькою невідомого короля! Не тільки дружиною найбагатшого в околиці пана! Вона...

Але час вичерпувався. Мамі треба кликати покоївку, вставати й чепуритись. Маму чекали клопоти: цілоденні зустрічі, розмови, бали...

Мама завше була така зайнята, що навіть не помітила, як одного ранку, випивши традиційну порцію, синочок... випарувався і зник з її життя. Аж як прибігла схвильована Ганна, маман згадала, що, здається, недавно Казимир сидів у кріслі. Ніби ж і вікно зачинене — хіба міг вистрибнути?

Звісно, мама не знала і того, що хлопчина й опісля щоразу приходив до її кімнати, сідав у крісло й дивився на неї. Тільки не пив кави, бо Ні пити, ні їсти вже просто не міг. Наступного ранку Марія пожбурила філіжанкою Гонораті в голову. Цим припинила раз і назавжди своє кавування. Напевно, з тяжкої туги за сином.

28. Причина

— Тепер ви задоволені, панно? — Завтрашній повернувся до Софійки. Затремтів, захлипав і на-

решті гірко заривав. Надворі тієї ж миті заклекотіла достигла за довгий спекотний день гроза.

Софійка обхопила привида за плечі й не знала, чим утішити:

— Все буде гаразд, милий Казимире!

— Що гаразд, Софі? Нічого не гаразд!

— Не плачте! Я впевнена, Марія Фіртич... Дашківська потім глибоко шкодувала, що так обминала вас своєю увагою!

— Я навіть не знаю, як склалось її життя після від'їзду в Польщу!

— Хочете, ми напишемо туди листа? Ви знаєте тамтешню адресу? Я завтра ж принесу папір і ручку!

Завтрашній трохи заспокоївся. Але сльози ще текли по його блідих щоках.

— Ну, годі! — витерла ті ефемерні сльози своїм носовичком. —
Повірте, мама вас любила!

— Досить, любя Софі! — Хлопчина звівся на рівні. — Я-бо знаю, що не любила. Нітрохи не любила! В тому й уся трагедія: вона не любила й не хотіла мене! Ніхто не ждав мене в цьому світі. Я не мав народитись! Ви знаєте, яке це горе — бути нелюбою дитиною?..

Софійка не знала.

— Саме це причина всіх моїх нещасть, саме тому вештаюсь у шкурі привида! Лякаю людей і себе самого!.. Я — мов те нікому не потрібне деревце на башточці!..

Гроза теж припинилась, і Софійка згадала, що давно має бути в таборі. Попросила провести її донизу.

— Проте листа ми все ж напишемо: це ви файно придумали! — ледь-ледь усміхнувся на прощання.

Напишуть, якщо панич так цього бажає.

Бігла навпрошки, тому встигла вскочити у палату якраз перед своїм, уже рідним, "НатАліно-ляДашІлонаРитом". Виявляється, усі десь перечікували грозу, тож прийшли зі ставка лиш тепер. Зненацька обступили Софійку:

— Як твоє здоров'я?

Здоров'я як здоров'я, чом це вони питають? Ах, нога! Справді, нога! Болить, що ж їй іще лишається? З такою-бо раною!..

Пощастило, як у казці! Павлик умовив Любу Савівну повести його на етюди до замку. І запитав, чи не хоче й Софійка випробувати свої художні таланти.

Алла Іванівна дуже ввічливо запитала, чи у вчительки малювання всі вдома, якщо не боїться після тієї пригоди рушати до замку. Та відповіла, що до "Місячних сонат" звикла, а нічого поганого від привида ніхто не зазнавав.

На радощах Софійка забула мольберта. Гречно відмовилась від Павликових пропозицій і ска-

29. На етюдах

зала, що, поки вони малюватимуть, поблукає довкола. Сама ж тихенько відімкнула балконні двері й шаснула всередину.

— Панна принесла конверта? — зустрів її Завтрашній.

І пам'ятає ж!..

Що ж, якщо причадалля для малювання вона могла не взяти, то письмове приладдя, звичайно ж, прихопила.

Завтрашній переклав польською завбачливо складену Софійкою чернетку. Поки натужно виводив літери (рука геть відвикла!), дівчинка двічі виходила надвір перед очі художників. Люба Савівна теж змудилася за етюдами на природі і малювала з насолодою, тож Софійки не дуже-то й пильнували.

Ян-Казимир наполіг, щоб у кінці, постскриптумом, додати й таку фразу: "...Досі перед очима той день, коли Марія з Тадеушем назавжди покидали замок. Тадеуш вдягнений учорний дорожній плащ. На Марії — золотиста сукня, оздоблена хутром. Вони сідають у своє авто (на той час Дашківські вже мали й машину), яким доїдуть до залізничної станції в Лукашах. Тадеуш озирається, наче хоче запам'ятати все. Марія голосно, якось аж сердито, наказує швидше рушати".

Отже, сьогодні вирушить до Польщі тоненьке, але дуже зболене послання. Мовляв, так і так, досліджуємо історію Леськовичівського замку, що

досі височіє в селі. У зв'язку з цим розшукуємо нащадків панів Дашківських. Що знаєте, повідомте на адресу таку-то в місті Вишнополі. З поміткою: "Для Софійки".

— Приємно бачити вас таким радісним! — співчутливо глянула на просвітлілого Завтрашнього.

— Так бардзо складно все виклали! — аж підстрибував хлоп'як. — Панна — диво! Та й мій постскриптум гарний! Ця лірична замальовка з матінкою в білій сукенці!..

— В білій? Ви ж казали: в золотистій!

— Ну, а я ж про що? В золотистій, звісно! Я не міг сказати білій! Білих і не любила вона! Пояснювала, що білі сукні їй нагадують якісь бридкі хлопські сорочки з країни її дитинства.

Атож, хутко Маруся Фіртик виросла зі своєї справжньої шкури! Полиняла, мов змія! Трохи згодом уже Софійка розповідатиме одну казочку. А поки що, здається, настав час відкрити правду: про ту Марішу загадкову країну. Зараз-зараз! Ось тільки ще раз покажеться на очі пейзажистам. І занотує в блокнотику ще одну фразу: "Матінка в білій сукенці".

30. Кучеряві папірці та вовчі лапки

Пейзажі — і в Люби Савівни, і в Павлика — вийшли такими гарними, що в Софійки аж руки засвербіли від бажання й собі так малювати. Лиш

одним, теж симпатичним, етюдиком Павлик був незадоволений. Уже хотів викинути, як Софійка попросила замальовку для себе. О, до шафи полізе не з порожніми руками!

Хай повертаються до табору, а Софійка ще забіжить на пошту, кине листа. Ні-ні, то нічого, що запізниться на обід!

Тепер не дбала про конспірацію: навряд чи працівники зв'язку утнуть по-польськи. Поштарка ж, наклеюючи марки, навпаки, підозріливо обдивилась конверт.

— Доцю, хіба в наш час ще пишуть так кучеряво? — запитала в Софійки.

— То я, тьотю, так старалась, щоб польські літери були схожіші! — залепетала.

— Ну, я розумію, що це закордонний: але ж такий почерк?! — не вгавала пронозлива жіночка. — Це мені щось нагадує... А-а-а! Здається, в дідовій хаті на горищі схожі папірці валяються! Мої дідо писарем працювали, доцю! В замковій економії, там, де ото щоночі блукає прив... де ото башточки й алейки! Дідо були запасливі: все, що пани викидали, додому стягували. То я частину попалила, а трохи позоставалось... Отака точно каліграфія, їй-богу!

— Ой тьотю, а як би мені ті папірці побачити? — аж застрибала від нетерпіння.

— Що ж, якось прихось сюди — принесу!

— А...— Софійка згадала казкового вовка, який, поклавши одну лапку, намірявся покласти й другу. — А мені до тієї хати можна? Разом із вами, звичайно!

— Гм... Хіба ж тебе, доцю, з табору відпустять?

— Відпустять, відпустять!

— Ну, якщо тобі так хочеться... Гм, польська мова... Якби й мої до навчання такі охочі! Зайдеш завтра ввечері по мене додому: оно, третя хата, сині вугли!

— А... а сьогодні можна?

...Коли вовчик поклав на воза і четверту лапку, йому ввічливо дали відсіч...

— А картоплю, доцю, хто ниньки за мене копатиме? А біля худоби хто повправляється? — докірливо усміхнулась поштарка.

Ох, того завтра ще спробуй діждати!..

31.Коронний номер

Знову телефонувала Вадові. Уже приготувалась до звичного "поза зоною", як...

— Алло?

Леле! Його голос! Дивно, як, почувши, не впала з високої металевої драбини!

— Альо?! Хто це? — наполягав коханий голос.

— Е... я... е-е... Софійка!..— гарячково відімкнула телефон.

Світ поплив перед очима й покотився десь у безвість. Людоньки, це був він! Він! Він! Він!

Як вона перелякалась, як незграбно відповідала! Як різко обірвала зв'язок!

З іншого боку, що мала б йому казати?

— Софійко, то ти йдеш на концерт? — загукали від корпусу.

Ой, ще той концерт! Старша вожата придумала зробити на сцені, що посеред майданчика в саду, самодіяльні виступи. Хто що може, мовляв. А що Софійка може?

Павликові добре: ще перед концертом оформив сцену своїми картинами. Тепер тільки вийде, коротко розкаже про кожную. А вона? Ет, продекламує щось зі шкільного напам'ять, аби відчепились!

"НатАліноляДашІлонаРит" виявився талановитим: і танці, й співи були чудовими! З кожним новим виступом у Софійки все більше мокріли долоні. Вона нічим не вразить публіки! Вже всоте повторює про себе римовані рядки. Ві-ку-ку вийшла. Ох і співає! Ну й голосочок!

— Я люблю-ю тебе, я люблю-ю-ю тебе, доля нас звела не випадково!
— Знайома естрадна пісня лунала якось незвично, по-новому.

Та у Віти хист не тільки до краєзнавства! Чи то, може, хтось її так надихає? Ой, неспроста косує поглядом у Павликів бік!

Коли ж і Софійка вибралась урешті на сцену (за жодну з численних сходинок не зашпортнулась — уже добре!), з кишеньки джинсового сарафана раптом запищала мобілка!

Звичайно, сцена знаходиться на висоті, отже, дзвінки ловляться! Вже націлилась відімкнути звук, як — чи то відчула шостим чуттям, чи таки встигла прочитати ім'я на екранчиків: Вадим!!!

Світ знову поплив, захитався, захороводив. Ні, тепер вона не здрейфить, тепер вона не дасть пропасти Вадовому голосу— хай навіть земля під нею западеться!

— Хелоу, Софко! Дзвонила? Бо я зі старими був на Багамах, звідти моя мобіла не клює! Щось треба?

Господи, що їй треба? Щось казати, аби не мовчати:

— Як справи?

— Суперово! А ти — у Вишнополі?

— Ні, я на відпочинку!

— Вау! Теж на якихось Канарах відтягуєшся?

— Ну, так... Тут майже Канари... — Говорити, говорити, не мовчати! — Ставок зі скарбами, замок із привидами. Ночі під місячними сонатами проходять. Усе — як у кращих домах Парижа!

— Скарби? Знов щось знайшла? Ну, ти даєш!.. Хоч золото чи так, залізячки?

— О, тут і залізячки на вагу золота! — мимоволі ворухнула перебинтованою ногою. — А... а як там Ірка Завадчук?

— Ой, ти ж знаєш, яка вона приколістка! Забацала собі такий класний прикид! Побрилась під бобрика! Щоб спека не діставала!

— Ірці навіть побритою стильно!

— Ха-ха! Ти, як завжди, хохмачка! — реготнув. — Ну, що, па-па?

Щось казати, казати, не мовчати!

— Тут у нас теж усі в класних прикидах, — обвела поглядом барвисте товариство. — Павлик у олійних мазках, Ві-ку-ку в усевидющих окулярах, Алла Іванівна — в окулярах рожевих, "На-тАліноЛяДашІлонаРит..." — хто в чому... А головне — справжні орлята! Усі — крилаті. І саме вбиваються в пір'ячко.

— Відпадно! Ну, па-па, бо, знаєш, мані-мані! Коли що — дзвони!

— Па-па... — видихнула вже у відімкнений апарат.

І в цю мить публіка загриміла гучними оплесками.

— Браво! Біс! — почулося звідусіль. — Оце номер! Мо-ло-дець!!!

Та це ж вона балакала при всіх, на сцені!!! Яка ганьба! Який сором! З цим Вадимом зовсім здуріла! Тікати звідси! Провалитись під землю, яка так і не розверзлась нині під нею! Опустила голову, прикрила долонями очі...

...О, рятівна ідея!— картинно зробила реверанс, усміхнулась і вітально помахала глядачам рукою! Аудиторія зааплодувала ще гучніше. Лиш Ві-ку-ку підозріливо усміхалась. Та ще Павлик чомусь спохмурнів.

— Дякую! Щиро дякую! —відкланялась дівчинка й полегшено рушила до свого місця на лавці.

"Побрилась під бобрика! — втихомирити збуреного серця не могла. — Від спеки! Щоб мізки не пітніли — якби вони в неї були!!!"

А в цілому... Подзвонив же!!! А як зреагував на комплімент про Завадчучку? Хохмачкою назвав! Отже, не вважає красунею? Чи вважає? Адже ще тільки приїхав зі своїх Багамів — а вже з Іркою бачився! Може, випадково? Але подзвонив, подзвонив!!!

— Оригінально! Бачите, як можна зробити чудовий виступ на порожньому місці! — переможно обвела поглядом "орлят" Алла Іванівна. — Як зіграла! Талант — він у всьому талант!

32. Ше один спосіб сповільнити час

"Ні, ну, подзвонив же! Поздвонив! Подзвонив!" — бриніла в душі безконечна пісенька, поки сиділи з Дашківським на башті. Хотілось обняти цілий світ, який простелився зеленими врунами на всі боки! Поцілувати небо в кожнісіньку хмарку!

Гаї шумлять — я слухаю,

Хмарки біжать — милуюся.

Милую ся-дивую ся,

Чого душі моїй так весело!..

Сама й не помітила, як майже заспівала рядки, яких так і не прочитала вчора зі сцени.

— Що панна таке гарне розкажує? — замилювався Казимир.

— Це Павло Тичина!

— Не чув такого... Але файно! Бардзо файно! — застрибав на радощах. — Софі теж любить поезію?

— Гм... можливо.

— То я панні відкрию свою таємницю!

І зашепотів на вухо Софійці:

— Я теж люблю почитувати віршики! Не признавався раніше, бо ніколи не чув, щоб хтось із них бодай раз балакав про вірші. Гадав, що це нині не модно. А виявляється, через те, що вони — темні душі!

Темні? Гарно сказано. Мабуть, Софійка в поезії теж — темний ліс і купа дров...

— Ви вважали, що тепер вірші померли?

— Ні, померти вони не можуть. Але, думав, вони — як я: тиняються неприкаяні, чекаючи своєї часової шпаринки. Я їх читаю тут, на вежі! Панна помітила, що вірші сповільнюють час?

— Стривайте, ви ж кажете — на вежі, вгорі, час швидшає?

— Безперечно! Він так красиво швидшає, що аж хочеться його сповільнити! Погодьтеся, що вам не схочеться поетувати, наприклад, у підвалі. Чи в підземеллі.

— Ай справді!

— Бо там час і так повзе, як черепаха. А тут поезії з грудей самі просяться!

— Справді!

— Отож як хочете продовжити гарні миті свого життя (або просто продовжити життя — коли йдеться про вас, смертних), декламуйте поезію!

— А ви що ж любите декламувати?

— О, багатьох поетів! Гайне, Байрон, Міцкевич... Я вивчав їх за книгами. В оригіналі. Але оце наймиліше:

Тяжко мені сиротою На сім світі жити;

Свої люде — як чужії,

Ні з ким говорити;

Нема кому розпитати,

Чого плачуть очі;

Нема кому розказати,

Чого серце хоче...

Чужі люди не питають —

Та й нащо питати?

Нехай плаче сиротина,

Нехай літа тратить!..

— Шевченко? Звідки ви знаєте Шевченка?

— Його мені годинами переповідала напам'ять моя нянька Ганна. Переповідала і плакала. Наче передбачала, що наступне століття переповідатиму і плакатиму ним я...

Боже, який він симпатичний і зворушливий, цей Завтрашній! Буде шкода, якщо раптом йому доведеться перебиратись у чиєсь непривабливе, а то й бридке, тіло!

Аби відволікти від сумного, запитала:

— А є поети, яких ви, наприклад, не любили?

— О, є! Один. Той, що часто приїздив до нас у гості! Шампанський, чи Бургундський, чи як його там. Він постійно зупинявся в тій самій кімнаті. В тій, що всередині цієї башти. Хоч у нас майже весь третій поверх — мешкання для гостей. От ходімо, глянете!

33.Голубка й... горобець?

Звичайно, в кімнаті, де полюбляв зупинятись гість Дашківських, було поетично: на всіх стінах, на всі сторони світу — вузькі високі арочні вікна. Але жодна річ про поетові часи не нагадувала.

— Ось хіба цеглинка! — підняв з підлоги відвалений шматок.

На цеглині проступало зображення двох голуб'ят, повернутих дзьобиками одне до одного.

— Це татків фірмовий знак. Він з'явився уже після одруження, тому такі цеглини є тільки на вежах, збудованих уже після весілля. До цього були тільки латинські ініціали "Т. Д."

Казимир із силою кинув цеглиною об колись паркетну підлогу.

— Не розбилась! Дуже міцна!

— А голуб'ятка — лагідні такі, щасливі! — усміхнулась до викарбуваних пташок.

— Це через них татко й посварився з тим Шампанським, — пояснив хлопець. — Той щось таке бридке звіршував... Епіграму якусь, чи що... Польською, звісно. Спробую згадати й перекласти:

Голубку упіймав Тадеуш.

Її у камінь вмурував.

Хотів утримати? Та де вже! —

Голубку горобець украв!

— ...То батько як розлютився, я-а-ак розкричався! Звісно, хіба винні ці нещасні голуби? Якби мама не заступилась, то ніхто б уже не побачив у нашому домі того базікала!

— Мама? Марія так шанувала цього поета?

— Звісно! Вона ж — така тонка, така мистецька натура!

— А цього Бургундського-Шампанського звали часом не Ніколя?

Казимир насупився й підозріливо подивився на Софійку:

— Ви на що натякаєте? Ні. Точно пам'ятаю, що Олександром.

Жаль, бо це було б хоч якоюсь розгадкою! А епіграма дотепна! Хто така голубка — зрозуміло. Що Тадеушу не вдалось її вмурувати в своє родинне життя — ясно. Але хто тойспритний горобець?

Леле! Софійці ж сьогодні — до поштарки на горище! Довелося прискорено прощатись.

34. На горищі

Поштарка вже чекала. Поки прямували до колишньої хати її діда-писаря, Софійка часу не гаяла:

— А що то за цеглину з голубками бачили ми колись біля замку?

— То, доцю, така цегла, що куди теперішній! На яєчних білках замішана! Рецепта пан тримав у страшній таємниці. Дідо розказували, що іноді пан власною персоною перевіряв роботу. Бувало, запалиться, рукава закачає — і сам стає біля печі. Горе тому робітникові, який спартачив! Ледачих виганяв утришия! Працьовитих же щедро

нагороджував. Платив щодня, не так, як теперечки: поки діждешся!.. Втім, нині й заводу нема. Уяви: це ж у Леськовичах були і цегельня, і цукроварня, а теперки що? Нема людям де робити, тікають із села. Скоро й пошту закриють: не буде кому тією поштою що слати!..

— Ну, а чого на цеглинах — саме голуби, га, тьотю? — намагалась гнути у бажаний бік Софійка.

— Мабуть, для краси, доцю! Чом голуби — не знаю, але знаю, що будувався замок на совість! — переводила на своє поштарка. — Дідо розказували, що в день не більше двох рядків у висоту клали — щоб міцно. А якось зробили більше, Тадеуш приходить — своєю паличкою раз-раз — і зайві ряди поскидав!

— А може, ті голуби, — Софійка пішла напролом, — означають Марію і Тадеуша? Щасливих голуб'ят?

— Чи щасливі, доцю, того не відаю, дідо нічого не казали. Мабуть же! Він — багатій, вона — красуня, чого ж би не бути щасливими? Усе в них було: і кінний завод на сімсот скакунів, і госпо-

дарство, і поля, а перед революцією машину купили... Там, у прибудовах, де зараз у військових пропускний пункт, де ото двері такі здорові круглі, в них і гараж був. А тепера, куди не глянь, — руйновисько...

Жіночка знову заторохтіла про негаразди їхнього села. Сумно, звичайно, тим паче, що Софійка досі вважала, що найбільша леськовичівська біда — замковий привид. Але ж зовсім про інше хотіла почути!..

Ледве упросилась, аби полізти на горище самій. Поштарка дуже боялась, що стара стеля завалиться.

— Під двома вона швидше завалиться! — пояснила Софійка.

— Ну, лізь сама! Тільки ж, доцю, постарайся обережно! — просила жінка. — А я піду трохи в дворі попораюся. Тільки буде стеля валитись — кричи!

Вечоріло, і на горищі стояли суцільні сутінки. Вони згустились ще й через, напевно, столітню пилуку, яка здійнялась одразу після того, як на горище вилізла Софійка. До того ж кругом усе зарипіло й зашелестіло: певно, розбігались по сховках численні кажани, сови, миші, комахи та інші мешканці.

Серед протрухлого сіна, поїдених мишвою солом'яників, дірявих кошиків, іржавих баняків та іншого мотлоху вихоплювала очима все, що

нагадувало папір. Аж затремтіла, коли натрапила на білі плями аркушків. Вихоплювала їх із пилу, як вихоплюють коштовності з вогню. Нічого, що сама польська мова, разом із Дашківським усьому дадуть раду!

Коли вже мала злазити, помітила в сіні кутик якоїсь наче книжки. Не пам'ятала, як схопила його, як здмухнула розкішний шар пилуги. Зошит! Вузький довгий сірий зошит у шкіряній палітурці, з витисненим орнаментом вгорі кожної сторінки!

Не зразу второпала, що записи на них — українською. "Відомості про злочинство, яке може статись у родині Дашківських", — прочитала на першій сторінці. "Розповідіпокоївки Секлети", — прочитала далі, й від захвату аж запаморочилось у голові.

"Знову казала мені сьогодні Секлета, — впивалась поглядом у рядок за рядком, — що бачила, як Гонората..."

Ні, це неймовірно!

"А я їй: "Неправда тому, бо ж не хворіє, а кращає з кожним днем!"

Ох, перевести дух! Вщипнути себе: може, сниться?

"Тримає образу, що колись не дозволив..."

Ой, рятуйте! Оц-ц-це-то знахідка! Ойо-йо-йо-о-о-й! Ряту-у-уйте!.. Гургур!.. Трісь!.. Рип, геп!..

Господи, що це? Софійчині ноги зависли на драбині, одна рука впирається у тверду сінешню долівку, а друга... Лишенько, в чому це друга? В якійсь діжечці, куди, видно, стікає з дірявого даху брудна дощова вода!

Захопившись, вона забула, що ляда на горищі відчинена, й провалилась донизу! Он і глина сиплеться, і два шаблі старої драбини зламано! Голова тріскається, коліна болять, на лікті кров: мабуть, об гвіздок розпанахала. Та дрібниці! Бо ж папери!.. Чи папери цілі?!

Помацала за пазухою сарафана: польські записки на місці. Лиш кілька випало долу. А зошит? Він же був щойно... Ага, стирчить із діжки! Миттю витягнула вже трохи намоклий зшиток: удома кожну сторіночку пересушить!

— Що сталось? — вбігла перелякана хазяйка.

— Все гаразд, тьотю! — щиро всміхалась до неї прим'ята, сіра й заляпана проява. З купою брудних паперів і павутинням на голові.

35. Мамина хустинка

Ну, це не Софійка, а нещастя якесь: біла лікарка вдруге надавала їй невідкладну допомогу. А весь "НатАліноляДашІлонаРит" співчутливо охав і ахав.

Проте вийшло навіть нічого: білі бинти вельми личать до засмаглого тіла. Єдине, що псувало

вигляд, — це великий соковитий синяк під оком: здається, бровою "зачинила" двері з сіней у світлицю. Лікарка сказала, що до весілля загоїться (тобто до повернення додому — трохи стухне). Алла Іванівна ж пообіцяла замаскувати вавку своїм фірмовим тональним кремом. А Павлик — той узагалі запевнив, що синє личить до Софійчиних блакитних очей, і навіть радив підмалювати друге око. А він, як-не-як, у кольорах тямить!

Та й очі над синяком сяяли! Знайшла, знайшла! Звісно, це тільки дещиця й аж ніяк не відповідь на головне питання. Та справжні пошуковці завжди починають з найдрібнішого!

Що справді погано, — Софійці призначено два дні постільного режиму. Зрештою, і це пішло на користь: перечитала всі записи. Взялась би до польських, але в табірній бібліотеці немає польського словника!

Ледве діждалась тієї щасливої миті, коли її виписали з постелі. І коли Павлик і Люба Савівна знову вибрались на етюди до замку.

Цього разу, якщо хотіла йти на етюди й собі, забувати мольберта не випадало. Доведеться малювати!

Зате допоміг випадок. Пейзаж у Софійки катастрофічно не виходив: башточки роз'їжджались у різні боки, дерева уподібнювались колодам, а

фарба немилосердно розпливалась. Це, звісно, роздратувало дівчинку. І вона справді мусила піти погуляти і розвіятись.

— Матка Боска, де це Софі пропадала? — кинувся назустріч привид.
— Перепрошаю, пресвітлій панні хтось зацідив у око? — запитав стурбовано, коли придивився ближче.

— Постраждала за нашу справу! — гордо відповіла. — Щось розповім пізніше, а дещо обговоримо вже зараз.

Вони пішли в кімнати для гостей на третій поверх: там Софійка ще не була.

— Тут у нас вісім просторих кімнат, — розповідав Казимир.— А тут — вихід на прогулянковий майданчик. Гості приїздили з різних міст і країн, прекрасно відпочивали й розважались.

— А... який-небудь цілитель чи аптекар у вас гостював? — шукала ниточок до розв'язання головного.

— Аптекар? Ні, але лікар... Високий такий, з борідкою... Був недовго, десь із місяць... У нас його шанобливо кликали доктором Ланфре.

— Де зупинявся?

Завтрашній повів Софійку в докторову кімнату.

Дивно було б побачити й тут речі з минулих часів! Пробірки й бляшанки по кутках були надто схожі на ті, що валяються повсюди з часів

військового шпиталю. Все ж не гидувала їх піднімати й роздивлятись.

— Що ще відомо про цього доктора? — зосереджено вдивлялась у чергову пляшечку.

— Та ніби й нічого... Якийсь час навіть ходила чутка, ніби в них із Гоноратою може скластися одруження...

— Так-так, і що? — питала голосом лікаря, якому от-от відкриється назва хвороби, і не переставала порпатись у смітті.

— Але так усе й стихло.

— Не те! — розчаровано відкинула склянку й занишпорила попід стіною.

— Звісно, хотілось би кращого результату, — погодився хлопець, — але, видно...

— О! Що це? — Відколупнувши в куточку над плінтусом латочку фарби, потягла за неї і... витягла злежану й потьмянілу носову хустинку.

Завтрашній неохоче оглянув знахідку.

— ...Мамина! — закричав подивовано.

— Мамина? — Софійчині підозри ніяк не клеїлись до купи. — Може, Гоноратина?

— Та ні ж, ось її ініціали: "М. Д" У нас на кожній хусточці, навіть на носовій, було вишито шовком ініціали! Це ж скільки років тут пролежала! Якби не плінтус... Звісно, і вилиняла, й пожовкла, і замурзана! На ній сльози! — тріпнув хусточкою і вказав на пилинки.

— Звідки ви знаєте?

— Хіба Софі не чула, що ніякі речі, ніякі думки, ніякі почуття не пропадають безслідно? Століття замкових поневірянь мене багато чого навчило! Хіба Софі не бачить оцих кристаликів солі?

Софі нічого не бачила.

— Ці сльози не за мною... — приречено мовив, удивляючись ще пильніше.

Ну, цим-то не сказав нічого нового!

— Ці сльози... Мама плакала від жалю до себе!..

Теж нічого несподіваного. Але чому в цій кімнаті?

— Стривайте, а доктора звали... не Ніколя?

— Гм... — замислився хлопець. — Уявіть собі, я й не знаю! До нього все: доктор Ланфре та доктор Ланфре!..

— Може, ці аркуші зможуть щось підказати? — простягла Дашківському жмут польських паперів.

— Софійко-о-о-о! Ти де? — долинуло знадвору.

— Ой, знову доводиться бігти! — вдарила руками об поли. — Гарзд, хай це полежить у вас до завтра. Перегляньте гарненько: ану ж щось цікаве?

— Як жаль, що панна знов утікає! Знов до того хлопця? — вказав на Павлика у вікні Казимир. — Він — як мій тато!

— Що-о-о? — уже готуючись іти, завмерла на півкроці. — Ваш тато був огрядним?

— ІЩо панна видумує? — оговтався Казимир. — Мій тато ніколи не був огрядним! Радше худим, як гончий пес!

— Але ж ви щойно сказали...

— Я казав лиш про те, що панна знов утікає!.. А папери я передивлюсь неодмінно!

— Іду-у-у! — гукнула, вискочивши на вулицю. Тягнучи до табору мольберт і невдалий етюд,

прокручувала в голові наступний запис у блокнотику.

"Він — як мій тато" — товстенький, як Павлик?.. Це вже суттєва прикмета!

36. Потрійне листування

Сьогоднішній вечір Алла Іванівна й Андрій Ігорович назвали вечором вільного спілкування. Вони притягли магнітофон, увімкнули ніжну легку музику, яку чутно і в корпусі, і надворі. И оголосили:

— Скоро ми всі роз'їдемося хто куди. Тож розмовляйте, обмінюйтесь адресами і враженнями. Бо за усіма конкурсами й заняттями ви часу на це не мали. Словом, відпочивайте!

"Іншими словами: дайте нам спокій!" — розшифрувала по-своєму Софійка, завваживши їхній надто ліричний настрій. Забіганим вожатим теж є про що між собою побалакати на прощання!

Софійка ж залюбки вільно поспілкувалась би з одним телефонним абонентом... Але першій дзвонити після того концертного випадку якось наче не випадало. А Вадим? Певно ж, телефонував, але хіба в цій глушині ловляться дзвінки? Це тільки тому доскоцькому Сашкові усе вдається! Вже кілька разів Сашків дзвінок знаходив Софійку й у Леськовичах. Може, в цей момент дзвонив якраз Вадим!!! І якби ж хоч за ділом!.. То запитує дату Софійчиного повернення, то — як її здоров'я, то — ще якісь дурниці...

— Ку-ку! Привіт!

Ві-ку-ку тепер ловила кожну хвилинку, щоб, відпросившись із дому, побути з "орлятами".

Щойно вони з Софійкою сіли на лавочку, до них приєднався Павлик.

— Що, будемо записувати адреси? — запитав ніби жартома, але зашарівшись. І поглядаючи на Софійку.

— Будемо! — підхопила Ві-ку-ку, ревниво уловивши той Павликів погляд.

Софійка не така прониклива, як подруга, але теж не спасувала.

— А давайте, — заявила якомога щасливіше, — випробуємо придумане мною так зване потрійне листування!

— Тобто? — звернулись на неї допитливі очі Павлика й Віти.

— Ну, хто з нас трьох є центральною людиною? Хто, по суті, нас поєднав?

— Павлик? — бовкнула Ві-ку-ку.

— Софійка? — ще невдаліше висловився хлопець.

— Тьху на вас! — аж тупнула ногою. — Таж саме Леськовичі познайомили нас, а в Леськовичах мешкає не хто інший, а ти, Віто!

— А-а-а! — без особливого ентузіазму протягли товариші.

— Тому спробуймо листуватись через цю центральну людину! Я пишу тільки Віті, Павлик пише тільки Віті. Павликова й моя адреси — тільки в неї. А вона пише нам обом! І переказує нам одне від одного новини! Бо вже хто ліпше перекаже новини, як не вона?

— Як чудово! — заплескала в долоні Ві-ку-ку.

— Умгу... — зітхнув Павлик.

— Тільки щоб про всі-всі Павликові успіхи вчасно мені сповіщала, гаразд, Ві-ку-ку? — спробувала трохи підсолодити.

— Звича', звича', люба подруго! — Щічки ще більше зарум'янились, а оченята з-під кучериків ще ніжніше глянули на Софійку.

Павлик теж усміхнувся веселіше.

Раптом на ще більш почервонілі щічки скотилася зворушена сльоза:

— Хочу вам сказа'... Я вже багато змін тут, мо' сказати, в таборі... Багато з ким дружила... І ще ніко'... ще ніколи не траплялась мені така прекрасна подружка і такий... і такий... такий найкращий у світі хлопець!!!

Тепер настала Павликова черга ніяковіти. Ні-коли-бо не чув про себе таких приємних слів! Ще й від дівчини! Хай навіть дівчина та — не Софійка...

Здається, нарешті усі вдовольнились! Хоч і всім було сумно.

37. Один зі шматочків

Прощатися із Яном-Казимиром іще сумніше. Поволі обходили замок, балакали про майбутнє.

Все-таки цікаво, у кого ж переселиться Казимир? Якби в когось такого, щоб не шкода... Наприклад... в Ірку Завадчучку! А чом би й ні? Вона ж, здається... Ігорівна? Іра, Ігор — майже одне й те ж! Ну, алгебри не любить — тут і сумніватись не треба! Матінка в білій сукенці — то в кого тих білих сукенок нема? Її якось навіть сусіди заливали! Е, ні: то вона прийшла до школи з зачіскою "мокра хімія", і хлопці просто жартували: "Вас що, сусіди затопили?" Втім, вона ж на поверсі, чому б не могли й по-справжньому затопити? Кругленький тато? Ніколи його не бачила, проте цілком може бути! Завтрашній — в Ірчиному тілі! Оце сміхота! Втім, тут уже Казимира шкода: чи затишно йому буде в синіх буклях?

Дашківський дибав сумний, ніби здогадався про Софійчині підозри.

— Нічого, тепер у мене буде шафа: дуже скоро я повернусь, аби сповістити, що знайшла вихід! — утішала Завтрашнього Софійка.

— Ви не забудете мене, Софі? — По блідому обличчю мовчазними потоками текли сльози. — Навіть якщо не вдасться мені зарадити, ви все одно приїжджатимете сюди?

— Неодмінно! Хоч упевнена, що вдасться!

Але як триматися на зв'язку? Казимир не зможе писати Софійці листів, бо хто ж носитиме їх на пошту? Софійка теж, бо навряд чи листоноша належно сприйме адресу: "Замок, Дашківському Янові-Казимирові".

Придумала! Мобілка!!! Вона залишить Завтрашньому свою мобілку! Хай телефонує на батьків номер і кличе Софійку! Е ні, чому ж на батьків? Вічно десь по відрядженнях мотається! На Сашків! Той, якщо доведеться, і серед ночі прибіжить кликати Софійку до телефону! Тільки хай Казимир телефонує ввечері, тоді Сашко не на роботі. І хай при цьому вилазить на висоту: на вежу, наприклад. Натискати ось тут, тут і тут. Заряджати так і так: від того стовпа, що біля пропускнуго пункту. А Софійка, як приїжджатиме, поповнюватиме рахунок.

Дашківський вельми зрадів такому виходові. Хоч печальний настрій не покидав їх обох.

Зупинились на краю вежі, наче на порозі невідомості. Наче перед наступною, ще не списаною, сторінкою.

— Ой, а що там аркушики? — спохопилась. За печалями про головне забули!

— Ах, так! Уявіть собі, люба Софі: він справді Ніколя! Ніколя Ланфре!
— трохи розчаровано мовив Завтрашній.

Софійчині очі загорілись.

— Невже мама проміняла на нього мого татка? — бідкався хлопець.
— Як вона могла? Та й гостював доктор у нас тільки місяць! Як би встиг подарувати медальйон?

— Гостинець міг зробити й пізніше, — діловито заперечувала. — А закохатись у вашу маму й забути про всяких там Гонорат можна й за тиждень!

— Ви натякаєте...

— Еге ж, і Гонората, яку людські язика вже мало не повінчали з Ланфре, не могла цього вибачити!

— Тітонька Гонората завше була привітна до мене! — похитав головою Казимир. — Можливо, після няньки Ганни це єдина людина в домі, яка добре до мене ставилась!

— До вас, але не до красуні Марії! О Казимире, вам, чоловікам, не зрозуміти, як можна ненавидіти якусь розмальовану, якусь бобрикоподібну верескливу суперницю!..

— Перепрошую, що?..

— Вибачте, я трохи збилась на своє, наболіле!.. Отже, Ніколя? І що ще було в тих паперах?

— Нічого цікавого, Софі! Суцільні шматочки якихось лікарських рецептів!.. Я, знаєте, від учителя латині теж ховався в зимовому саду... Тому не зміг прочитати...

Еге, всі ці шматочки — гарні фрагменти однієї дуже цікавої казочки! Скоро, дуже скоро перепо-вість її одному з героїв!

— Але ж, Софі, чому тоді на хусточці не сміх, не радість, не поцілунки, а сльози?

Оцього вже не розуміла й Софійка! Подумаєш — всього один зі шматочків, що ніяк не клеїться до цілого...

Втім, пора йти. Завтра зранку приїжджає вишнопільський автобус...

Дашківський приречено шкандибав сходами услід за Софійкою.

— Візьміть, хай буде на згадку! Про маму і про мене! — простягла знайдений у річці медальйон.

— О, красненько дякую! А що ж я подарую пресвітлій панні на прощання? — заметушився біля балконних дверей. — Може, я вам зіграю "Місячну сонату"? Як тоді, коли вперше вас побачив!

Старенький рояль, рипнувши кришкою, вибухнув цілим фонтаном звуків. Як там мовив Казимир? Музика — вирування повітря, часу і простору?..

Еге ж, ця "Місячна соната" справді неабияк збурила Софійчин серпень і все дрімучо-величне леськовичівське безмежжя!..

38. Сюрприз

Коли нарешті вляглися радість зустрічі й несамовите Ростикове ревіння (невдячне маля тепер не впізнало сестрички!), Софійка трепетно переступила поріг своєї кімнати. Переступила і

вжахнулася. Точніше, вона мала б упасти від захвату: в кімнаті було зроблено чудовий ремонт і стало дуже красиво.

Але замість шафи тепер пишався... новенький модний гарнітур! Так он чому загадково переморгувались батьки! Он чому вони сяють, як дві нові копійки! Підлаштували донечці сюрприз!

— Але шафа! Де моя шафа?! — закричала так, що батьки вмент перестали переморгуватись, усміхатись і сяяти.

— Заспокойся, доню, всі твої речі збереглися! — здобулась на голос мама. — Я порозкладала все ось на цих поличках!

Вона почала відчиняти дверцята, висовувати шухляди, демонструвати численні принади нових меблів.

— А шафа? Де моя шафа?.. — захлипала дівчинка.

— Дякуємо, що ти оцінила наші старання! — втрутився тато. — Ми цілий місяць возились із твоїм помешканням, уклали в нього всі заощадження!

— Дякую вам, що позбавили мене улюбленої ша-а-а-афи! — заревіла, вже не стримуючись.

— Та твою шафу лиш перенесли в нашу кімнату! Колись і там зробимо порядки, підшпаклюємо її, полакуємо! Буде як нова!

— Не хочу нової! Не хочу нових меблів! Поверніть мені мою стареньку шафу!!!

— Все, досить! — тупнув ногою тато. — Як скажеш, Софіє! Сьогодні ж переставимо все назад! Хай нам буде гірше: новий гарнітур матимем собі!

Увечері, на честь приїзду племінниці, навідались тітонька Сніжана з Пустельником, чи пак дядьком Сергієм. Та, замість святкової трапези, вони взяли почесну участь в носінні меблів.

Софійка поривалась допомагати, але тато стримано порадив їй не плутатись під ногами.

Сиділа на кухні, всіма забута. Навіть Ростика бавити доручили не їй, а Сніжані, й та пішла з ним надвір. Було страшенно незатишно. Ех, не про таку зустріч мріяла Софійка протягом тяжкої табірної розлуки! їй, щоправда, чомусь трохи незручно, але хто ж сподівався від любих родичів такого свинства? Самі винні! Ну, безперечно, самі!..

Лиш вірна Чорнобілка підставляла під її гарячі сльози пухнасту шубку.

39. Помста шафи

Вкладаючи Ростика спати, тітонька не могла обминути кухню. Зайшла, аби зігріти молочну кашку. Відчувалось, що їй теж не до душі Софійчина поведінка. Та вона була доброю тітонькою: хто-зна, може, вона єдина по-справжньому любила дівчинку, як Гонората Завтрашнього? Тому, слово

за словом, розмова потепліла й потекла вільніше. Та й Ростик своїм кумедним белькотанням допоміг розрядити напругу. Братик, здається, урешті пригадав свою благодійницю, пішов до неї на руки і любовно вп'явся пальчиками в Софійчину зачіску.

Дійшло навіть до того, що небога зважилась показати Сніжані знайдені в замку рецепти.

— Тітонько, ви як лікарка прочитайте, будь ласка, цю латину! Знайшли в старовинному лесь-ківському замкові!

— Це ось... Ага, отрута проти щурів... За підписом Ніколя Ланфре... — коментувала Сніжа-на, переглядаючи папірці.

Атож, атож! Усе в'яжеться до Софійчиного клубочка! Жаль, що нічого несподіваного!

— Ще одна отрута... А тут, і тут, і тут — засоби від мігрені... — продовжувала тітка.

Бодай щось новеньке!

— Тітунечко, а що таке мігрень?

— Головний біль! Типові панські болячки! Це ж, як я розумію, зосталось іще від господарів замку? А Ланфре — їхній сімейний лікар?

— Майже так! — стисло описала тітоньці Дашківських і леськовичівський маєток. Не вдаючись до привидів, звісно.

— А знаєш, Софійко, цікаві документи! Хоч для музею! — хитала головою тітонька. — Можна, візьму, покажу нашому заввідділом?

— Для вас, тітусю, що завгодно! Можете й зовсім їх тепер забирати!

Мігрень... Це ж треба: така нецікава хвороба! Сподівалась більшого!

Коли стемніло, роботу скінчили. Гості розійшлись. Ростик заснув. Батьки, досить прохолодно побажавши на добраніч, пішли спати.

Тепер могла перепросити шафу і, прихопивши малюнки із замком та привидом, полізти всередину.

Проте марно Софійка і вдруге, і вдесьте проробляла магичні дії, марно всіма інтонаціями вигукувала заповітне "Кор-р-ралі!"!..

Нічого! Шафа — ні мур-мур!

— Нічого, люба шафонько, — заспокоювала себе і вперту меблю. — Це ти просто перевтомилась. Перехвилювалась із безглуздими переселеннями. Та й я сьогодні, признатись, не на висоті. Лягаймо, шафусю, спати! Ранок мудріший за вечір!

Але ні вранці, ні в обід, ні пізніше Софійчине чаклування не подіяло.

Вже й просила, і молила, і навколішки перед нею ставала... Шафа образилась! Шафа не подарувала того, що з нею зробили Софійчині безсердечні батьки! Тепер усе, все пропало!..

40.Неспокійний вечір

Як же показатись на очі Казимирові? Адже обіцяла, покладала такі надії! І взагалі, де шукати виходу, в кого питати поради? Кому вилити свою зболену, покривджену душу?

— Софі-і-ійко! — пролунав знадвору знайомий голос.

Внизу під балконом стояв... Сашко!!! Причесаний, вмитий і заштопаний, він аж світився від щастя. З кишені гордо стирчала в натертому до блиску чохлі старенька мобілка.

— Робота зобов'язує! — кинув ніби недбало у відповідь на Софійчин здивований погляд. — Рано — кур'єром на фірмі, по обіді — торгівля! Мушу мати престижний вигляд!

"Ну, щодо престижу, це він, звичайно, загнув!" — усміхнулась дівчинка.

Зійшла вниз і, порівнявшись із хлопцем, відзначила, що він не тільки сухоребрий, а й малий на зріст! Що ж виходить? Вона, Софійка, підросла, а він?.. Ганьба!

— Чому не приходиш на мою точку? — напався одразу. — Я вже чекав-чекав...

— Ох, тут таке закрутилося! — забідкалась.

Незчулась, як переповіла йому про всі нещастя.

Від мстивої шафи і нечуйних батьків — до Казимирової драми.

Сашко насупив бровенята і слухав так уважно, ніби тільки він один і міг чимось зарадити.

Відчула, що їй і справді полегшало, тож перейшла на інші теми:

— А ти як живеш?

— Я? Ет, що там я?! Все гаразд, як бачиш! Кінці з кінцями зводжу! Якби сестрам не всім трьом одразу в перший клас, то й зовсім було б добре! Може, Любку не посилати ще? Вірка й Надя вже читають, а ця — лінується. То хай рік удома посидить, як думаєш?

— Дурниці! Ти її до мене пришли: я швидко навчу! — згадала про свої невикористані вчительські таланти.

— Ой, дякую! Я знав, що ти... що ти... що ти — справжній друг!

— Ага, ще: будь готовий, може, Завтрашній

дзвонитиме тобі на мобілку! — додала насамкінець.

— Хай дзвонить, скільки захоче. І ти з моєї подзвониш, як треба, чого ж на такому економити'

Але що робити з тим нещасним привидом? А може, — прояснів зненацька, — щось підкажуть речі, які є в твоїй шафі?

— Знаєш, це — ідея! — радісно поторсала Сашка за кістлявий лікоть.
— Зараз же піду додому.

Перевірю. Бувай!

— Бувай... — неохоче здвигнув плечима кур'єр.

— І не забудь звертатись до нього на ви! — гукнула вже з під'їзду. — Він дуже культурний!

Удома відразу приступила до роботи. Гаразд, хоч у шухляду ніхто за цей час не лазив! Покопирсалась шпилькою, висунула на світ Божий давні шафіні скарби. А шухляда — хоч би тобі рипнула! Мов заціпило!

Ясно, що ні Софійчині дитячі чобітки, ні коробка з-під маминих парфумів, ні навіть фотографії нічогісінько не підказали. Взялась укотре перечитувати пожовклі газети. Новини — тільки вишнопільські та з ближніх сіл. Про Дашківських, звичайно, жодного слова.

Дурницю підказав їй Сашко!

Хіба, може, коралі? То вони зараз — у Сніжани. Або те старе поїдене шмаття? Керсетка, спідниця, що там іще? Ех, шкода, що його довелось викинути!

— Софі-і-і-йко!

Знову Сашко! Скільки можна: вже темно! Та й бачились кілька годин тому!

— Софійко! — Сашкові очі від хвилювання — на півобличчя. — Він!!!
Послухай, ось-ось знову телефонуватиме!!!

Мобілка в його руках справді залементувала. Завтрашній!

— Алло, Софі? Перепрошаю панну за пізнє турбування! Благаю,
приїздіть найближчим часом!

Оце так! Зоставила йому телефон, щоб сповіщати вісті, а не для того,
аби щодня приїздити!

— Що сталося?

— Маю деякі новини!

— Але бодай натякніть, які?

— Це, даруйте, не телефонна розмова! Хай пресвітла панна побачить
сама! Чекатиму з нетерпінням! Па-па!

Зв'язок обірвався.

Леле, уже геть пізно! А завтра — перше вересня!.. Поки повернеться
зі школи, поки дочекається автобуса... Коли ж вона поїде? І чим назад?
Вечірніх рейсів до Леськовичів не буває...

— А якщо назад велосипедом? — запитав Сашко. — Прихопити його з
собою в автобус?

— Та я ж до пуття їздити не вмію!

— Можна зі мною! Прив'яжу до багажника подушку!

— Та ну, подушку! Тільки чи нас двох витримає?

— О, мій драндулет ще й не таке витримує! Картоплю копали — всі мішки з городу на ньому перевозив!

Ні, в цьому Сашкові таки щось є!

41. Перший раз у сьомий клас

Тепер тонального крему довелося просити в мамі. Пляма від синяка, щоправда, вже не синя, а жовто-зелена, досі виднілась під оком. Зрештою, це було ще півбіди. А от прищика, який нахабно вискочив на носі, не маскував і крем! На додачу Ростик десь подів нову заколку. Отже, на першо-вереснєве свято мала на гостинець повний комплект неприємностей. Зрештою, спільними зусиллями тітонька Сніжана й мама сьак-так надали Софійці пристойного вигляду.

Але яким же гарним став Кулаківський! Високий, засмаглий (шоколадна багамська засмага — це вам не золотава леськовичівська!); Рудий чуб вигорів на сонці й переливався справжнім золотом. При кожному стріпуванні того чуба Софійчине серце зривалось летіти у безвість і бриніло, мов тонка павутинка.

За тим чубом не зразу вгледіла Ірчин бобрик та її розписані одиничками (на честь першого вересня) нігті.

Не помітила й чорнявенького сором'язливого хлоп'яка, що тулився на святковій лінійці десь позаду їхнього 7-В. Лиш коли керівничка Ліда Василівна завела того хлоп'яка до класу і представила як нового учня... В Софійчиному класі ніколи ще не було новеньких! Точніше, з нових учнів приходили тільки дівчата.

— Прошу прийняти до нашої класної родини Дмитра Іваненка! — сказала вчителька.

Софійка, звичайно, однолюб. Але й вона завважила розумні чорні очі й незвичайну вроду хлопчини.

— Сідай, Дмитрику, поки що тут, а там буде видно! — Ліда Василівна запропонувала новенькому вільне місце... біля Софійки!!!

— Оба-на! — не втримався Вадим. І тихенько присвиснув.

Серце вкотре обірвалось і запищало, як спіймана в павутину мушка.

— Ну, що, будем знайомі? — тихенько шепнув Дмитрик до нової сусідки.

— Софійка... — видобула з себе ледь чутне.

— Дуже симпатичне ім'я! — усміхнувся новенький.

А вона вже й не думала, що в світі бувають ідеальні люди!..

На уроках, звичайно, усі вчителі норовили новенького запитати. Хоч сам він руки й не піднімав. Але завжди відповідав доречно, вдало, мудро. Здається, Вадим дещо ревниво поглядав у Софійчин бік. Та що казати, увага всіх однокласників прикута до їхньої партії! Навіть Ірчин бобрик нашорошився в Дмитриків бік, а розцяцьковані нігті нервово вибивали танець аборигенів перед полюванням на мамонта.

День був по вінця наповнений хвилюванням. Тому, коли Сашко подзвонив у двері, не зразу втямила, що й до чого.

— Софійко, що сталось? — накинувся на неї в коридорі. — Кричав-кричав під балконом — ти хоч би що!

Тата ще нема з роботи. Пішла відпрошуватись на кухню до мами.

— Софійко, але ж... Я спекла торт... Захолодила рибки... Хотіла бодай сьогодні зробити свято...

— Мамо, святом для мене буде прогулянка з Сашком на велосипеді! Навідаємо одного нещасного хлопчика, нашого знайомого.

— І де він живе, той ваш нещасний?

— Ну... на околиці Вишнополя, біля Олексівського болота!

...Хіба пустила б мама, якби сказала правду?!

— А потім усі разом радісно з'їмо торта!.. — намагалась підсолодити пігулку.

Десь у кімнаті заплакав Ростик.

— Правду кажуть, що з малими дітьми болить голова, а з великими — серце! — зітхнула мама, поспішаючи до малого. — Що ж, роби, як знаєш!..

Не дуже щире благословення, але вибирати не доводиться!
Встигнути б на автобус!

42.Фокус

— Демонструватиму фокус! — заявив Дашківський після привітань та знайомства з Сашком. Був такий засмучений, що поява сторонньої людини геть його не вразила. Через це, мабуть, забув запитати про шафу. То й добре, бо що мала б відповісти?

— Ось ходім до маминої кімнати!

В кімнаті він сів на той самий ящик під вікном. Дістав медальйон. Зараз, зараз він почне цю розповідь. .. Трохи йому зле... Ні, все гаразд...

Отже, коли він навідувався до мами на каву... коли потім сидів і дивився на неї... то іноді Марія дозволяла йому роздивлятись медальйон, який з ночі лежав на тумбочці.

Він розкривав його і милувався. Дивився на портрет татка Тадеуша Дашківського і... на пасмо волосся! Мама казала, що це його, Казимирове, пасмо. Що це вона так хоче пам'ятати про сина. Казимир страшенно зворушувався таким признанням. Хоч волбсся здавалось надто світлим навіть як на його біляву голівку, але ж його зрізали, ще коли він був немовлям...

Він обожнював цей медальйон. Як рідкісний, але незаперечний доказ того, що для Марії вони важливі: татко Тадеуш і син Казимир. Ніколи не дивився на зворотний бік, не бачив того мініатюрного напису...

— Вчора увечері я теж сидів тут і згадував дитинство, — підвівся з ящика Завтрашній. — І ось до чого дозгадувався і дорозгадувався. Прошу уваги!

Привид поклав на долоню медальйон. Простягнув ближче до Софійки й Сашка. Раптом відколупнув кружечок, де колись було таткове лице. Під ним проступив... інший портрет! Яскравий, соковитий! Наче щойно намальований! Вода не зіпсувала його, бо ж був герметично прикритий Тадеушевим портретом, та ще й виконаний на якомусь глянці. Білявий красень у капелюсі...

— Це наш головний жокей Ніколя Котьє! — пояснив Завтрашній. — Тепер я зрозумів казку, яку часто розповідала мені нянька Ганна. Хоч і кінець тієї казки був далеко не таким грізним, як вона придумала. І пасмо, напевно, його!..

Таке лицемірство здивувало навіть Софійку!.. Яка нікчемна ця Фіртич... ця пані Дашківська!.. Прикидатись, ніби кохає законного чоловіка, а насправді... Так брехати рідному синові!..

Але що із Завтрашнім? Закотив очі, став прозорішати і зсунувся просто на підлогу! Надто тяжко на ньому позначився цей мамин фокус...

— Що робити? — запанікувала Софійка. — Він зомлів!

— Пригадуєш, бабу Валю ми відпоювали водою! — тамував переляк Сашко. — Де тут дістати води?

— Не знаю! Хіба в ставку! — аж трусилася з переляку. — Та й він же... привид! Не п'є і не їсть!

Але Сашко вже побіг шукати бодай калюжку.

Боже, Казимир от-от зникне з їхніх очей! Можливо, назавжди! Він казав, що Шевченко... улюблений поет...

Садок вишневий... коло хати...

Хрущі над вишнями гудуть... —

залепетала з усіх сил.

Декламувала, наче якесь рятівне закляття. І гарячково гладила його напівпрозоре волосся. Намагалась торкатись легенько: при будь-якому сильнішому порухові долонямогла наткнутись хіба що на шерехатий ящик.

...Затихло все, тільки дівчата...

Та соловейко не затих...

— Ось, є! — Сашко пригнався з повною колбою води.

— Здається, йому вже й так легшає! — заплакала від радості.

Дашківський і справді став набирати кольору і густішати.

— Дякую, пресвітла панно, — прошелестів самими устами. — Тепер знатиму, що вірші мають здатність не тільки сповільнювати час... Тим паче мій улюблений... "Сім'я вечере коло хати..." Сім'я — це те, чого я ніколи не мав...

— Ну, годі, годі! — відмахнулась дівчинка. — Не треба про сумне! Ми знайдемо вам чудову маму, і ви ще будете мати родину!

— Але вона може бути не такою красивою, як Марія!..

Господи, до чого тут врода? Втім, не до суперечок!

— О, вона буде ще красивішою! — І, аби перевести мову на інше, запитала: — А про яку це казку ви щойно говорили?

43.Ганнина казочка

Жив убогий парубок Микола. Був сиротою, нікого з рідні не мав, то ні до кого й не горнувся душею.

Любив у своєму житті лише коней. З цими розумними гарними тваринами міг і їсти, і спати, і розмовляти, отож не дивно, що заможні ґазди наймали його конюхом.

У тому селі був дуже багатий пан. Мав той пан чимало породистих коней. їздив по Віднях-Па-рижах, возив тих коней на виставки. Відправить слуг із кіньми товарняком, а сам услід їде зручним, пасажирським потягом. І в себе приймав таких любителів, як сам. Уздовж муру-замковища пророблені були в його маєтку манежні доріжки. А біля центрального сільського майдану — як же це його називали... — іподром!

Ще в пана була дуже гарна принцеса. В тої принцеси було крижане серце. А може, й зовсім не мала вона серця. Але як побачила конюха Миколу, то розтопилась у ній крига.

І каже вона до мужа: "Візьми його за головного жокея!"

А пан, хоч і був для людей уредний, готовий ради тієї принцеси небо прихилити. Зробив, як вона просила. Потім принцеса захотіла навчитись їздити верхи. Пан і це уволив. Тоді вона попросила збудувати для Миколи окремий затишний будиночок у їхньому чудовому саду. Збудував пан.

І ще захотіла мешкати в кімнаті, вікна якої виходять на той будиночок і на манежні доріжки. Зітхнув пан і виділив їй найкращу кімнату з вікнами, куди бажала.

Після того забаглося принцесі, аби змурували стежечку по березі до того будиночка. Заскрипів пан зубами, але змурував і стежечку. Взяла за моду принцеса щоранку з вікон дивитись на будиночок і на вправи того жокея.

Плюнув тоді пан і махнув рукою. І стала принцеса ходити щовечора тією стежечкою до будиночка, де жив Микола. Мовчав пан, але з його очей все більші почали кресати блискавиці.

Коли ж зустрів якусь її на Миколиному порозі, метнулись ті блискавиці просто в крижану принцесу. І розтала принцеса. А замок, сад і будинки розсипались на дрібненькі шматочки.

Нема вже ні пана, ні Миколи, ні маєтку. Тільки досі люди знаходять у тих місцях камінчики у формі коників. А взимку крижинки. У формі серця.

44. Невдале повернення

Їхати на багажнику велосипеда — це як взувати дві ноги в один черевик. Туди не хитнись, туди не хились, туди не дивись: кволий транспорт з не менш кволим водієм так іноровить упасти на бік.

Як від'їжджали з замку, їх накрило щедрою зливою.

— Розумію, що йому зараз невесело, та почекав би з плачем, поки виберемось із села! — нарікала Софійка на Завтрашнього.

Сашко мовчки тис на педалі.

— Бачиш, — ділилась роздумами, — якби Казимир знав, про кого насправді та казка, ніколи не просив би Ганну змінити кінцівку. А то ще й бажав, аби принцеса вийшла за конюха і втекла від лихого пана!

— Ага, — прохрипів крізь зціплені зуби Сашко.

— Як думаєш, що сталося далі з тією парочкою? Та з'їдь же ти на ґрунтівку! У мене через цю шо-сейку зуби торохтять! Автобус завжди з'їжджає!

Сашко — і додумався ж послухатись! — слухняно повернув убік. Але не встигла Софійка і слова мовити про подальшу долю принцеси, як

велосипед посковзнувся на мокрій траві, й на ґрунтівку вони зсувались уже власними спинами.

— У-у-ух... — аж полегшено зітхнув хлопчак і не поспішав зводитися на рівні. Перепочивав. Та й чого ж було сподіватись від цього сухоребрика?

Дорогу, звичайно, розквасило, і всі наступні спроби сісти на велосипед закінчувались тим самим. До того ж колеса забились болотом, і легкий транспорт зробився непомірно тяжким. Еге ж, це не Вадимовим новеньким скутером (батьки подарували на честь свого повернення) їхати!

Велосипед трохи одчистили й попленталися шосейкою пішки. Сашко власноруч волік машину і ніяк не погоджувався на допомогу. А в самого ж сили — як у горобця під коліном! Що? В горобця?

— Он що за горобець, про якого писав поет! — пройнялася здогадом. — Пригадуєш, я розповідала? "Голубку упіймав Тадеуш. Її у камінь вмурував. Хотів утримати? Та де вже: Голубку горобець украв!" Я ще й тоді думала: чому не яструб, не орел? Конюх — це ж горобець на панському дворіщі!

— Умгу.

— Як думаєш, який зв'язок це може мати з майбутнім життям Завтрашнього?

Тільки здвигнув плечима.

Згодом вибрались на сухе і знову сіли на велик. Софійка всю дорогу вибудовувала різні версії і, зрозуміло, чекала підтримки від товариша. Натомість чула тільки "угу", "ага" або "не знаю!". Побалакай із ним!

До Вишнополя прибились, як уже стемніло. Сашко, поспішаючи додому, не схотів навіть торта. Ще добре, що перед тим додумались потелефонувати із Сашкової мобілки й сповістити про затримку, бо без скандалу не обійшлось би.

Але свято вже пропало. Мама ходила сердита, як фурія. Мало що дочка десь повіялась, мало що Ростик вередує, то ще й Чорнобілка тихцем вилізла на стіл і почала відразу дві тарілки рибного холодцю!

— Я завжди казала, що не можна тримати в квартирі цю потвору! — кричала мама, вишукуючи попід диванами перелякану кицюню.

Ні, цього вже Софійка стерпіти не могла! Дарувала те, що мама завжди була проти Чорнобілки!

Її неделікатність із тим новим гарнітуром! Але обізвати чарівну Софійчину кицю потворою?!

Ясна річ, що всі крики чудово чув і тато. І ні словом не захистив нещасної тваринки! Це була крапля, яка переповнила чашу!

Забрала тремтячу кішечку й зачинилась у своїй кімнаті.

Звісно, Чорнобілка переживала зараз не ліпші часи. Вона якраз вступила, за маминими словами, у вік гидкого каченяти (теж іще придумала сказати!). Вона піросла, але ще не стала пишною. дорослою кішкою. Із пухкого клубочка перетворилась на якогось гончака: довга, худа, неададна. Але ж не потвора!

У Софійки он теж прищ на носі — може, мама і її бридиться? Може, і її скоро обізве? Хай цілують свого любесенького гарненького Ростика! А вона...

Ткнулась прищем у Чорнобілчине гандрабате тільце. Мабуть, киця — єдина істота на світі, здатна її зрозуміти! Ситуація не веселіша, ніж у Завтрашнього!..

45. День новин

А в Ірки тато й справді гладкий!

Сьогодні він уперше приходив до школи: чи не завуч викликала з приводу бобрика? Бо щось довго тлумачив завучці й Ліді Василівні. Про фантазію, про дизайн, про те, що Ірка може вирости відомим стилістом. Нарешті вчителі дали їм спокій.

Але пропав спокій у Софійки. І коли вона ніби ненароком запитала в Ірки, чи в її мами часом немає білої сукні, у відповідь почула: "Цілих десять!"

Не здивується, коли нахабна Ірка й справді могла захопити чуже, себто законне Казимирове, тіло. Зрештою, коли б воно було її власним, чи ставила б над ним постійні експерименти?

Отже, все сходиться!!! Сердешний Дашківський! Сердешна й Софійка! Адже, щойно лагідна душа Завтрашнього переселиться в шалену Завадчучку, та, імовірно, відразу подобріє. І цим ще більше привабить Вадима! Ба навіть закохає в себе! У неї ж, на відміну від Софійки, на обличчі — жодного прищика!

Ой, вона ж закохає тоді в себе й скромного інтелігента Дмитрика!!! Уже й не знала, чого боятися більше...

Добре, що вдома якраз нікого немає. Можна вільно поцілувати Чорнобілку, замість супу вкласти у себе пристойну порцію торта і, головне, спокійно помізкувати.

Шафа й далі комизилась, тобто мовчала. Проте Софійка за звичкою вмостилась у її затишні обійми. Знічев'я гортала старі шухлядні газети, хоч погляд блукав десь у вікні.

Раптом опустила очі на рядок, який саме притримувала пальцем. "Шукати в межах Вишнопо-ля" — прочитала і вже хотіла повернутись до споглядання вікна, як...

"Шукати в межах Вишнополя"! Далі йшлося про якихось злочинців, але то вже не привабило Софійчиної уваги. Еге, то шафині газети справді не просто так!!! Тільки цього разу не треба звичним способом вчитуватись у події! Треба використовувати ворожіння! Це вони ще з незаміжною Сніжаною колись так загадували на майбутнє. Називали номер сторінки і номер рядка у книжці віршів і потім зачитували. Сніжані, пригадується, випало: "У вечірнім місті плакали трамваї, Пропадали сльози сині на дротах".Якраз тоді вона остаточно посварилася з Валентином! А Софійці наворожились рядки: "Так ніхто не кохав. Через тисячі літ Лиш приходить подібне кохання". Це про її почуття до Вадима. Стовідсоткова правда!

А тепер — "Шукати в межах Вишнополя". На radoщах почала тицяти ледь не в кожний рядок. Але нічого путнього більше не випадало. Зрозуміла, що істина — річ тонка, зловживати нею не годиться.

— Привіт, доню! Що нового у школі? — зазирнула до кімнати усміхнена мама.

Прикидається хорошою? Підтримаєм!

— Усе гаразд!

Ой, а де ж це братик? Мама прийшла без Ростика!

— Він у баби Валі, зараз піду заберу. Ми тобі, Софійко, не мали часу й пояснити. Я ж вийшла на роботу. На півставки. Бачиш, у нас борги та ремонти, на декретні гроші не дуже розбіжишся... Та й не щодня працювати. А баба Валя погодилася нянчити малого. Навіть від платні відмовилась! Тож поки він підросте до ясел...

Ти ба, які події! А вона, Софійка, й не знала! Втім, хто вона така, щоб її утаємничувати в сімейні справи?..

Мама перевдяглась і поспішила по Ростика. А на порозі тим часом постала тітонька Сніжана.

— Як там перший робочий день?

Хвилюється за сестру! Безперечно, хіба нині до

запитань про Софійчині уроки?!

— Ага, Софійко! — згадала й племінницю. — Не знаю, чи тебе цікавить, але... Я показала ті папірці нашому головному. Він сказав, що нічого в них особливого. Та роздивляючись, натрапив на ще один документ. Приклеївся до рецепта. В ньому прохання від якоїсь Марії... Прізвище нерозбірливо... Про перейменування якогось... як його... ага, Миколи Котенка в Ніколя Котьє!

Отже, Марія і тут постаралась для свого коханця? Зраджувати не соромилась, а своє і Миколине українство приховувала, наче болячку!.. І справді хвора! Фіртичка та й годі!..

46. Приватні уроки

Ох, уже ця хвороблива Сашкова делікатність! І знала ж, що першим не зважиться привести сестру (Любку, здається?) на заняття!

Напакувавши повну торбу власноруч поробленої наочності (готувала для Ростика), пішла сама.

Леле, вже й забула, яке тут усе стареньке! А в напівпідвальній Сашковій квартирці — то й узагалі! Недаремно він завжди соромився запрошувати її в гості.

Двері відчинила Сашкова мама. Ні, сина ще немає вдома. Так-так, звичайно! Якщо Софійка згодна підучити їхню Любку, вони всі будуть просто щасливі!

Через вузький захарашений коридорчик пробрались до темнуватої вогкої кімнати. Мама відразу побігла до цибулі, яка смажилась тут же, за ширмочкою. А Софійка з'ясувала, котра з трьох близнючок, що виводили кривулі в зошитах, є Любкою. І взялась до роботи.

Любка виявилась дитиною слухняною, хоч і дуже запущеною. Не дивно, в такого відмінника-брата!.. Віра й Надя теж слухали Софійчин урок і робили все те, що й Любка.

Софійка, як справжній репетитор, засікла час на старенькому годинникові. Але як же повзуть хвилини! Це при тому, що не нудились же! І читали, і співали, і гралися. Видно, правду мовив Казимир, що час у підвалах сповільнюється. Треба буде перевірити ще на горищі їхньої п'ятиповерхівки!

Нарешті Сашкова мама запросила всіх до столу. Точніше, наказала дівчатам звільнити письмовий стіл для обіду. Салат і смажена картопля — що ж, це Софійці підходить. Тим паче, зголодніла, наче не їла три дні, а не годину.

— Де того Сашка носить? — хвилювалась мама, поглядаючи у віконце. — Вічно в клопотах, вічно переживає, що без нього ми всі пропадемо! Так запрягся в роботу, що не може ні відпочити, ні

вчитися до пуття! Вже мовчу, що їсть як попало й коли попало!

Аж виходячи з хати, зіткнулась із Сашком. Боже, як він знікотив, дізнавшись, що Софійка була в його халупі!.. А то ніби якби не побувала, то вважала б, що там усе зі срібла-золота?! А то ніби якщо там ні срібла, ні золота, то Софійка менше з ним дружитиме?! Та вона майже ніколи його бідності й не соромилась!..

До речі, як би це сьогодні обізватися до Завтрашнього?

— Гаразд, ходімо на якесь підвищення, маякнемо йому, щоб зателефонував! — з готовністю віднадити дівчинку від свого дому відповів Сашко.

— Але ти, голубчику, спочатку поїси! — зупинила його Софійка. І заспокоїла: — Йди сам, я он там на лавочці почекаю.

Гм, і чого це Сашко так сяйнув? Через голубчика? Варто слова добирати уважніше, а то ще хтозна-що подумає.

47. Віртуальний сеанс

Дзвонити полізли таки на горище.

— Як живете, що поробляєте? — запитала Дашківського.

— О, дякую красенько! Щойно був у татовому кабінеті, досліджував наліт із його вікон...

— І що дослідили?

— Здебільшого наліт госпітальних часів. Багато солдатської нудьги.

— Зрозуміло, вони ж туди не на танці приїздили!

— Шибки тоді занадто гарно мили. Але на рамах дещо нашкріб...
Туга, глибока туга... І байдужість...

— Казимире, ви маєте на чому сісти? От і гаразд! Вважайте, що ви —
на віртуальному прийомі у психолога.

— Перепрошую, на якому прийомі?

Ах, звідки ж йому знати ці сучасні штучки!

— Ну, телефонному! А це значить, що розповідайте швидко, бо й
знижені тарифи не допоможуть!

— Перепрошую, що знижене?

— Ет, уможуйтеся зручно й розкажуйте. Про свого батька.

— Але я... не можу так зразу...

— Можете, можете, можете! Спокійно! Зосередьтесь! Почніть,
наприклад, із його талантів...

— О, любив коней! Дуже на них розумівся, усі призові місця в
місцевих та закордонних виставках були його! Ще — був геніальним
архітектором! Після закінчення Віденського інженерно-будівельного
училища вмів спроектувати будь-який замок! Нашим будинком утер носа
всім сусідським поміщикам! Замолоду, кажуть, любив пишні прийоми й
бенкети.

— Отже, молодість мав бурхливу?

— О так! У нього все було по вінця. Молодість — бурхлива. Кохання — навіки. Розчарування — безмежне.

— А що ж залишалось для єдиного сина? — обережно підступила до головного. Хоч би знову не надумався зомліти!

— Байдужість. Звичайна сіра байдужість... — Голос Завтрашнього і справді почав тремтіти. — Спершу він сподівався, що народження сина зближить його з дружиною. Але коли побачив, що Марія зосталась незворушно холодною... Моя мама — це сніг, ви знаєте... Поринув з головою у власне життя: коні, поїздки, розваги,.. Особливо любив далекі подорожі... Аби не бачити... А хлоп'я, котре бродило по домі й часом натикалось

йому на очі, в кращому випадку дратувало. Здебільшого мене просто... не помічав... І мати не помічала... Тож і став я непомітним. Щез...

— Не хвилюйтесь, любий Казимире! Все гаразд, усе чудово! — намагалась контролювати ситуацію. — Тільки не зомлійте! Ага, для вас є добра звістка!

— Невже знайшли моє справжнє місце? — стрепенувся радісно.

— Ще не зовсім... себто якви ставитесь до того, щоб стати... гм-гм... дівчиною?..

— Що-о-о-о?..

— Точніше, не так: у найближчі вихідні ми вас навідаємо й про все побалакаємо.

— Оце радість! Спасибі! Може, панні з такої нагоди заграти "Місячну сонату"?

На цій гарній ноті рахунок закінчився, і зв'язок обірвався.

Господи, та час і справді тут, на горищі, йде з шаленою швидкістю!

48. Місячна соната-2

Прийшла зі школи, мов прибіта. Ще вчора спробувала вдруге врожити на шафінних газетах. І натрапила на таке: "знайдеться між чорними і білими". Ішлося про шахові фігури, але в цьому словосполученні відчула знакове. Відразу

вписала його в блокнотик, услід за "Шукати в межах Вишногополя".

А сьогодні на уроки... Ірка Завадчук з'явилась у строгому брючному костюмі: чорному, з білою блузкою! Видно, вплинули виховні бесіди з завучем, і взялась виправлятися. Але річ не в тім — річ у чорному й білому! А якщо згадати, що колись носила вона зачіску-хвоста, перефарбованого в білий верх, чорний низ?..

Все, Ірусю! Як не шкода Казимира, як не шкода Софійці себе самої, як не шкода навіть тебе, дурненької, — доведеться тобі поміняти характер, звички і душу! Тепер тільки залишилось дослідити, як їх змінити.

Софійка ходила засмучена й мов сонна. Проте дуже скоро їй довелося пробудитись і вразитися ще більше.

Чи снилось, чи справді чула? Ні, справді! Справді, коли на перерві зайшли в музичний кабінет (у них там мала бути література), новенький Дмитро сів за піаніно. Після невеликої розминки він загравав... "Місячну сонату"!!! Ще й як загравав!..

Даремно Кулаківський, аби заглушити Іваненка, на весь звук увімкнув свого СЕ (подарунок во-скреслого дядечка). Всі дівчата їхнього класу зашикали і ще захопленіше стали дивитись на новенького. Еге ж,

вони усе витріщаються відтоді, як уперше побачили Дмитра! Софійка взагалі-то

не сприймає такої масової отарної закоханості, але... але ж який хлопець!!!

Проте наразі Софійка глянула на Дмитра ще з одного боку. Справді, яке безглуздя шукати пристанища Завтрашньому в Ірчиному тілі, коли тут — і характер, і манери — все сходиться один в один! Ой леле! Таж форма в новенького — смолянисто-чорна, з білою накрохмаленою сорочкою! І ходить так уже цілий тиждень, а не з сьогоднішнього дня!

А ввічливість його справді сягає хіба Казимирової! Коли Софійка після фізкультури сказала сама до себе: "Мабуть, я розпатлана, як відьма!" Дмитро (це ж треба — почув!) заперечив:

— Ні, як симпатична русалонька!

Звучало мало не як "пресвітла панна"!

Вадим багатозначно гигикнув. Невже ревнує? Приємно, звісно. Але Завтрашній — насправді Дмитро Іваненко?.. Ця новина вражає більше!

49. Затоплений острів

Умовила батьків поїхати побачити замок. Ті погодились радо: шукають, сердеги, примирення з донькою.

Отож до Леськовичів рушили автобусом зранку всією родиною. Плюс, звичайно, Сашко. Сашкову місію сьогодні важко переоцінити. Він, крім, звичайно, Вітиного тата, має водити Софійчину

родину по замковищу й усередині замку. І цим відволікати від привида, який тим часом розмовлятиме з дівчинкою.

Осінь уже черкнула жовтим крилом замкові хащі. На тлі ще теплого вересневого сонця вони особливо гарні.

— А колись же це були не хащі! — сумно вдивлявся у вікно Завтрашній.

Вони сиділи на підвіконні в колишній Казимировій кімнаті: сюди не мала ступити нога нинішніх відвідувачів.

— ...Колись це був розкішний парк! За прадіда Маріана по той бік ставка був хвойний ліс, по цей бік — листяний. Але за батька все змінилось і змішалось. Щороку виписували сюди найдивовижніші рослини з різних країн. Троянди всіх Гатунків, бузки, тюльпанове дерево... Зосталися лиш триметрової товщини ялини та пірамідальні ясени...

Ніби на підтвердження, крізь кватирку залетів прижовклий ясеновий листок і принишло сів хлопцеві на долоню.

— ...Мовчу вже про фруктові й овочеві плантації. Вони були далі, в південній частині маєтку, у величезних оранжереях.

— ...А на ставку татко спорудив ще й острів Кохання. Плавучий, зі щільних дубових дощок, з насипною землею... І весь у білих бузках! Таких кучерявих, як піна:листя за квітами майже губи-

лось!.. Мені той запах досі приходить у сни. Розумієте — білий такий, чистий! Ви ж знаєте, Софі, що запах осідає на предметах і в людях, які його приваблюють? Хоч тут здавна смердить лише цвіллю, в цій кімнаті я і досі чую запах смачних обідів і маминих французьких парфумів. І що цікаво: хоч завше кропила себе ними, хоч купалась із пахучим милом, я

чув од неї саме цвіль. Тепер знаю: то тхнула її запліснявіла душа... Так і зі ставка — іноді віє бузком...

— І де ж тепер той острів? — нарешті втруtilась у розмову.

— Софійко-о-о! — наближався по коридору мамин голос.

Ото ще, ну не дають спокою ні на хвилинку!

— Софійко! — Мама вже стояла в одвірках. — Ти чому тут сидиш сама?

Ага, Казимир, спритняга, вчасно випарувався!

— Та... Приємно посидіти, помріяти в тиші... Поуявляти, як тут колись було...

— Ходімо з нами, там так цікаво! Навіть Ростях рота розкрив од здивування. Зараз усі лізуть на вежу!

— Мамусю, я ж це все бачила тисячу разів! — Ну, яка ця мама й справді наївна! — Ви йдіть, я тут почекаю!

— Уявляєш, ми розпитували цього військового, чому не відродять замку. Виявляється, потрібні такі шалені гроші!.. Звісно, в держави їх нема...

Ну, гаразд, я побігла! — кинулась мама на стривожений Сашків поклик.

Дитина дитиною, а кішок обзиває!..

— То де тепер той острів? — перепитала, як тільки Завтрашній ввійшов у колір і набув звичного вигляду.

— Затонув... Не знати й чому...

— Думаю, і ви, і я прекрасно знаємо, чому той острів того Кохання затонув, — підсумувала Софійка. — Видно, дерев'яні дошки, хай і дубові, — надто слабка опора для почуттів...

— Мабуть, ви праві, Софі... — зітхнув із розумінням. — Ви натякали, що знайшли щось для мене...

— Ах, так! — спохопилась дівчинка. — Хоча, признатись, поки дечого не уточнила, не варто загадувати наперед. Зате можу розповісти вам ще одну казочку, яка відкрилась мені після тривалих пошуків роботи. Лише, благаю, вислухайте її мужньо!..

50. Софійчина казочка

Гонората мала зуб на Тадеуша. Багато років тому вона покохала і зібралася заміж, а брат не дозволив. Не достатньо багатим видався йому наречений.

Відтоді на Гоноратиному шляху не траплялось ні бідних, ні багатих чоловіків. Може, тому, що з

посагу після батьків дісталась їй менша пайка. А може, через те, що красунею не була. У ластовинні, білява, аж рудувата, — зрештою, як і старший брат.

Та й веснянки її поступово марніли та в'янули з літами. Це братові нічого: він і в сорок жених, їй самотою тужно, а неодружений гультай Тадеуш — як вареник у сметані!

Все ще було би стерпно, але на тобі: забаг старий парубок одружитись! Ще й із ким — з нікчемною хлопкою! Що злидні латками світять, що ні освіти, ні розуму, то ще й комизиться, ще й перебирає!..

Після весілля — ще гірше. Невістка у замку заправляє, брат у всьому їй догоджає, дарунками її любов купує. А Гонораті — хоч із торбами йди!

Зовсім осліп від того кохання гарячий Тадеуш. А сестра все бачить. Бачить Гонората і те, що не потепліє до чоловіка Маріїне серце. І те, як вона очима за красунчиком-конюхом стриже. Бачить і забутого батьками небожа — біляве хлоп'я, що вже робить свої перші, нікому, крім няньки та тітки, не цікаві кроки.

До цього хлоп'яти й прихилилася самотня Гоноратина душа. Вона б радо й за матір йому стала, всиновила б його, якби не... Позбутися якось цієї Марії! Від неї все лихо вдомі!

Та куди там! Пан як не дарунками її завалює, то острови кохання споруджує. А розлучатись і

вона вже й не хоче! Бо як тоді стежечкою до жокеєвого будиночка вчаштати?

Казати приїжджим, хто Марія і звідки, суворо заборонено. Люди, звісно, тихцем язиками плещуть, чужих ротів не заткнеш. Але вголос одне товчеться, Марією ж і придумане: невістка Дашківських — мало не з якогось заморського королівства і дуже поважна птиця.

А тут в гості до Тадеуша один мосьє навідався.

Гарний, видний, з аристократичною борідкою і манерами солідний лікар. Та, головне, у своєму вже далеко не юному віці досі парубок.

Повитягала Гонората найкращі сукні, нагостила розум і дотепність. А мосьє Ланфре один погляд на Гонорату кине, двоє — на красуню Марію.

Одне слово до Гонорати, два — красуні Марії! Та Марія, крім свого конюха, ні на кого не дивилася.

Якщо й навідувалася у докторову кімнату, то щоб на своє нещасне шлюбне життя поскаржитись та від мігрені (ич, панські хвороби позаводила!) рецепта випросити.

Все це Гонората достеменно знає, бо... бо сама до Ланфре по рецепти бігала і не раз перед тим, як постукати, під дверима нашорошено завмирала. Хвороба її була не така аристократична. Та й 4 не хвороба, власне, і не її. Придумала Гонората, буцім ночами боїться, бо в її помешканні щури ганяють. Сподівалась, може, Ланфре, аби захистити, до неї в будиночок прийде — жила Гонората окремо, у флігелі скраю парку. Або хоч до себе запросить!

Лікар натомість виписав Гонораті отрути для щурів — якої забажає і скільки хоче.

Як на те, в цей час Марії запраглося кави до постелі. Мігрень уже має, ще кави бракує для цілком блакитної крові! Чи не задумала Гонората лихе, коли напросилась їй ту каву носити? Так чи

не так, а відтоді щоранку порція отрути для щурів підсипалася в блискучу порцелянову філіжанку з намальованими пастухом і пастушкою.

Видно, Ланфре і тут не виправдав Гоноратиних сподівань. Пила Марія ту каву і... кращала й розквітала. Хоч бери та собі щурячої отрути підмішуй! Для вроди.

Тільки того дня, як пропав її малий німецький синочок (що це сталося в її кімнаті, на її очах, не казала нікому!), забула Марія про панську звичку. Пожбурила чашкою просто Гонораті в обличчя! Може, хоч тепер зворухнулось її крижане серце!

Та й Гонората, приголомшена зникненням хлопчика й розчарована отрутою, облишила свої підступи. А за нею і вся допитлива челядь, що підозрівала Гонорату в нечистому крадькома слідкувала, чим закінчиться ця історія (пихату пані Марію слуги теж не любили), втратила інтерес і покинула стежити.

"І я там була, правда, кави не пила. Та й узагалі, пощастило тому, кому в цій казочці по бороді текло, а в рот не попало!.."

51. Свіжі ниточки

Перед уроком української літератури Ірка й Вадим балакають про щось біля вікна. Може, обговорюють домашнє завдання? Тоді чому Ірка так хихотить? Що в їхніх підручниках з української

літератури є такого, що може розвеселити? В них же, куди не глянь, — усе казки з поганими закінченнями!

Зрештою, чому Софійку має хвилювати сміх якоїсь розмальованої ляльки?

Але в Софійки — нагальна справа. Тож і мусить негайно відкликати Завадчучку вбік.

— Мені дуже потрібно знати, чи вас коли-небудь заливали сусіди? — спитала якомога заклопотаніше.

— Ха-ха, нащо це тобі?

— Ви ж ніби продаєте квартиру? Дехто з наших знайомих планує купити.

— Пхе, нічого ми не продаєм! — скривилась манірно. — І сусіди нас ніколи не заливали. То тих залють, то тих. А нас — жодного разу. Мама каже: квартира щаслива. Тож нащо продавати? Хто тобі таке наплів?

— Видно, хтось щось переплутав, пробач, — далі розмовляти не було чого.

Отже, як здогадувалась останнім часом, таки не Ірка. От Іваненка запитати складніше...

Наважилась аж на останньому уроці. Почала із переїзду.

— Нова квартира — це добре, — дійшла нарешті до головного. — Ще все відремонтоване, ще не заливали сусіди зверху...

— Якби ж то! — скрушно всміхнувся хлопець. — Уяви собі: нас залили першого ж дня, щойно в'їхали! Одна втіха: батьки все одно хотіли плитку міняти й нові шпалери поклеїти. Отож не дуже шкодували. А в усьому іншому — мали клопіт!..

Софійка була приголомшена почутим. Ні, чогось такого й сподівалась, але ж, справді, як усе збіглося! Зрештою, вона й ставиться до новенького так само, як до Завтрашнього. Ніби відчуває: вони — дві половинки однієї й тієї ж людини. Хорошої людини. Милої, приємної, майже ідеальної.

Може, Софійка навіть трошки закохалась. Втім, у кого? У Дмитра? В Казимира? І як же тоді пояснити почуття до Вадима?.. Зовсім заплуталась!

Та важливо, що скоро вона розплутає інший, складніший, вузол. Тепер-бо підтвердити ще кілька деталей — і починати велике переселення.

Мама попросила забрати Ростика від баби Валі.

— Яке золоте дитя! — сокорила та. — Сиділа би з ним день і ніч! Ви, Софійко, як хочете, можете

приносити його навіть на вихідні! Минулої неділі так за ним скучила!

— Еге, він теж хотів із нами подивитись на Леськовичівський замок! — пригорнула до себе малого.

— Леськовичівський замок? — зацікавилась баба. — І як він тепер?

— Гарний! А ви теж його бачили? — зраділа Софійка.

— О, вже давненько! Моя двоюрідна бабця були... господинею в тому замку!

— Господинею? — Софійку наче струмом пронизало. — Стривайте, не могла ж вона бути Марією?!

— Марією? Ні, не Марією, це точно!

— А як звалась?

— Ох, дитино, — заохкала й зашкандибала сусідка. — Хіба я вже згадаю? Давно то було! Здається.. . якимось на "Г"...

— Гонората? — аж підскочила від несподіванки.

— О, так-так! Гонората! Що гонорові були бабця, то гонорові!

— То ви вже — онука Гоноратиного сина, чи, може, доньки? — вирішила перевірити сусідку, знаючи, що Гонората дітей не мала.

— Ні, дитино, не було в бабці ні дітей, ні чоловіка! Самотою звікувала, як я! Мій родовід пішов уже від її старшої сестри!

Справді, Казимир згадував якимось, що в Гонорати була ще старша сестра по матері (Тадеушів батько одружився на жінці з дитиною)! Та сестра, на заздрість Гонораті, рано вийшла заміж і виїхала кудись далеко.

— Такі-то, дитино, справи! Ой, сюсі-пусі, ти мій малесенький! — Баба Валя цьомнула свого коханого Фантика. Мама зомліла б від такої негігієнічної сценки!..

— Це ж і Фантиком його назвала, бо почула таке ім'я від свого дідуся, — пояснила баба. — Він казав, що кіт Фантик був у тієї, як її, Гонорати!

— Бабусю, а що ви ще пам'ятаєте про неї?

— Ой, нічого, дитинко, зовсім нічого! — Баба Валя широко розчинила перед Софійкою двері в коридор. — Ну, бувай здорова! Гляди малого, передавай привіт мамі!

52. Ку-ку-дист

Щойно провела після уроку Сашкову сестру. Відколи Сашко засоромився пускати Софійку в свої нетрища, Любка ходить на заняття до Софійки.

Ну вона й балакуча! Спочатку була тиха й скромна, а тепер не переслухаєш! Вже й не ясно, хто більше балакав: учителька чи учениця. І про те, як вона полюбила читання після Софійчиних уроків, і про те, що з нею хотіли ув'язатися Надька й Вірка, та Сашко не пустив. І про те, як після Софійчиних відвідин Сашко, як ніколи раніше, сварився на сестер за нібито бруд і павутиння, а потім сам узявся прибирати. Навіть про те, що у потайній кишені Сашкового ранця ("Тільки ти ж не кажи йому, бо повбиває нас усіх трьох! Він же думає, що ніхто про це не знає!") вклеєне Софійчине фото.

І що з тим Сашком робити?.. І де він дістав світлину? Ото ще влізливе! Ото проноза! Врешті-решт, це порушення права на особисте життя! Адже хіба почуватимешся комфортно, коли, може, якраз у цю мить на тебе хтось витріщається?!

Ну й перепаде ж йому від неї на горіхи!.. Ой, Любка ж просила мовчати! Справді, ще повбиває своїх нещасних сестер: від того Сашка чого завгодно можна чекати. Софійка б і сама не знати що зробила, якби раптом хтось викрив і розпатякав про Вадимову світлину в її косметичці!

— Доню, тобі лист. Мабуть, від леськовичівської подружки! — Мама внесла до кімнати великого конверта.

Боже, Софійка так рідко отримує листи! Люба Ві-ку-ку!!! Ого, скільки всього! Малюнки... Від Павлика? Намалював її, Софійку! Ще й такою гарною! З розпущеним волоссям, у вінку з водяних лілей!.. Досі вдячний за подаровану колись квітку!..

Софійчині щоки аж запалали від такого несподіваного дару. Це вам не які-небудь світлини у потайній кишені ранця!..

А це що? Карикатури? Чи Павлик утратив майстерність? Якись невмілі замальовки кульковою ручкою! Ось лялька стоїть на якихось кривих

гостряках, мовби на крокодилячих зубах. Ось вікно з двома кульками, прив'язаними до підвіконня...

"Ку-ку! Привіт!.." — і Вітин лист вибухнув щонайрізноманітнішими новинами. Софійка читала — і мовби чула захоплену Вітину скоромовку. Після ретельного переліку домашніх і городніх справ ішлося про чергове непорозуміння між вожатою і Андрігоровичем. У селі гомонять про те, що, мабуть, весілля не бу'. А табірна кухарка ставить на те, що таки бу': вона зустрічала Алванівну на лукашівському базарі, й та питала, скільки мяса тре* на п'ятдесят персон. Але ще хтось бачив її ду' засмучену. Втім, Ві-ку-ку не мо' нічо' про це судити, бо ж після зміни вожаті роз'їхались по своїх містах і се*. І так леськівчани ледь трима' їх у полі зору.

Що ж до Павлика, то в нього дуже круглястий почерк і трохи нахилений упра'. Пише, що готує робо* ще до якогось конкурсу. Запитує про здоров'я Любсавни і передає Соф' щире віта'. І малюнок. Ду-у-уже гарний малюнок передає Павлик Софійці! Вона тут... як намальована!!! А лілеї — мов живі!

Також леськовичівський привид, окрім гри на піані*, узявся й до інших мистецтв. Обходячи на чергуванні замок, Вітин та' побачив на підві-ко' хлопчика, який малює ручкою на аркушику. Пізніше знайшо' там сучасний блокнот із дісне-ївською Русалонькою. З нього повипадали деякі малюнки, що їх Віта й пересила' для ознайо' своїй дорогій Соф'.

Та це ж Софійка віддала Завтрашньому свої ручку й блокнот, коли писали звернення в Польщу! Зрештою, чи не її і намалював Казимир? Еге ж, це вона стоїть на зубчастій вежі! А то — ніякі не повітряні кульки: це вони з Дашківським сидять на підвіконні! Оце накарлючив, оце насмішив!.. Але нічого, збереже ці кривулі як речові докази!

А дівчиною у вінку з водяних лілей похвалиться рідним!

Тато сказав, що Софійчин портрет вартий щонайкращої рамочки. Мама заявила, що автор картини вартий щонайвищих похвал. Пустельник визнав, що в Павлика справжній талант. Сніжана додала, що він заслуговує навіть стати їхнім зятем. Бо, мовляв, по собі знає, що кращого чоловіка, ніж художник, знайти неможливо. Ростик бурчав щось незрозуміле, а Чорнобілка байдуже прочалапкала по малюнку в куточок дивана й закуняла.

53. Осінні вивихи

На прибиранні шкільного подвір'я Діда Василівна доручила виносити сміття Вадимові й Со-фійці.

Вони тримались удвох з протилежного кінця рядна, наповненого золотим осіннім листям. Легко ступали по заметеній алеї до залитих сонцем сміттєвих контейнерів. Софійчин крок був дрібнішим, вона прискорювала його, аби йти в ногу з Кулаківським. Десь позаду гомоніли однокласники, дурнувато верещала Ірка. Десь позаду, закусивши губу, старанно орудував граблями Дмитрик. Десь позаду... Яка різниця, що там зараз позаду?!

Попереду — павутиння бабиного літа й сонячна алея до смітника. Як хочеться, щоб ця мить ніколи не закінчувалась!.. Ой, як же зупинити цю неповторну мить?

Тут згадала Казимирову теорію про сповільнення часу і несподівано почала:

...надумав кленовий листок линвоходцем прославитися павутинку бабиного літа натягнув між гілками

зібралось усе листя на цирк дивуватися

а листок ступив крок другий

світ зелений захитався...

Вадим спочатку витріщив очі, потім прискалив око, притишив ходу.

— Вірші? Ну, ти й приколістка! — сказав, одкидаючи набік свого рудуватого чуба.

Приколістка? Софійка аж зашпортнулась.

— Та, це... Мама колись мені Ігоря Калинця вголос читала... Вона ж учителька, така в неї робота...

— Прикинь, щоб це моя маманя таке забацала!.. Кранти були б! Обреготались би всі!..

Софійка опустила обличчя: зараз її щоки запалають, як ота брудна купа з листям!.. Яка ганьба! Треба ж було лізти зі своїми поезіями!.. Зупинила хвилину!..

— Чуй, а хіба це вірш, коли в ньому немає цих... отих прибамбасів... ну, як їх... тих штучок, що у віршах? — раптом посерйознішав хлопець.

— Рим? — перепитала здивовано.

— Ну да, їх самих!

— Але ж дивись: молитви теж неримовані! — відповіла так само серйозно. — Проте ніхто ж не сумнівається в їхній цінності?..

— Ти гля-а-а, точняк! — похитав сяйливим чубом. — У тебе не голова, а суперкомп. Я б сам ніколи в таке не в'їхав!

Леле, радіти чи журитись від таких комп'ютерних компліментів?! Світ перед очима заслало срібним павутинням, він замерехтів жовто-червоними листками, що саме висипалися з рядна.

— Та хіба ж це я? — зашарілась. — Так, від людей чула...

Витрусивши рядно, вони вертали до гурту. Вже видно Дмитрика з граблями, видно, як хлопці кидаються по Ірці зчорнілими ялиновими шишка-

ми. Вадим похнюпився й поволі черкав кросівками по асфальту.

— Може, той-го... розколешся, як там далі ло-хонувся той вивихнутий листок? — стрельнув поглядом з-під свого шаленого чуба.

Ні, Софійка заради цього хлопця здатна таки на все!

54.Баба Валя знову під підозрою

Сашко ввечері прийшов із букетом айстр і відеречком стиглого темно-червоного кизилу.

— Це тобі за нашу Любку, — ніяково простягнув гостинці. — Навмисно до лісу їздив! Частину продав: на букет заробив. Ще й мамі на варення зосталось!

Віддячує! Втім, Софійка готова простити і букет, і кульки, адже нарешті можна потелефонувати Завтрашньому. І показати Сашкові Казимирові малюнки, спитати, що він про це думає.

— Я думаю... — ховав стривожені очі,— думаю, він... закохався у тебе!

Приїхали! Кому що, а курці — просо! Добре, хоч не бачив іще портрета, намальованого Павликом!.. Ні, ліпше запитає по телефону самого Дашківського!

— Казимире, ви чому це вдарились у графіку? — почала з усмішкою.
— Про ваші малюнки у селі вже ходять легенди!

— Перепрошую, Софі? — не второпав хлопчина. — Малюнки? Зроду-віку не малював і не збираюсь!

— А в блокноті з Русалкою, отому, що я віддала для листування?

— Блокнота відтоді не чіпав, пресвітла панно! Кому ж писати, якщо відповіді на попереднього листа ви ще не отримували?

Гм, дивно! Ясно одне: ні Віта, ні її пунктуальний тато сплутати не могли. Отже, чи не є це ще одним підсвідомим проявом Казимирової майбутньої суті?.. А Сашко вже: "Закохався! Закохався!.."

— Значить, не було такого?

— Ні, прекрасна Софі!

— Тоді бодай скажіть, чи був котик у вашої тітки Гонорати.

— Атож, люба принцесо! Вгодований сірий котик, якого, правда, гляділа не так сувора тітка, як нянька Ганна. Кіт Фантик!..

Не брехала баба Валя! Чи все-таки збрехала? Як мовив би Завтрашній, темна ця жіночка, ох, темна!..

— Недаремно ми ще тоді відчували в ній лиху людину! — погодився Сашко, й очі його покруглишали від тривоги.

Наступного ранку, перед школою, сама впросилась віднести бабі Валі Ростика. Фантик, здавалось, був невдоволений. Прискіпливо зиркав

на Софійку, а та не менш ретельно оглядала кожну річ у квартирі.

— Ось для води, ось — для молочка! — демонстративно поставила перед сусідкою пляшечки.

— Знаю, дитино, знаю! — відмахувалась нянька.

— А годувати — лиш із його посуду! — вказала на тарілки з малюнками курочки Ряби.

— Аякже, аякже! Яка дбайлива сестричка! — вдавала, що їй приємна Софійчина турбота про малого.

— А в чому ви заварюєте кашку? — попхалась на кухню. Ледь не додала: "Сподіваюсь, не у Фантиковій каструлі?"

— Ось, окреме, чистесеньке! — сокорила стара.

— А... — зазирнула попід столи. — Мишей у вас часом немає? Щурів там усяких?

— Бог з тобою, дитино! Що таке говориш?! Колись була одна миша, то її вже давно...

— Отруїли?

— Пастка зловила, і Фантик з'їв. Ішла б ти вже, дитино, до школи! Спізнишся! — Нянька обережно підштовхнула дівчинку до виходу.

Софійка ще трохи постояла на сходах, дослухаючись.

— Улю-лю, мій мацюпусінький! Як же я за тобою скучила!.. — тільки й чулося із квартири.

Ой, нічого доброго це не віщувало!..

55. Впритул до істини

На уроці малювання сьогодні тема "Як я провів літо". Впевнено взялась вимальовувати пишні лілії, ставок, замок удалині... Тут Павлика немає, тож Софійка цілком зійде за найкращого в класі художника. Хіба якщо новенький, Дмитрик... Що він там прикриває долонями? Невже черговий шедевр?

Ревниво зиркнула в його альбом і мало не пирхнула зо сміху. Не люди — якісь гуманоїди — чи то ходять, чи то висять понад різними спорудами!..

— Це ми з татом їздили до Хотинської фортеці... Піднімались там на башточки... — виправдовувався Іваненко. — Вибач, але я зовсім не тямлю зображувати людей!..

Що правда, то правда! Вже б і не брався! В малюванні Дмитро — це Казимир номер два! Казимир номер два?! Леле, та він і справді малює, як Завтрашній! Тільки що не ручкою, а простим олівцем! Але натискує ним так, що чіткіше, ніж ручкою! Рівчаки прорізує!

— Ну, чому ж... — намагалась опанувати себе. — Дуже навіть схожі... Це, мабуть, ти?

— Ні, це тато! Ось я! — показав якусь неоковирну карикатуру вниз.
— Тато вже виліз, а я ще на сходах.

— Він у тебе, здається... солідний? — прискалила око на малюнок.

— Що, так помітно? — зашарівся хлопець. — Я ж старався зменшити йому форми!

— Отже, солідний?

— Ох, трохи є! Та й чиї тата зараз худі? Всі з черевцями ходять! Але я таким не буду! Я спортом займаюсь.

— А як... його звати?

— Тата? Дмитром, як і мене. Мама кличе нас Дмитром і Дмитриком...
— ще більше зашарівся хлопець.

— Серйозно? — Від таких явних збігів аж похолола. — Слухай, а в твоєї мами... біла сукня є?

— Не знаю, мабуть... У неї в шафі багато одягу, якимось не приглядався... Але на весільній світлині вона точно у фаті й білому платті!

Все! Знайшла! От і попався ти, Дмитрику! От і є тобі пристанище, неприкаяний Казимире!

Удома відразу взялась до діла. Повитягала з шафи мотлох (щоправда, до чого тут фотографії?). Перемішала старі газети й навмання тицьнула пальцем у якийсь рядок.

"Мати серед жовтня..." — далі старий папір перетерся на дірки, і дізнатись, що саме пощастить мати серед жовтня, Софійці не вдалось. Очевидно, на початку жовтня все остаточно з'ясується. Десь тут, десь ось-ось!.. Уже дуже-дуже скоро!..

56.Домашні прикροщі

Увечері, щойно відправила додому Любку, припхався Сашко.

— Не допоможеш ще й мені? Вивчити алгебру? — запитав, ховаючи очі.
— Вирішив зробити уроки, а тут... якісь такі незрозумілі завдання...

Авжеж, алгебри йому заманулось! Шукає причини Софійку навідати!

— Гаразд, давай сюди свого ранця.

— Е, ні! Я сам! — сахнувся, наче пограбувати його збиралась. І вже спокійніше дістав підручника й зошита. Боїться, щоб фото не побачила. Теж іще конспіратор!

— Бо я, знаєш... Ще малювання там, фізкультуру люблю... Навіть якісь таланти до цього маю... Шеф завжди радиться зі мною, коли прикрашає щось... Ти б прийшла якось подивилась: такий гарний офіс із водяними газонами спорудили! А по воді— електричні лампи-лілеї... Хоч я моря ніколи не бачив, а все мене чомусь на морський дизайн тягне! А оце порадив ще й картини з морем почепити всередині: ніби якийсь такий художник є, що малював тільки море...

— Айвазовський?

— Чому тільки Айвазовське? Всі моря, які є!

— Ай-ва-зо-вський, кажу! — зітхнула тяжко і безнадійно. — Прізвище таке! Море зветься А-зо-вським!

— Точно! В тебе ж дядько художник — не дивно, що все знаєш! Отож пообвішували ми в офісі тими картинами — Їй-Богу, як на глибині! Акваріуми поставили.

— Цікаво, на глибині час теж іде повільніше?

— Звичайно! Я на Олексівському ставку пірнав, то думав, що цілих п'ять хвилин. А хлопці засікли на годиннику: тільки дві з половиною!

— Гм... Чи збережуться ці Казимирові теорії в Дмитриковій голові?..

Поламавши голови над ребусом із Дашківським, узялись до задач математичних.

— Діти, ходіть перекусите! — покликала мама.

Тільки завжди голодний Сашко стрепенувся

на цей поклик. Софійка ж не зворухнулась. Вічно вона зі своїм супом!

— Чай і шоколадний рулет!

Ну, хіба що так!.. Рушили до столу.

— Ну, ще за тата! — на всі лади викаблучувалась мама перед Ростиком, намагаючись запакувати малому в ротик чергову ложку яблучного пюре. — Не хоче! А баба Валя каже, що Ростик у неї так справненько їсть!

— А кави у неї він ще не п'є? — буркнула невдоволено.

— Кава? Що ти! Дітям до трьох років узагалі не рекомендується ні кави, ні шоколаду!

— Від баби Валі сподіватись можна чого завгодно! Ой, не довіряла б ти їй, мамо, дитини!

— Це ж чого раптом?!

— Її двоюрідна бабця була господинею Леськовичівського замку й колись отруїла малого Дашківського!

— Це баба Валя тобі сказала?

— Баба Валя все приховує. Дізналась я з інших достовірних джерел.

— Софійко, всім відомо про твою багату фантазію! — Мама аж скривилася. — Зрештою, чого баба Валя має відповідати за гріхи двоюрідної бабці?..

І як щось довести цій нерозумній мамі?! Софійка давно помічала, що батьки їй не довіряють, що не сприймають усерйоз. Тепер іще раз у цьому пересвідчилась. Залишалось використати останній аргумент:

— Вона ж... вона ж при дитині цілує свого кота!

— То й що? Ти ж сама кажеш, що коти — великі чистьохи. Тим паче Фантик. Вичесаний, вимитий, доглянутий! Не те, що ця... — Мама зневажливо кивнула в бік Чорнобілки. І, згадавши, що киця — Сашків дарунок, ввічливо підправила: — Ця, сухоребра!..

Ну, можна витримати?!

— Дякуємо за чай, — підвелась із-за столу. — Ми вже ситі!

Гордо крокувала до кімнати. Сашко, дожовуючи, неохоче поплівся услід.

57. Крах надій

На уроках почувала щось не те. Ще не знала точно, але гриз якийсь прихований сумнів. Він закрався, щойно вчителька назвала оцінки 7-В за самотійну з алгебри.

Дмитрик сяяв од чергового успіху.

Вадим отримав "двійку" і зверхньо чвиркав крізь зуби:

— Подумаєш, якась ідіотична самотійна! Такі дебільні завдання...

Десь уже чула ці слова. Тільки "незрозумілі завдання"! Усе більший сумнів просвердлював Софійчині думки, коли окрилений "дванадцятками" Дмитрик, не гаючись, записався до математичного гуртка. Щось не те, щось не те, щось не те!

Леле!.. Таж Іваненко — любить алгебру! Любить і любив завжди! Як вона, розтелепа нещасна, проґавила такий важливий факт?! А Казимир не любить!!! І Вадим не любить? Черв'ячок сумніву не втихав і гриз далі.

Вадима не могли залити сусіди, бо живе у власному домі. Вадим ходить у чому завгодно, тільки не в чорному і білому. Вадим не любить малювати, його звуть зовсім не так, як батька, та й батько той гарний, стрункий, рудуватий, як син, і ніяк не товстий.

"Якісь такі незрозумілі завдання!" — цю фразу недавно вимовив... Сашко. Коли приходив просити Софійчиної допомоги з алгебри.

Гнала від себе той нахабний сумнів, як докучливу муху, коли вже поверталась додому. Адже прекрасно знала, що Сашка, який жив у напівпідвалі, сусіди затоплювали. Більше того: тими сусідами були вони — Софійка і її батьки, бо тоді жили над ними. Якось у вмивальнику не було води, й Софійка забула закрутити кран...

Чи ходить Сашко в чорному і білому? Та він завше убогий і сірий, як церковна миша! Як горобець зі смітника! Як... Хвилиночку!.. Яка барва утворювалась, коли Павлик змішував чорну й білу фарби? Сіра! А що було сказано в газеті-під-казці? "Між чорним і білим!" Отже, сіре — це і є між чорним і білим?!.

Черв'ячок усе глибше вгризався в Софійчин мозок. Незчулась навіть, як іззаду хтось вигукував її ім'я.

— Софко! Таж Софко!!! Так урвала, що я вже задовбався доганяти!

Поруч об'явився... Кулаківський!

— Тобі вже, Софко, за тим прилизаним зубрил-кою всі інші дрібні в очах? М-да: я ж у іксах так не шарю, як він!

— Хто? — вдала, що не розуміє.

— Ну, не тушуйся, не тушуйся: всім ясно, що ти від новачка прибалділа!

— Кажи, що маєш, бо в мене справи! — хлюпнула холодною водою на палахке вогнище Валового чуба.

— Ти б краще придивилась, як він малює! Мазня і маразм! А малювалка йому все одно "десятки" ліпить: за сімпотну морду і за те, що підлиза!

— Все сказав? — насупила брови од свіжої ідеї. Чи малює Сашко? Хіба оформлення офісу —

не прояв малярських здібностей?! Ще один аргумент!

Вадим не відставав:

— Сьогодні, той-го... погода негаліма! Додому йти щось обломно: може, прошвирнемось по скверику? Чи в кафешку? Або на скутері вмажемо, га?

Біла материна сукня? Не пригадує, щоб Саш-кова мама вбиралась у щось подібне, але...

— А ще ти, може, той-го... для понту віршика якогось забацала б?..

Сашків батько... Гм... Нічого не знає і про Сашкового батька...

— Софко, то як?

— Га? Ах, так: я спитаю в Сашка!

— Що-о-о? Забити зі мною стрілу ти питаєш дозволу в якогось Сашка? — Вадимів чуб обурено зметнувся вбік. — Чи не в того бомжика?

Дозволу на метання стріли? Софійчині мізки вже зовсім закупорились: якої стріли? Вона в Сашка про батька запитає!

— У його батька? Це типу свекра? Квіточки, колясочка... Шоколадка за двадцять копійок... — Вадим уже люто сплюнув. — Може, ви вже й розписані? Ну, знаєш!..

І швидко пішов геть.

— Е... А?.. — тільки й спромоглася промимрити йому вслід. Що сталося, чого він хотів? Чому образився?

Гаразд, тут головне — думки не згубити. Отож найбільше спілкувалась хіба з його сестрами, точніше, зі своєю ученицею Любкою...

І тут — як обухом по голові — давні Казимирові слова:

"Вас візьмуть до мене за гувернантку!!!" Дашківський промовив їх чи не першої зустрічі. Точніше, він запитав: "А як ся назива панна гувернантка?" А потім: "Прошу дуже, хіба панна Софі не знає, що мої батьки хочуть найняти її гувернанткою?"

Софійка тоді зовсім не зреагувала й нічого не записала до блокнотика. А хіба ж не гувернанткою стала Софійка для Сашкової сестри, та й для самого хлопця?!

Терміново бігти по додаткові відомості!

58.Неждана сповідь

Маму зустріла вже на сходах: із Ростиком на руках.

— У мене, Софійко, на шістнадцяту годину батьківські збори, — пояснила. — То ти вже сама розігрієш обід. Суп і тушковані перці в холодильнику. ..

— А дитину що, з собою береш?

— Та ні: баба Валя...

— Тільки не до баби Валі! — намагалась відібрати у мами братика. — Я вже є, і я з ним по-

буду! Навіть коли доведеться пожертвувати супом і уроками!

— Але якщо вже домовились... — Мама наполягала на своєму.

Невже аж настільки довіряє сусідці й не сприймає усерйоз рідної дочки? Невже аж настільки зачерствіла мамина душа? Мабуть, у Софійчиних очах мама прочитала цей докір, бо мовчки віддала Ростика.

Чого не зробиш заради ближнього?! Он і на Сашкову точку доведеться тепер волоктися з малим. На запитання про батька Сашко зам'явся і почервонів.

— Він— моє болюче місце... Але тобі розповім... Ти не зважай, що зовні я такий успішний...

Софійка ввічливо на це не зважила.

— Насправді, якщо хочеш знати, я дуже мучуся... — Сашко ніяково яложив ганчіркою і

поглядом по циферблату ваги. — Мама запевняє, що тато покинув нас тільки через те, що народились мої сестри... Розумієш, дівчата, ще й троє відразу... Він сказав, що не прогодує нас, і покинув... А я гадаю... я гадаю, що головна причина в мені... Я тоді противний був, не слухався...

Сашко задивився кудись убік і замовк. Через якусь хвилину продовжив:

— Мені здається, я... я його розчарував! Я не виправдав його надій... Єдиний син — і... Це вже зараз я узявся за розум... Тепер він би нізащо нас не кинув... Та й сестри вже гарніші зробились: усі кажуть, вони геть і схожі на нього стали! А як народились... Миршаві такі були, червоні, поморщені... Це якби тепер нас усіх побачив... Але ні, не приїжджає...

— Сашку, що ти таке говориш?! — жахнулась дівчинка. — Наш Ростик теж некрасивим народився, але ніхто й не думав його кидати!

— От і є, що основна причина таки в мені... Ти ж знаєш, — Сашків голос аж охрип від хвилювання, — я тоді навіть... кутив!

— Господи! — вибухнула праведним гнівом. — Твоя Ромашка робила коли-небудь шкоду?

— Ромашка? Ну, звичайно... Але до чого тут...

— І ти від того її починав любити менше? Хотів її покинути?

— Ні, звичайно! І мови бути не може!

— Хіба може батько тільки через якусь шкоду покинути рідну дитину? Звісно, якщо той батько справжній?!

— Ти вважаєш, що я таки не винен? — Сашко наче аж полегшено підвів очі.

— Ні ти, ні твої сестри! Навіть якби була в чомусь винною ваша мама, нормальний батько не відмовився б від вас!

— Значить, таки батько?... — Хлоп'як знову зажурився. — Тоді чому ж він такий?

— Оцього вже і я не знаю!.. — задумано перебирала бомчика на Ростиковій шапочці.

— Тоді я, розумієш, ще про одне переживаю... Як думаєш, я не можу перейняти його ці, як їх, гени? Я так хвилююсь... Гени підлості— це ж, мабуть, перехідне?

— Не бійся! — аж засміялась. — Якщо раптом хтось погодиться вийти за тебе заміж... Тобто я хотіла сказати, якщо ти й одружишся... Якщо ти

одружишся, то, мабуть, будеш найвірнішим чоловіком і найвідповідальнішим батьком!

— Ти так гадаєш? — Сашкові очі освітили пів-обличчя, засліпивши на мить навіть Софійку. — О так! Я теж у цьому переконаний!!!

— Софійко, чому ти не помила посуду?

Це вже мама повернулася. За виховання взялась. "Бо твоїх дітей бавила!" — хотіла відрізати.

Але щось зупинило Софійку, й вона кинулася зносити до крана тарілки.

— Мам, а Сашків тато був гладким? — Софійка й забула поцікавитись у хлопця.

— Чого це тебе зацікавив той... той чоловік?.. — Мама скривилась ще більше, ніж при вигляді Чорнобілки.— Тоді був худим, а зараз... Одні наші знайомі бачили його. Одружився, від'ївся, чи пак поправився, посоліднішав. Почувається прекрасно, спогади не турбують...

— Мамусю, я люблю тебе, — прошепотіла раптом під дзюркотіння води.

— Що таке? — не розчула.

— І тата люблю... — ввімкнула воду сильніше.

59. "Не бійтесь заглядати у словник"?

От лише звався Сашків батько не так, як син.

Він звався Іваном. Утім, яка різниця, як саме: не так, і годі.

Це єдина ланка, яка не вписується в ланцюжок.

Бо навіть біла парчева сукня у Сашкової мами є. Точніше, колись була. Із неї потім Любці й Вірці пошито шкільні блузки.

Не зважувалась поки що висловлювати свої підозри Сашкові. Як і Завтрашньому. Та й важко було провести зв'язок між цими двома — такими різними — постатями. Навіть те, що тепер Сашко зробиться охайним і шляхетним, чомусь

не тішило. Зрештою, остаточно ще ж нічого не відомо...

Казимир вдруге просить передати йому щось почитати. Причому українською. Мовляв, йому однаково, якою мовою читати, проте коли готується в українську родину... До того ж він уже знає, що його люба мама була саме українкою, — мусить же хоч він заповажати цей факт. Та й набридло бути ніким: затишніше до когось прихилити голову, до чогось належати...

Але коли вони знов потраплять до замку? Може, якось попросити Ві-ку-ку підкласти книжку-другу в батькову сторожку? А як пояснити? Ще ж і не що-небудь — словника просить! Бачте, начитався в Рильського: "Не бійтесь заглядати условник: це пишний яр, а не сумне провалля!"

Та й де б у Віті взялись удома словники? Доведеться самій вирватись до Леськовичів!

Тим часом написала Віті розлогого подячного листа, висловила захват Павликовим портретом. А щоб потішити подружчине серце, передала через неї Павликові дотепне прохання. Хай спробує намалювати ще й Ві-ку-ку! Отак, як Софійку: у вигляді якоїсь квітки! Цікаво, з яким-то цвітом порівняє він їхню балакучу товаришку?

А з Казимиром і справді треба серйозно побалакати. Поки з'ясуються остаточні подробиці,

пора вже думати, як його звідти виманити. Ось хоча б такі свіжі газетні ворожіння-знахідки:

"Із трьох кутків поставити однакових, а вийти з четвертого боку", — зовсім нічого не зрозуміло! Це були поради, як городити двір. Хай собі. Але що цей рядок дає Софійці? Про всяк випадок переписала його до заповітного блокнота...

Поки Сашко придумає, як здійснити наступну вилазку до замку, вона пошукає гостинців для Завтрашнього. На якій полиці в мамі зберігаються словники?

"Власні імена людей": ти ба, ще й такі словники бувають! Взялася гортати: ого, цікаво! "Вадим — значення цього імені не знайшло одностайного тлумачення". Маєш! "...Більшість же дослідників схильні виводити його від давньоруського дієслова вадити — сперечатися, викликати незгоди".

Чудово!.. "Казимир — від відомий і руйнувати". Ще ліпше!

"Дмитро — належний богині хліборобства Дементрі". Тю!..

Сашко, тобто Олександр, — "мужній оборонець, захисник людей". О, до цього, як завше, не підкопаєшся! Якби хоч справді! Раптом — нова ідея. Чи не збігається переклад Сашкового імені з іменем його батька?

"Іван — Божа благодать, дар богів". Не збігається! Ні тлумаченням, ні суттю!

Може... А якщо — Тадеуш? "Тадей (Тадій, Фа-дей) — хвала". Знову — ніякого збігу! Щоправда, чула десь оте "Фадей"... Стривайте-стривайте!

Сашкове прізвище — Фадійчук!!! Якщо Сашко Фадійчук — ім'я справжнього Завтрашнього, то й оте Казимирове "мого батька звать так само, як і мене" розшифровується просто: Дашківського-старшого звать Тадеушем. І те, і те — "хвала"!

Хвала Рильському, що порадив звертатися до словника! Хвала Казимирові за нагадування про це! Хвала Софійці за її кмітливість!

60. Кімната для думання

Вихід знайшовся сам по собі: баба Валя забажала відвідати замок своєї двоюрідної бабці. Звичайно, вона прихопить із собою золотих дітей: Софійку та Сашка. Безперечно, вона дозволить Софійці відлучитись від замку до своєї леськовичівської подружки, поки Сашко люб'язно водитиме стару замковищем. Так-так, усередину вони не заходитимуть: розуміє, що там усе валиться.

Софійка зі шкіри пнулась, демонструючи перед сусідкою свою лагідність. Проте не забувала про діло. Сашкові доручила вивідати в баби якомога більше. Сама, звісно, нідо якої подружки не піде: тихцем пробереться усередину палацу до Казимира.

При цьому навіть Сашко не знав усієї правди. Бо ж як сповістити йому, що невдовзі до його характеру доплюсуються мрії, думки і звички привида? Дуже ймовірно, що після цього й почуття до Софійки у нього подвояться (хоча куди вже далі?), адже й Дашківський до дівчинки не байдужий. Шкода, що від цього ні Казимирової вихованості, ні краси у Сашка, звісно, не прибуде...

Тим часом Завтрашній ще більше змарнів і спрозорішав. Нічого, до початку жовтня (а це через кілька днів) ще дотягне, а там нарешті все й вирішиться.

— О, Софі, чи ви нарешті познайомите мене з моїм новим тілом і новими родинними умовами? — В Казимирових очах загравав гарячковий, аж хворобливий блиск. Та усі його рухи стали ще більш полохкими й нервовими, навіть при гарному настрої, як-от нині.

— Так-так, неодмінно познайомлю!

Кинула поглядом у вікно, за яким Сашко запопадливо провадив бабу Валю до Гоноратиного будиночка, і замовкла. Як показати Дашківському те миршаве хлоп'я в латаних джинсах? Як сповістити про напівпідвальне приміщення, кур'єрську посаду, торгову точку?.. Як воно: після хоромів у злидні?..

— А хоч про маму-тата кілька слів скажете, паннунцю?

— У вас буде чудова мама і... і три розпрекрасні сестрички!

— О, Софі, я такий вдячний вам! — Ледь відчутними устами Ян-Казимир дотулився до Софійчиної руки. — Втім, я готовий уже будь-куди, аби звідси!

— Але як ми здійснимо це велике переселення? — перевела на інше.
— Я колись читала про джина, який поміщався у пляшці...

Атож, непогано було б тоді з тієї пляшки, наприклад, напоїти Сашка! Для цього не конче навіть одкривати йому справжню причину...

— Тобто чи зможете ви перейти в рідиноподібний стан? — запитала й розтлумачила Янові щойно пройдені ази з фізики.

— В рідиноподібний? Не знаю, любя Софі. — Бліде паничеве чоло перекреслила аристократична зморшка. — Але в, як його... газоподібний... Себто я можу розсипатись на дрібні пилинки, й ви зібрали б мене в якусь коробочку...

"А потім підсиплю її вміст у Сашкову страву", — продовжила подумки.
А вголос мовила:

— Що ж, годиться! Але як ви розсиплетесь?

— Я казав, що музика — це вибух і вирування почуттів? Коли чую її, часом здається, що ладен розсипатись на попіл і змішатися з мелодією. Мені тоді здається, що я — не ув'язнений панич, що я — вільний, я — повсюди! Гадаю, коли почую чиєсь прекрасне виконання, то спроможусь на цілковите розщеплення.

— Але ж, Казимире, як ми тоді визбираємо вас по всій залі?!

— Ми можемо заграти мелодію не в цьому великому холі, а в моїй кімнаті для думання! Тим паче зручно, бо там, крім почуттів, ви поназбируєте ще й дуже багато моїх думок, а серед них є вельми цінні!

— Кімната для думання? Щось про таку досі не чула!

— Ви її навіть бачили, чарівна Софі! — загадково усміхнувся привид.

І повів дівчинку до Ганниних покоїв.

— Ось вона, моя улюблена кімната для думання! — показав... на шафу! — Саме в ній любив подовгу сидіти, зосереджуватись, осмислювати пережите. Іноді думки тут настільки ущільнювались, що треба було відчиняти дверцята. Відтоді, як я самотній, часто вмощуюсь тут поміркувати над життям і нежиттям! А ще — згадую, згадую, згадую...

Гм, справді, з шафи привидові молекули повигрібати буде простіше, ніж із великого приміщення!

— Не повиґрібати, а зібрати, як пилок із квітки, мила Софі! — уточнив Дашківський.

Прощаючись, віддала Завтрашньому книжки і словники. Хай ніде їх не губить: скоро, дуже скоро вона приїде, аби забрати його з цих стін!

61. Вмістилище для духу

— Ну, що з'ясував? — допитувала Сашка у Вишнополі, коли за бабою Валею зачинилися двері її квартири.

— Мовчить, як партизанка! — розчаровано розвів руками хлопець. — Я вже і так, і сяк! А вона лиш: "Мій чемний синочку", "Та невже? Та що ти кажеш?!", "А я нічого цього й не знала б!"

Ет, знайшла кому доручити випитування!

— Зате я розвідала багато нового! — І переказала товаришеві свої відкриття.

— Отже, повеземо твого Дмитрика в замок і попросимо заграти "Місячну сонату"! — аж сяяв од почутого Сашко. — Там же й пересиплемо в нього зібрані від привида пилинки!

Сердешний, досі вважає, що Казимир — це Дмитро Іваненко!..

— Припустимо, мелодію можна і з магнітофона. Але от коробочку?.. Яку візьмемо: від взуття? Від макаронів? Од Ростикових сумішей?..

— У чому ж іще краще переносити чийсь дух, як не в коробці для духів? Моя Любка малою парфуми й не називала інакше, як дух. Казала мамі: "Дай попахну (значить, понюхаю) твій дух!" У тебе є щось підходяще?

Звісно, в Софійки є щось підходяще! Коробка з-під парфумів, подарованих колись мамі татом! У шафі!

Шукаючи коробочку, знову натрапила на чобітки й світлини.

— Запитаєш у свого Дмитрика, чи не носив у дитинстві подібних чобітків! — принагідно до-

дав Сашко. — Адже, як і коробочка, всі речі з цієї шафи можуть бути важливими для нашого діла.

— Я ліпше в тебе запитаю, — вдала, ніби жартує. — Чи не носив ти у дитинстві таких чобітків?

— Ні я, ні мої сестри! — засміявся. — Та й до чого тут я?

Якщо справді речі з шафи мають значення, то, напевне, отой поїдений міллю одяг теж чимало підказав би... Ох, ці чобітки!.. Вони й справді мовби натякають, що Софійка чинить щось не те... Неприязно відклала їх убік. Так, вона теж сумуватиме за теперішнім Сашком, але це не значить, що її зупинять чи відвернуть від мети якісь вагання-сумніви.

62. Під нашу акацію

На виховній годині керівничка Ліда Василівна заявила, що невдовзі їхній клас поїде куди-небудь на екскурсію. Спершу, очевидно, до Києва. Хоч непогано б кудись і далі: до Криму, наприклад. Побачити осінні гори і море. А ще якби відвідати печери!.. Ліда Василівна колись була в Мармуровій, дуже цікаво!

— А ми з татом були в Еміне-Баїр-Хосар! — втрутився новенький. — Там саме завершували експеримент: кількох людей поселили в печерах — без годинників. Через два тижні їх випустили, а

вони були переконані, що просиділи в підземеллі цілих два місяці!

— Так, — підтвердила вчителька, — вважається, що в печерах навіть організм зношується повільніше!

— То це, хто хоче зберегти молодість, хай живе на глибині? — Ірка навіть одірвалася від дзеркальця.

— Гй-ги, прикиньте: через сто років виповзає з печери юна Завадчучка! — реготнув Вад. І пропищав: — "Де мій мен на білому мерсі?"

— Аз мена Кулаківського вже порохно сиплеться! — захихикали дівчата.

— Хай там як, а в печерах час іде повільніше! — вгамувала учнів Ліда Василівна. (Ще одне підтвердження Казимирової правоти!)

— То коли відчалуємо до Криму? — не вгавав Кулаківський.

— Кажу ж: спершу — до Києва. Там теж є печери. Святої Лаври! Але заждіть, я ж не те мала сказати! Поки там що, сьогодні, діти, ми підемо...

— ...до старого парку! — зітхнули школярі в один голос: надто добре вивчили звички своєї Ліди Василівни.

— Правильно! Адже насамперед, діти, мусимо знати...

— ...свій рідний край! — прогудів клас.

Що ж, біологічна мала рацію: краса осіннього рідного парку була незрівнянною. Куди братися тим Києвам і Кримам!..

Софійка блукала задумлива, навіть не дуже вслухалась у вчительчині розповіді. Її місце відмінниці наразі заступив Дмитрию він слухняно йшов поруч Ліди Василівни і з цікавістю стежив за вчительчиними поясненнями. Біля нього — чималий гурт дівчат. Завадчучка теж тепер у тому гурті: намагалася протиснутись найближче до Іваненда. Сподівається засліпити Дмитрика новим блиском для губ! Ніби не знає, що новенький сидить і товаришує з Софійкою. А ще ж недавно Ірка полювала на Кулаківського! Зрадниця!

Вадим же зі своїм плеєром плівся позаду, оточений поріділою купкою найвідданіших ад'ютантів.

— Софко, то я тобі, значить, попід саме вухо? — раптом наздогнав Софійку.

— Тобто?.. — від несподіванки не второпала запитання.

— В смислі, по барабану я вже тобі? Паралельний?

Що мала відповісти? Признатись, що її почуття — це не розмінна монета, а її вірність чиста, як сльоза? Освідчитися, зрештою?

— Що, запала вже на того бомжика? Щось не можу вдуплити, чим же він тебе купив? Дірявими штаньми чи допотопною мобілкою?

— Сашко — мій друг! З дитинства! — мусила вступитися за Фадійчука.

— А я хто? Мені, прикинь, западло бути в прольоті! Я, знаєш, крутіший і навороченіший за того здихлика! Хочеш, куплю тобі на лотку якогось хавчика? Пачку чіпсів? Чи коробку цукерок? Чи...

— ...віддаси мені гроші за коралі? — лягнула й одразу пошкодувала.

— Ах, ти так? — зиркнув з-під чуба. І вже готовий був іти геть, але зупинило благальне Со-фійчине:

— Вибач, я не хотіла!!!

— А якщо не хотіла, то плюнь на ту висюльку! Плюнь і розітри!

— Гаразд! Я вже плюнула!.. — промимрила жалібно.

— Та й стара моя питає постійно, чого не приходить та проноза, що прокляття зняла. Підсіла на тебе, відьмачка! Коротше, якщо ти до мене щось маєш, то приходь сьогодні о сьомій під нашу акацію!

Вадим поспішив уперед, а Софійка залилась посеред осінньої алеї приголомшена і з повною душею золотого листа.

"Нашу акацію"?..

63. На порозі перевтілення

Коли Софійка остаточно змучилась, вибираючи вбрання на сьогоднішній вечір, у двері подзвонили.

Сашко влетів до кімнати з широко розплющеними очима:

— Збирайся! Ідемо! Мій шеф у справах проїжджає сьогодні через Леськовичі! Туди й назад! Я домовився, щоб нас підкинув! І магнітофона з записом "Сонати" позичив! На батарейках, не треба й розетки! Бери коробочку і вперед!

— Зачекай, але... Я не можу сьогодні... В мене важлива...

— Якщо немає кому посидіти з Ростиком — прихопимо з собою! Я попередив шефа, що в тебе може бути дитина!

— Але...

— Що є важливішим за визволення нещасного? Ти ж тільки про це й мріяла!

— Стривай, ти ще не все знаєш...

— Розкажеш дорогою! Шеф чекає унизу в машині!

— А... а ми встигнемо до сьомої? До пів на сьому?

— Встигнемо, встигнемо! Біжім!

Сашко встановив магнітофон у кутку Ганниної кімнати. Софійка повимітала з шафи павутиння й пил.

— Прошу дуже Софі не перестаратись: там є цінні думки! — не то жартував, не то ридав Даш-ківський.

Обоє розуміли його стан. Адже нарешті настало те, чого чекав століття.

— Ну, ще тиждень-другий я міг би пождати... — Привид швидко закліпав. — Бо якось так раптово...

— Тримайтеся, друже! — Сашко прикидався незворушним. — Усе буде гаразд!

— Ви певні, що хочете цього, Казимире?! — не витримала Софійка й кинулась до Завтрашнього. Хапала його в обійми, а він танув у неї під руками. Цілувала в щоки, але на вустах — лиш солоний присмак...

Вони плакали обоє: дівчинка і напівпрозора тінь. Метались, тягнулись одне до одного, і здалеку могло здатись, наче вони танцюють. Тим паче, що тепла й сумна мелодія вже заповонила кімнату: Сашко ввімкнув магнітофон.

— Годі, Софійко, годі... моя хороша! — Сашків голос теж зрадливо тремтів.

Бідолашний, він же не відає всієї правди, він же не знає, чим обернеться для нього Софійчин план!!!

— Сашку!!! — Це вперше озвалась до нього так ніжно, так сердечно. — Сашку!.. — сама не помітила, як на мить притулилась і до нього, як цьом-нула в запалу щоку.

— Ти чого? — спалахнув од зворушення й несподіванки.

Як сказати? Ні, вже що буде:

— Казимире, пора до шафи! Гучніше музику!

Мелодія розливалась і

справді наче розривала серця. Вона вирувала, і панувала, і вбивала, і воскрешала!

Коли нарешті втихла, то Софійці здалось, що і її вже розмело на порошинки.

Не дивно, що від Яна-Казимира взагалі нічого не залилось. Бо ж хіба звались Яном-Казимиром ті пилінки, що дівчинка мітелочкою змахнула зі стінок? Дбайливо зсипала до паперового пакетика (в поліетилені ще задихнеться) і, не закриваючи його, заховала в коробочку від парфумів.

У шафі залишалась тільки самотня привидова, чи пак Софійчина, мобілка. Не зважилась її взяти. Може, колись... від нього ще пролунає дзвінок?.. І медальйон. Його таки забере, на згадку!

— Здається, все... — Притулила коробочку до грудей і... поволі зсунулась на дірявий паркет.

— Вимкни вже ту музику... — ще спромоглась махнути рукою. Бо світ ніби й досі коливався у такт мелодії.

64. Чергова несподіванка

Отямилась від плюскоту води.

— Нарешті! — Сашко хлюпав їй в обличчя водою з якоїсь колби. — Добре, хоч дощ учора пройшов: з-під ринви начерпав!.. Як ти?

— Нормально... А де... Казимир?..— і вмовкла, зауваживши в руках коробочку від маминих парфумів.

Отже, сталося. Вигляд коробочки відразу повернув до тям.

Тепер якось перемістити її в Сашка. Розчинити у колбі? Навряд чи забажає випити дощової води. Якби все не так раптово, то підготувалась би, прихопила із дому пляшку мінеральної. Чи бодай усе гарненько втовкмачила б йому.

Бо зараз навряд чи Сашко здатний її зрозуміти.

Далеко від дороги почулися сигнали авто.

— Шеф гукає! Вперед! — потяг дівчину до виходу.

— Давай... хоч попрощаємось...

— Навіщо нам прощатись, коли ми зараз удвох їдемо до Вишногополя?

— Із цим замком... із... Прости мені!..

Вхопила Сашка за комір, на мить рвонула його

до себе... Після сьогоднішнього поцілунка він, певно, сподівався чогось подібного... Натомість різким рухом вона запхала коробку хлопцеві за пазуху, в останню секунду відкривши її. Оттепер усе! Казимирова душа повинна злитись із Сашковим серцем...

— Отже, до машини? — запитала отетерілого Фадійчука.

Але той лиш перелякано мацав свої груди і живіт. Сорочка на ньому надималась і купчилась, наче перед злетом. Перевтілення — це й справді непросто!

— Що ти мені підкинула? — заойкав.

— Що зі мною? Куди я попав? — пролунав із Сашка ще один голос.

Господи, невже все закінчиться звичайним роздвоєнням особистості? Невже від сьогодні нещасний говоритиме двома голосами?!

Але з-під Сашкового одягу вже випручувався... Дашківський!

— Матка Боска, панно Софі! — Привид аж охрип від шоку. — Нащо ви мене так пом'яли?

Завтрашній набув своїх попередніх форм, хоч продовжував фиркати й обтріпуватись. Лиш страшенна блідість його обличчя тепер виказувала пережите.

— Казимире??? — в унісон прокричали Сашко й Софійка.

Той обвів друзів повеселілими очима.

— Як мовила моя нянька, що се було, що сі стало? — спромігся на жарт. — Пам'ятаю точно, що розмістився в коробці. Спочатку— тісно, потім — наче так і треба... Але тоді мене кинули в щось чуже! Прошу дуже, я ледве вирвався!..

— Як? Хіба ви не повинні підселитись у Сашка? — дивувалась.

— Не зважайте, Завтрашній! — усміхнувся й Сашко. — Це Софійка після того, як зомліла, ще не прийшла до тями! Вона переплутала мене з...

— Ні, я нічого не маю проти: Сашкова душа справді велика, самовіддана й містка! Сашкова

душа світла! — виправдовувався привид. — Але ж явно не моя!..

Вдалині знову посигналило авто.

— їдемо? Чи спробуємо ще раз загнати Казимирів дух до коробки? Нам же треба відвезти його до справжнього власника! — запитав хлоп'як.

— Даруйте, але я волів би... трошки побути на повітрі: оговтатись, поміркувати... Якщо ви не заперечуєте, звісно...

— Тоді ми вирушаємо! — Софійка зовсім не проти була покинути це зачароване місце. — Я вдома дещо обмізкую... Коли що— ключі від балкона маємо, а мобілка — в шафі! До скорої зустрічі!

65. Нові підозри

Ледве встигли до машини: Сашків начальник уже починав гніватись і хотів рушати.

— Я звик, що ти, як правило, дотримуєш слова! — дорікнув підопічному.

Добре, що вдома якраз була тільки Сніжана. Сиділа з малим: батьки пішли в гості. Вона все пояснила на свій лад:

— У нашої Софійки — побачення.

Ой леле! Побачення! А вже пів на восьму! Поки вскочила у святкового костюма, поки добігла до заповітного місця... Звичайно, там уже нікого не було! Вадим — не Сашко. Він до безконечності

не чекатиме. Гордий. Це Софійка залилася ні з чим! І все через того Фадійчука!

Але чого не врахувала? Чому так ганебно помилилась із тим перевтіленням?..

— Я ще пам'ятаю тебе в цих чобітках! — Тітонька, намагаючись утішити племінницю, дістала з шафи старе взуття. — А незабаром їх носитиме Ростик! — Сніжана пригорнула напівсонного малюка.

Невже?.. Ні, ні і ще раз ні! Софійка замахала руками й заплющила очі. Ростик? Ні! Мало які чоботи бувають на світі?! Тітонька понесла вкладати малого, а Софійка все не погоджувалась із новим відкриттям. Адже якщо речі в шафі мають сенс, то всі фотографії теж красномовно вказують на їхню родину...

"Так" — підтвердила газета, на яку випадково тицьнула пальцем.

Ні! І намисто, в якому колись виходила заміж Софійчина, а отже, й Ростикова мама...

Ні! Ні! І коробочка від парфумів... І навіть те поїдене шмаття — належало теж комусь із їхнього роду...

Ні! Ні! Ні! їх заливали сусіди... У мами є біла сукня... Софійка до певної міри — Ростикова гувернантка...

Але вона зовсім не зобов'язана доводити до кінця справу з Дашківським! Вона взагалі вже не

поткнеться ніколи до Леськовичів! Подумаєш: якийсь привид мучитиметься в замку чи й зовсім зникне з лиця землі!..

Та й цілком допустимо, що Ростик любитиме алгебру! Хоч ніхто з їхньої родини не має симпатії до цієї науки... І тато в них — не гладкий!.. Правда, недавно мама дорікала, ніби він уже починає поправлятися...

— Це поки ти вдома була, — тато відмовив. — А тепер знову завдяки твоїм зошитам доведеться на духовний харч переходити.

Імена? Тато зветься Славик, брат— Ростик... Святослав і Ростислав: нічогісінько спільного!!!

Ні! Ні! Ні!..

66. Два викриття

Софійка так любить братика! Вона зовсім не бажає міняти його юну шестимісячну — хай і вредненьку — вдачу на жодну іншу!

Що ж робити? — гарячково шукала відповіді, бовтаючи ложкою в супові. Коли ж висьорбала чашку живлющого рятівного чаю, думки трохи прояснились.

А коли баба Валя цього ранку прийшла забирати малого до себе, ще жахніша думка пронизала дівчинку. Баба — відродження прародички Гонорати, яка заповзялася знищитинове втілення

Шй?шш ІШШІ

Казимира! Слід було йти в атаку. Виклично зупинилась перед бабою.

— Ану, признайтесь: ви ж таки приховуєте щось про той Леськівський замок?

— Е-е-е... Дитино, та що ти таке видумуєш? — невинно закліпала сусідка.

— С-с-софійко, с-с-схаменис-с-сь! — благально шипіла мама.

— Або ви кажете зараз самі, й ми мовчатимем, або я викрию вас перед усім будинком!

— Але ж, дитинко...

— Софіє!!! — вигукнула мама вже загрозово.

— Кажіть, бо Ростика вам більше не бачити, як власних вух!

— Ну, все, все, умовили! — позадкувала стара. — Ввечері приходьте до мене і все дізнаєтесь!

— Господи, що дізнаємось? Це ви обоє серйозно? — перелякалась мама. — Я зателефоную, щоб замінили уроки... Ні, я, пані Валю, вам, звичайно, довіряю, але... З Ростиком побуду сьогодні сама...

Все! До замку більше — ні ногою!

Як тепер поглянути в очі Кулаківському? Як вимолити прощення за свій учорашній злочин перед хлопцем?

Але Вадим підійшов першим.

— Ну, ти й буквоїдка, ну, й зануда! — докірливо зиркнув з-під чуба.

— Ваде, я перед тобою дуже...

Але той не дослухав:

— Подумаєш, причалив на якийсь четвертак пізніше! Після школи кимарнув трохи, а потім дружбани підрулили, башку закумарили... Коротше, поки пригріб до акації, ти вже й здиміла. Облом було подождати?

Ах, так?! То кавалер сам зволили спізнитись? А вона, дурна, бідкалась, переживала!..

Залишалось хіба що розреготатись...

67. Прокол

— Вибачте мені, дітки, простіть... — Баба винувато металась перед мамою і Софійкою. — Бог свідок: не хотіла, ненароком вийшло... Хто ж знав, що ти, Софійко, така розумна?..

Господиня поклала перед своїми прокурорами альбом зі світлинами і вказала на ту, де стояли дві скромно вбрані, убогі дівчини:

— Осьо, познаходила спеціально! Вона — та, що правіше!

-Хто?

— Таж моя двоюрідна! Зі старшою сестрою — рідною моєю бабцею!

— Гонората — в свитині? — не зрозуміла Софійка.

— Та не Гонората ніяка! Як на духу признаюсь вам, діточки: збрехала! Родичка моя — не господиня замку! Захотілось мені, старій, дурній, у пани пошитись... Насправді ж бабця мої в замок на службу найнялись! Нянькою до паненяти їхнього! Ні як пани звалися, ні як жили вони, ні як служилося бабці, нічого більш не знаю. Навіть кіт Фантик — і той не Ганнин був, а хазяйчин!..

— Ганна? Улюблена нянька Завтрашнього? Себто — Казимира Дашківського?

— І чи улюблена — теж не знаю. Одне точно: родичка моя — ніяка не пані, ніяка не Гонората... Отака я: з мужиків репаних, куди мені межі панство?! І вас, інтелігентів, я справді не достойна! Простіть, якщо зможете...

То бабин секрет — лиш у такій дрібниці?!

— Це ви нам вибачте! — припала до старої мама, вмудряючись при цьому свердлити Софій-ку вбивчим поглядом. — Ми тут не все зрозуміли, понавидумували казна-чого! Вже й не знаю, як вас просити, скільки вам платити, аби не відмовились і далі глядіти малого!

Вони ще там перепрошувались, а Софійка шкідливою мишкою вислизнула з сусідчиної квартири: що ж, бувають і невеличкі проколи, не все ж тільки гладенько та гладенько!..

68. Ще один прокол

Софійка приховувала навіть од себе, що вже настав початок жовтня. Подумаєш — ще один невеличкий прокольчик! Подумаєш — газетна фраза про істину, яку будуть "мати на початку жовтня", трохи не справдилась!..

До того ж у їхній родині свято: увечері вирушають на день народження до тітоньки Сніжани. Дідусева розповідь про цей день і про те, як

тітоньчине ім'я "впало з неба", стала вже легендою, яку теж варто відсвяткувати.

Тому поява Сашка сьогодні була зайвою. Але куди вже дінешся від цього одержимого?

— Софійко, то як діємо далі? — з ходу сипонув проблемами. — Ти не забула, що вже початок жовтня? Та й Завтрашній уранці телефонував, питав, як справи.

— Ой, та в нас поки що суцільна плутанина! — підступала здалеку. — Он і в газеті підказка була якась туманна: "Із трьох кутків поставити однакових, а вийти з четвертого боку".

— Туманна, кажеш? Чом же ти раніше мовчала? Трьох моїх сестер поставити по чотирьох кутках замковища!.. Ото поставимо та й вивеземо спокійно заповітну коробочку з Леськовичів! А тоді підсиплемо твоєму Дмитрикові...

— У тім-то й річ, що Дмитрикова кандидатура відпадає! — видихнула нарешті.

— Як це?

— Так! Алгебру він любить, он що!

— Стривай-стривай! Якщо алгебри не люблю я... то й новим пристановиськом для Дашківського мав стати я?!

— Ти також уже відпав, — буркнула Софійка. — Ростик мій тепер найбільше підходить!.. І чобітки, і всі фотографії з шафи, і нова газетна підказка— все вказує на наш рід... Навіть баба Валя, як колись її родичка Ганна для Казимира,

підробляє для Ростика нянькою! — переказала пригоду з сусідкою.

— Оце новини! Чудово! Тепер нас уже ніщо не зіб'є з потрібного шляху, — засяяв хлоп'як. — То на коли плануємо вилазку в Леськовичі?

— Невже ти не розумієш? — схлипнула. — Я не хочу міняти Ростика навіть на найкращих та най-шляхетніших принців! А тому кидаємо цю затію і більше до неї ніколи не повертаймось! Чого мовчиш? — перепитала здивованого Сашка.

— Та... Тепер зрозумів, чому ти тоді кинула коробочку мені за комір!.. Значить, Ростика шкода, а мене ти була готова...

— Ну, чого ти?.. — намагалась усміхатись, але бачила, що товаришеві явно не до сміху.

— А зі мною, значить, можна все, так? — Хлопцеві очі аж розривались від образи. — Затикати Сашком усі дірки навіть без попередження?!. Сашко все витерпить, еге ж?..

— Та я ж...

— Значить, кажеш, кидаємо цю затію? І я кажу: кидаємо! Її більше немає, як немає більше нашої дружби!

Сашко швидко попрямував до виходу.

— А я ж вірив, — зупинився на порозі, — я ж був готовий... А я ж ради тебе... Ет!..

Розпачливо махнув рукою і зник за дверима.

69.Смуга мовчання

Ні, цей Сашко таки зіпсував Софійці свято! Замість насолоджуватись тітоньчиним частуванням і дідусевими бувальщинами, тепер мусила терпіти докори сумління.

Звісно, вийшло негарно. Та й хто знав, що Фадійчук настільки вразливий? Він же такий податливий був, такий безвідмовний, такий зручний у користуванні!

Нічого, сам же прибіжить миритись!

І газетну підказку як швидко розшифрував: троє однакових — це справді можуть бути його сестри! Отже, якщо поставити Любку, Вірку й

Надьку по трьох кутках муру, то можна запросто вивезти Казимирову душу, перевезти її до Вишнополя і тут спокійно шукати для неї власника? Тьху, якого власника? Вона ж уже закрила цю тему!

Але можна просто зберігати його тут. Ба навіть випустити і спілкуватися з ним поза стінами похмурого замку? Ні, це небезпечно для малого!

Надалі прагнула не згадувати леськовичівської пригоди. Намагалась не думати про нещасного Дашківського. Він теж не давав про себе вістки. А може, й телефонував на мобілку, як знати? Сашко-бо не приходив. Навіть Любка на уроки не з'являлась. Вадим — і той перестав пропонувати

Софійці побачення. Тільки Дмитрик, як і раніше, був привітним і ввічливим.

А ще баба Валя віднині спокійно й безперешкодно бавила Ростика. Софійка ж у вільні хвилини вкладала у нього всю сестринську ніжність, невтомно забавляла й розважала малого. А той — сонечко ж таке! — завше радо ждав сестриноного приходу і щасливо сміявся! І як можна підселяти ще когось у цю невинну щиру душу? Хоча з іншого боку...

Чим далі, тим більше звикала до думки, що Казимирова делікатна вдача не повинна б зашкодити малому. Ну, подумаєш, часом назве її Ростик "панною Софі"!.. Подумаєш, висуне раптом якусь несподівану теорію!.. Вона любить Ростика тепер, любитиме й потім! Зрештою, і до Яна-Ка-зимира завше Софійка мала тільки щонайкращі почуття!

А що, коли хлоп'ятко різко подорослішає? Що, коли викаже батькам усі замкові таємниці, і Софійку покарають? Бо чи ж має право сама вирішувати аж такі питання? Але якщо приви́дові Божою волею призначено саме Ростикове тіло, то хіба гріхом буде комусь ту волю виконати?

Навіть омріяна екскурсія 7-В до Києва, дбайливо zorganizована Лідою Василівною на осінніх канікулах, не дуже втішила. Дмитрик захворів і поїхати не зміг, а Вадим цілу дорогу спілкувався

тільки з ненависною Завадчучкою. Помста за невдалі побачення?

70. Мир

Осінь усе глибшала, як глибшали Софійчині сумніви й вагання. Вкутавшись у подаровану тітонькою шаль, бродила золотими листяними заметами. Парк оголився і спорожнів. Тільки їхня з Вадимом акація ще ніяк не скидала срібно-зеленого кучерявого вбрання. Софійка знала: акація не жовкне, вона зеленіє до останнього і просто осиплеться якоїсь ночі під натиском важкого приморозку.

Так не жовкне і її кохання — його зможе понищити лиш якась непереборна обставина. І ходитиме вона сьогодні цими алеями дотемна, і ніщо не завадить Софійці зустріти на цих алеях його...

Ну, хіба раптом ідеальний Дмитро Іваненко зустрінеться перший — тоді, звісно, доведеться з ним ділити смуток цієї прощальної пори.

Вадова постать справді з'явилася не скоро, але все ближчала в сизо-золотому тумані. Ось вона вже неминуче постане перед замисленою і байдужою до всяких там перехожих дівчинкою.

— Ух, ледве злиняв од своїх старих! — видихнув замість привітання.
— А то немає розслабухи ні в школі, ні на хаті! Хочуть мене в якісь Айнштайни

закадрити: уроки та уроки! Скутера в гаражі забадяжили!..

— Привіт! — ледве стримувала радість.

— Але не на того напали! — торочив про своє Вадим. — Яв мент врубався, що до чого, навернув їм на вуха лапші — й ноги в руки! Бачу, все одно спізнився! Ти тут давно? Чувака ніякого не бачила? З плеером? У мене з ним стрілка забита!

— Не було нікого.

— От невезуха! Прийдеться на мобілу тратитись! — Кулаківський красиво відгорнув чуба, дістав мобілку й став ефектно тиснути на кнопки. — Блін, рахунок на міліні! Не хоч за компашку по свіжу картку зганяти?

Софійка радо поспішила за Вадимом. Не встигли вийти зі скверу, як наткнулися на Сашка. Той поспішав кудись із чималеньким пакунком: не інакше, як за дорученням свого шефа.

— Оба-на! Я фанатію! — саркастично зареготав Кулаківський.

Сашко, мовби й не про нього, заклопотано прямував вулицею.

— Затуляйте носи: бомжатник на горизонті! — ще гучніше сміявся Вадим.

Софійці зробилося зле, воліла провалитись під землю. Такий... найкращий — і таке городить!

— Що, слабо таку лялю, як у мене, відхопити? Проґавив свою б'ютифул ґйол, тепер шмарклі втираєш?

Це вже було занадто! Сама незчулась, як із криком "Сашку, зачекай!" ринулась назустріч, точніше, вже навздогін Фадійчукові. Сама незчулась, як їдко махнула на прощання Краківському:

— Покедово, пацан! Тусуйся сам із собою!

Хай уже потім, пізніше, тяжко шкодуватиме, що вкотре втратила нагоду наблизитись до коханого. Потім ридатиме ночами й придумуватиме, як помириться. А зараз головне — догнати Сашка! Запитати, як міг її так надовго забути, висловити йому всі свої образи й сумніви! Привітатись, побалакати. Зрештою — просто почути голос!

Хлоп'як зіщулено мчав уперед, не озираючись на Софійчині поклики.

Лелечко, яке гонористе!

— Та спинись уже, навіжений! —

засапано перегородила йому шлях. — Дай хоч слово сказати!

— А не гидуєш торкатись до бомжика? Білі руці замурзати не боїшся?
— стояв перед дівчиною і водночас поривався йти далі.

— Вислухай же, будь ласка! — мало не плакала. — Я ж до тебе, як до людини, а ти...

— Вибач, поспішаю! — Сашків голос був незворушний, а сам він знову рвонув уперед.

— Ну, то й іди собі, потворо!!! — з насолодою вигукнула мамине стосовно Чорнобілки. Схлипуючи, відступила й зупинилась. — Іди собі!

— То чого хотіла? — Сашко несподівано завагався, а голос його мирнолюбно здригнувся.

— Уже нічого, дякую!

— Може, помиритись? — буркнув, опустивши очі.

— До побачення!

— То я... я теж думав... Як-не-як, із дитинства дружимо... — Сашко поворушив носком черевика придорожнє листя.

— То ти мені пробачаєш? — зітерла руками повеселілі сльози.

— А обіцяєш не підсипати мені за пазуху всяких Казимирів? — Щасливий погляд так і рвався з-під насуплених брів.

— Обіцяю! Отже, мир?

— Мир! — сяйнув усмішкою Сашко.

Із соромом, але й з приємністю відчула, що має над цим хлопцем владу і що та влада — знов у її руках.

— То коли визволяємо Завтрашнього? — миттю перейшов до діла Фадійчук. — Він уже втомив своїми телефонними допитами! Заморився його переконувати, що всейде за планом і що вже ось-ось!..

— Як добре, що ти не відібрав у нього надії! То що, беремо сестер, магнітофона і в неділю першим автобусом — до Леськовичів?

71. Дивний заповіт

— Доню, тобі листи вже йдуть навіть і з-за кордону! — Тато поклав перед Софійкою довгастий рожевий конверт.

Невже з Польщі?! На конверті було написано явно не польською, та й на зворотній адресі стояло: "Франція". Дивно!

— Хто ж прочитає? — затурбувався Сашко, який саме навідав Софійку з приводу завтрашньої поїздки. — Я не зможу, бо в школі цю, як її... англійську вчу!..

— Найкраще прочитав би сам Дашківський: це ж йому давала уроки французької мадмуазель Луїза! — трохи іронічно мовила Софійка. — Але, поки там що, і я спробую.

Писав якийсь нотаріус Жермен, син колишнього нотаріуса покійної мадам Марі Фіртик. Він дуже зворушений листом, надто ж — постскриптумом до нього. Бо переконався, що має справу не з самозванцями, а зі справжніми спадкоємцями красуні Марі. Жермен-бо досі не може завершити справу свого батька: дати раду зі спадком мадам Фіртик. Адже мадам Фіртик склала досить дивний заповіт!

О, Марі була дуже гарна! Після розлучення зі своїм польським чоловіком Тадеушем Дашківським вона отримала багато майна. Вийшла за бідного аристократа Ніколя Котье(причому наполягла, щоб зостатись на своєму дівочому прізвищі) і переїхала до Франції.

Попри те, що мадам була гарна й багата, ні дітей, ні щастя не мала. Мучилась вона якоюсь таємною душевною тугою. Плакала за якимось ефемерним сином, якого вважала живим, бо ж, як чудно промовляла, не міг він розтанути на її очах. А ще казала, що то вона — синова убивця, що нема їй за це прощення. Усе поривалась вернутись на Україну, знайти там хлопця, але в радянські часи це було заборонено.

Тож коли нащадки Дашківського переслали Жерменові з Польщі Софійчиного листа (а всім здалось: його писав Маріїн син), він дуже стішився і радо сповіщає: всі статки Марі Фіртик заповіла синові Янові-Казимирові, який десь загубився. Якщо ж не йому, то бодай замкові, у якому він зник. У Софійчиному листі, мабуть, якраз і йдеться про той — Леськовичівський — замок.

Далі йде перелік адрес, за якими треба звернутись, і документів, які слід підготувати. Будуть розпочинати клопотання про відродження замку, гроші знайдуться. Це єдине і головне, що може зробити Жермен для пам'яті про мадам Марі й свого батька-нотаріуса.

— Оце-то так! — Сашко захоплено дивився на таку розумну поліглотку Софійку.

— Це ж у замкові тепер можна буде облаштувати шикарний табір відпочинку! — планувала Софійка. — І ніхто з дітей не дорікне тепер, як-от Павлик, що в таборі все — під лінієчку, нудне й квадратне!.. Тепер замість "корпус номер чотири" казатимуть "пурпурова кімната", "оксамитова кімната", "мармурова кімната"!.. Штори й постіль будуть не білими, а у тон. Об такі не зважишся витерти носа! Під стінами не спатимуть штабелями по двадцяті!.. Що казати про ванну!..

— Як добре, що Завтрашній ще не встиг перевтілитись і ще зможе почути цю новину!

72. Будь, що буде!

Яке дивне відчуття: повертаючись рейсом Леськовичі — Вишнопіль, вони заплатили тільки за двох. З малих Любки, Вірки й Надьки ще грошей

не вимагали. А про Казимира Дашківського, котрий був тепер у Софійчиній сумочці звичайним вмістом коробки від парфумів, ніхто й не здогадався!..

Найбільшим випробуванням були тільки гостини у Ві-ку-ку. Так-так, Вітин тато запевнив, що його донька образиться, якщо Софійка не відвідає подруги. До автобуса залишався час, і вони всім кагалом рушили до юної леськівчанки.

Радості господині не було меж, але, як і слід було передбачити, Ві-ку-ку вмить занюхала якусь таємницю.

— Що ти носишся із нею, як із писаною то'? — намагалась відібрати в Софійки сумочку. — Сядь поїж, вона ніку' не дінеться!

— А що у те' з цим хло'? — пошепки вказувала на Сашка. — Ой, щось не з простої дружби він за тобо' хвостиком біга'!

Ледве перевела Вітину цікавість на інші події. А подій було, як завжди, чимало:

— Алванівна і Андрігорович пожени'! Весілля було на сла', табірна кухарка пекла й вари'!

— Знаєш, а я всерйо' подумую, щоб написати літопис Леськовичів у любовних історіях. Як гада', любов наших вожатих сюди підійде?

— Жаль, що те' не бачить тут Любсавна, бо якби ба', то була б дуже ра'. Але нічо', Віта передасть їй від Соф' приві'!

— Музика із замку луна' все тихі', але дощі пірячать безпереста', хіба за ними щось почу'? Якби не так сумно — могла б співати, але...

Нарешті й Софійка відчула, що з подругою щось не те. Ві-ку-ку замовкла, із її очей викотилась гірка сльоза:

— Павлик давно не пи'!..

Софійка заспокоювала подругу, як могла. Хоч у душі збагнула: коли серце до когось не лежить, не допоможе й потрійне листування!..

Все інше минуло напрочуд гладко. Напівпрозорий Дашківський швидко розпорошився, причому навіть не від музики, а від щасливої листовної вістки про мамине каяття.

Перед цим розцілювався з друзями і сказав:

— Нехай мені допоможуть віра, надія і любов!

Софійка і Сашко здивовано презирнулись:

наче знає, що саме зараз по трьох кутках замковища стоять слухняні Вірка, Надька і Любка! Дівчатка, звісно, теж ні про що не здогадувалися. Софійка-бо перед цим наплела їм щось про порятунок замкового деревця. Утім, вони й так були готові на все ради своєї вчительки: адже завдяки їй усі троє так гарно вчаться у школі!

Софійка охайно зібрала порошинки зі стінок шафи.

Сховавши коробку, чемно запитала Вітиного батька:

— А як би ви подивились на те, щоб ваш військовий пункт перенесли в приміщення для табору відпочинку, а тут усе відродили?

— Якщо начальство накаже — передислокуємось хоч і на Марс. А тут, якби хто вклав гарні кошти, було б чудове місце для привалу!

— Є надія! — у двох словах оповіла про французьких меценатів.

— Гарне повідомлення. Ви взагалі з собою привезли сонце! — усміхнувся вусань. — Бо досі небесна канцелярія в Леськовичах влаштувала цілу диверсію у вигляді безперервних дощів. Ми вже навіть розробляли план евакуації під секретною назвою "Ноїв ковчег"!

Уже недовго сердешному Дашківському проливати сльози!

Аж коли Софійка винесла за ворота заповітний вантаж, Сашко побіг забирати сестер. Отже, мали тепер гарантію, що Казимир — у їхніх руках. Бо інакше він так і не покинув би замковища.

Зоставалось найтяжче.

Софійка потерпала: боялася зіпсувати справу.

Щойно ступила за поріг власної квартири, як упевненість покинула її, Зараз мала щонайбільше бажання — назавжди позбутись тієї коробочки. Гаразд, вона її просто поставить у коридорі, на краю тумбочки для взуття. А далі будь, що буде:

або її просто викинуть, або ж її розкриє не вона, не Софійка.

Із дитячої залунав Ростиків сміх, а з дверей визирнув Пустельник, який щойно бавився з малим.

— Софійко, а я тебе якраз чекаю! То де та київська передача?

Ах, передача! Ще з київської екскурсії в Софійчиній кімнаті лежить оберемок пензлів і тюбики фарб, які для Сергія передали друзі.

Мерщій винесла пакунок, сама ж поспішила до зали: як зараз поведеться Ростик? Він усміхнувся до сестри вже двозубим ротиком, потягнувся до неї рученятами. Ні про що, золотенький, не здогадується!

Коли ж нарешті з острахом вийшла в коридор, то вразилась: коробочки... не було!

Не було її й у відрі для сміття.

— Мамо, ти не бачила своєї колишньої коробки від парфумів? Отут, на тумбочці?

Мама не бачила.

— Біля тумбочки щойно дядько Сергій пакувався-узувався, може, часом прихопив?

Скоріш за все, коробочку він просто ненароком скинув у розкритий рюкзак... Тепер або викине, або, якщо встигне показати тітоньці Сніжані, принесе Софійці назад — уже відкорковану? Оце накрутила!

— А може, кицька десь із коробкою загралася? — припустила мама.
— Вона ж досі гасає кімнатами, як мала! Все на світі перекидає!

Далась же мамі та кицька!

Ростик несподівано заплакав. Ні Софійка, ні мама ніяк не могли його вгамувати. Поки не взялись навперебій читати йому вірші: Шевченка, Тичини, Драча...

Отже — вже?.. Чи ні? Як знати?

73. Замкові новини

Коробочка й справді невдовзі об'явилась. Її впізнала й передала Софійці тітонька Сніжана: Пустельник ненароком прихопив разом із київськими пензлями.

— Тітусю, а ви коробочку відкривали?

— Таж вона порожня! Тільки запах парфумів!

— Але ви — відкривали?

— Я? — Сніжана задумалася. — Здається, першим її відкрив-таки Сергій: подумав, київські друзі пожартували. А потім я кажу: це ж Софійчина, з її шафи!

Уже й сніжок несміливо перелітає через Вишнопіль, а Софійка досі в невідомості. Змінився Ростик чи не змінився? Так, він полюбив поезію, але в усьому іншому... А ще в нього лізе черговий зубчик, і він часто плаче ночами...

— Принаймні можемо перевірити в замкові! — категорично заявив Сашко. — Що, коли Дашківський — знову там?

— Е ні, він би подзвонив!

— У що? Ти ж забрала мобілку!

Леськовичівський замок зустрів німотою. Хіба вітри завивали на вежах, нашіптуючи вже якусь не місячну — передзимну, вітрову сонату.

— Казимире-е-е! Аго-о-ов! — блукали межі стін хлопчик і дівчинка.

Тихо. А може, все, що тут було, — приверзлось, примарилось?

— Ви в курсі, що із замку пропав привид? — спитав не то жартома, не то всерйоз Вітин батько. — В усякому разі, таке відчуття у більшості леськівчан. Та і я давненько його не стрічав! І ніби чогось уже й не вистачає!..

— Якщо пропав, то тепер можна буде й ту стару каліку-шафу на розпал пустити, і паркет обдерти, — докинув батьків колега. — Бо ж не дозволяло, потерча мале! А в нас у каптьорці холодно.

— Е ні! — заперечив Вітин тато. — За таке й думати забудь! Тут якщо кого на розпал, то це нас із тобою! Ще, гляди, нашому шефові прийдеться й продані люстри вертати: щойно згори телефонували! Казали, що якийсь французький хазяїн

цієї хати їде до нас з'ясовувати ситуацію. Кажуть, гроші везе шалені: будуть замок відновлювати!

— Той магнат поселиться тут, чи що?

— Ні, він хоче зробити в замкові будинок відпочинку: тільки для дітей. Для нещасних і для щасливих, для забутих батьками й для плеканих — для всіх дітей! Правда, Софійко? — підморгнув дівчинці.

— Правда! — щасливо погодилась. І вголос подумала: — Але ж як бракує тут Завтрашнього!..

— Що? Вже завтрашнього дня чекаєш? Настане він, як дембель, — нікуди не дінеться!

74. Завтрашній — Пустельник?!

Софійка лежала на канапі з мокрим рушничком на чолі. Так завжди чинила мама, коли Чорнобілка діяла їй на нерви. А тут спробуй не нервуватись! Ні, не через кицю, — вона, як завжди, Софійку тільки радує. Через... Пустельника! Сьогодні вранці дядько Сергій похвалився родичам новою картиною. Мовляв, приснився йому сюжет, і він не зміг його не зобразити.

Все б нічого, тільки ж на полотні перед Софійкою і її батьками постав... Леськовичівський замок! Точнісінько такий: із муром, хащами, з балконами, ще й із молодесеньким дубочком на краю вищої башточки!

— Ти що, бував у Леськовичах? — в один голос запитали тато й мама.

— Ні, а що? — здивувався Пустельник. — Це я сон змалював! Дивний такий сон, яскравий, нав'язливий — мовби віщий якийсь.

— Там же — точнісінько такий замок!

— Невже? Якось поїдемо зі Сніжаною подивимось!

Рушник охолоджував чоло, пальці перебирали муркотливо-сонну Чорнобілчину шубку.

"Шукати в межах Вишногополя"? Недаремно, отже, занесло столичного Пустельника в їхню провінцію! Ніколи б не подумала, що Казимир перетілиться в Сергія! Хоча... Що знає вона про свого дядька? Так, його рідну київську хрущівку теж заливали сусіди. Так, Сергій ніколи не палав любов'ю до математики. Його батько зветься не Сергієм, але якщо рахувати, що має таке ж прізвище — Кавун? Зате його батько не товстий! Ху-дий-худющий: Софійка при першому знайомстві ще й дивувалась, що в хрущівках живуть люди-хрущики!

Чорнобілка вп'ялась кігтками в Софійчину руку, і дівчинку наче промкнуло істиною. Вона дослівно згадала ту Казимирову фразу про Павлика: "Він — як мій тато!" Софійка сприйняла її як свідчення, що майбутній тато Завтрашнього

буде товстим, як Павлик. А що, коли йшлося про Павликове уміння малювати? Адже Пустельників батько — теж художник! І те, що в Дашківського часом підсвідомо проявлялось бажання малювати, — ще одне підтвердження зв'язку із Сергієм!

Оце наробила рідному дядькові!

Усім іншим підказкам — про білу сукню, гувернантку, "Місячну сонату", істину на початку жовтня, пошук між чорним і білим — поки що не знаходила підтвердження, але вже нічому б не здивувалась. До того

ж у Софійки сильно розболілась голова, і вона, згорнувшись калачиком навкруг коханої киці, задрімала.

75. Леськовичівські вісті

Вітин лист, здавалося, світився ще зсередини. Бо ніс таку новину, таку новину!

Павлик написав листа! Перепрошував за довге мовча': по-перше, готував роботу до чергового конкурсу, а по-дру'... Він таки намалював портрет Ві-ку-ку! У вигляді квітки, як просила Соф'! Соф' ніколи не вгадає, хай Соф' приї' і поди': Павлик намалював її у вигляді... всюдисущої, простої і прекрасної... кульбабки!!! Але ж як гарно намалюва', щоб усі тільки ба'!

А ще — свою нову виставку в Будинку школяра Павлик назва' на честь леськовичівської адресат-

ки: Вікторією! Бо, каже, багато ідей саме Ві-ку-ку йому підказа' своїми цікавими листами!

Ой, якщо Ві-ку-ку не збожеволіє від щастя, то підка' йому ще бата' пречудових ідей! А ще — занесе і цю історію до майбутньої своєї кни'!

Софійка тішилась так, наче це на її честь назвав Павлик свою виставку. Молодчина Ві-ку-ку! Молодчина й вона, Софійка, що так гарно придумала їх із Павликом подружити!!!

Софійка має для Ві-ку-ку ще один сюрприз: нарешті вона докладно зможе розповісти історію матері Казимира Дашківського — теж для її майбутньої краєзнавчої книги. Чи, може, приберегти цю історію для себе? Непогана б вийшла... Ні, подружці, то вже подружці!..

Але на цьому леськовичівські новини не вичерпувались. Адже учора до їхнього замку над'їхала ціла столична комісія! Ходили, міряли, вираховували, складали кошторис... Чималенька вийшла сума, але французький гість запевнив, що це його не зляка'.

Постановили, що з весни в замкові почнуться відновлювальні робо', а поки що вирішено дещо одягти в спеціальні коробки, "законсервувати" на зи'! Тим часом хо' відшукати ескізи колишнього оформлення кімнат: вони є в секретних

військових архівах. Бо хочуть зробити все, як було. Це буде й музе', і дитячий санато'! І все те — на честь якогось Яна-Казимира (мабуть, короля?)!

Софійка із задоволенням додасть до майбутнього інтер'єру кілька Павликових ескізів. А ще — через Віту попросить його намалювати для замку великий розкішний портрет Завтрашнього! А ще там повісять Пустельникову картину! А ще — там звучатиме часто "Місячна соната"! А ще — на вежі читатимуться вірші! А ще...

А ще — татів патруль перенесуть у табірне приміщення! — це вже знов із подружчиного листа. Тато і радий, бо там теплі' й світлі', ніж у замкових руїнах. Лиш, каже, запривидом буде скуча'.

Далі йшов традиційно докладний перелік Вітаних домашніх і господарчих справ, сусідських та інших, дрібніших сільських новин. Вони були менш цікаві, але зовсім не затіняли перших Софійчиних сонячних вражень.

76. Вишнопільські вісті

Сьогодні Софійка знову лежить із мокрим рушником на чолі й Чорнобілкою біля калатаючого серця.

І є чого!

Після уроків до Софійки підійшла Ірка, трусонула своїми фіолетовими патлами і заявила:

— Вад просив переказати, що відтепер він — тільки мій! На тебе, Софко, він більше й не гляне! А ще в нас увечері побачення. Біля

однієї акації в скверику!

Господи, вже хоч би не біля акації! Яка гірка, яка підла зрада!

— Ти чого сумна? — наспів через хвилину Дмитрик. — Хочеш, проведу тебе додому? Поділишся своїми бідами. А ще я давно хочу, щоб мене хто поводив містечком і розповів про нього...

— З радістю розповім, що знаю, — усміхалась не то в Дмитриків, не то у Вадимів бік. І вони рушили в парі через парадний хід. Залишивши Завадчучку й Кулаківського фіолетовіти від заздрості.

Було б дуже добре, якби дорогою не стрівся їм Сашко. Чого його носить вічно по цих ближніх вулицях? Ні, все відбулось пристойно: зустрілись, познайомились, розійшлись. Вони з Дмитром —

своєю дорогою, Сашко — своєю... Ніхто й не думав когось ображати, але... але в Софійчиній душі чомусь тяжко шкребли коти. Чого б то? І нарешті, добив Софійку наразі... той-таки дядько Сергій! Він прийшов до тата питати, чи немає в того записів "Місячної сонати"!

— Сніжана вже замучила мене, — пояснював. — Подавай "Місячну сонату" і годі! Без неї вона, мовляв, погано почувається!

Як? Її прагматична тітонька, окрім того, що вивчила колись двох художників, тепер ще й музику полюбила?! "Місячну сонату"?!

Люди добрі! Якщо хтось бодай щось розуміє в цій головоломці, терміново поясніть Софійці! Бо в неї, їй-богу, розколеться обв'язана рушником голова!

77. Прощання із замком

— Сашку, ти не подумай, будь ласка, нічого такого...

— Про тебе й того твого новенького? Я й не збирався щось думати!

— Як? Ти навіть не ображаєшся?

— За що? За те, що ти без вагань готова була його душу проміняти на Казимирову? Та він же не в кращому становищі, ніж я!

— Атож, ми з ним просто... сидимо за однією партою!

На Сашковій точці шумували вітри і пролітало запізніле жовте листя. Сам продавець кутався у благеньке пальтечко, Софійка поправляла ковдрочку в Ростиковому візочку.

— Та й у його очах я не побачив глибини почуттів! — додав раптом хлопець.

— Чого-чого не побачив?

— Глибини почуттів! — Сашко зашарівся. — Він занадто чемний, занадто гладенький, щоб., щоб любити!.. Зате отой рудий красунчик — не безпечний! Ти остерігайся його, Софійко!

Теж іще психолог! Он баби Валі радив остерігатись — і чим закінчилося? Тільки сорому набралась, а цей горе-порадник вийшов сухим із води!

Любити, бачте, Дмитрик не здатний! Вадима, бачте, остерігатися!.. Зрештою, вона прийшла сюди не сваритись. А сказати, що завтра Сніжана з Пустельником уперше вирушають до замку і хочуть узяти Софійку й Сашка за екскурсоводів.

Звичайно, Сашко готовий!

Тітонька Сніжана літала замковими сходами, як навіжена. Вона прагнула залізти в найменшу шпарку, і дядько Сергій час від часу виловлював її з вельми небезпечних ділянок.

— Господи, я наче віднайшла тут свій другий дім! — захоплювалась тітонька. — Я наче проживаю тут якесь нове життя! Здається, усе це я колись бачила!..

Вона з ліхтариком облазила весь підвал, поривалась особисто перевірити, чи справді напівза-валений підземний хід закінчується десь аж по той бік ставка. В хащах довго шукала залишки клумбочок, які, на тітоньчине переконання, мали б тут зберегтись. З острахом зазирала в круглі заґратовані вікна колишньої псарні, довго нишпорила в шафі, задивлялась на ванну...

— Тут начебто жив колись хтось дуже вразливий і хтось дуже нещасний! — постійно повторювала Сніжана, чим до сліз зворушувала свого Пустельника. Що вже казати про Сашка й Софійку, які тільки здивовано презирились?!

— А тут наче сталося щось жахливе! — щулилась у колишній Маріїній кімнаті.

На вежі Сніжана довго милувалась краєвидами й бідкалась, що забула всі вивчені у школі вірші. Мовляв, тут вони звучали б так доречно!

У вітальні все не могла відірватись від рояля: білий! Ціле життя мріяла про такий! Для лікарняного інтер'єру — як навмисне зроблений! Ще ж якби хто вмів зіграти зараз на ньому "Місячну сонату"!..

— Вважайте, це ви вже попрощались із замком на цілу зиму! — розправляючи вуса, догідливо пояснював зачарований Сніжаниною красою Вітин тато.

— Як це — попрощались? Я із цим дивом щойно познайомилася! — заперечила тітонька.

— Навесні замок буде вже іншим. Одягнеться в риштовання і почне перетворюватись на прекрасного принца!

Ще не чула, щоб Вітин тато розмовляв так поетично!

— Може, наше село після цього почне процвітати? Якщо в ньому й не з'явиться окрема лікарня, то в таборі відпочинку чи в санаторії точно знадобляться медичні працівники. Запрошуємо!

Ого, як розтав! Е, видно, недарма Віта контролювала батькові телефонні дзвінки!

Софійка і Сашко й собі озирнулись на будівлю. Добре чи погано, що такого замку, як нині, вони вже не бачитимуть?..

— Як гарно, що ти змалював його таким, як він є! — вдячно усміхнулась до чоловіка Сніжана.

Дорогою додому тітонька з загадковим виглядом дістала з рукава тонкого пагона з корінням.

— Як добре, що я вирвала на башточці дубочка, — хвалилась, — все одно будівельники не дали б йому там рости!

— Дубок? Як ти його дістала? Що ти з ним робитимеш? — не міг вийти з дива Пустельник.

— Спочатку посаджу в горщику на вікні, а навесні пересаджу надвір!
— Сніжана раділа, як дитина. — Хай завжди нагадує мені про цю чудову поїздку!

78. Місячна соната-3

Одного разу, коли Софійку зморило і звалило на подушку після нерівного поєдинку з алгеброю, у двері подзвонили. До квартири, наче справжній сніговий вихор, увірвалась тітонька. Слідом, загадково усміхаючись, ступав Пустельник. Тітонька внесла великого торта, дядько Сергій ззаду волік ще цілу торбу гостинців.

— Святкуємо, друзі мої! — Сніжана вхопила на руки Ростика й закружляла з ним по кімнаті.

— Тобі не можна піднімати важкого! — марно вигукував Пустельник.

— Дітей можна! — сріблясто сміялась тітонька. — Уявіть собі, сьогодні в лікарні мені сказали, що у нас із Сергієм буде дитина! Досі ніяких ознак, ми вже й переживали. А тут раптом — чотири місяці! Неодмінно хлопчик!

— Так що, Ростику й Софійко, чекайте братика! — сяяв щастям дядько Сергій.

— Я вже й ім'я придумала! — Сніжана збігала до магнітофона, поставила касету з "Місячною сонатою" і продовжила:

— Назву Сергієм, на честь його батька!

"Мого батька звать так само, як і мене", — наче

обухом ударили Софійку колишні Казимирові слова.

— Ти чого наче сонна? — Сніжана посмикала племінницю за хвоста.

— Та... алгебру вчила...

— Молодчинка! Ось Ростик із Сергійком підростуть, то і їх будеш з математики підганяти!

"Вас візьмуть до мене за гувернантку!" — зазвучало у вухах.

— Бо ж навряд чи у таких нематематичних батьків, як ми з Сергієм, дитя любитиме цифри!

"Ніколи не любив алгебри!..."

— Цікаво, на кого він буде схожий? — замріяно питав Пустельник, викладаючи на стіл святкові наїдки. — Буде чорнявим, як я? Чи білявим, як матуся?

"Знайдеться між чорним і білим..."

— І до чого матиме здібності? — долучилась мама. — До медицини? До малювання?

"Матінка в білій сукенці!" — це ж про Сніжанин білий халат! "Той Павлик — як мій тато!" — це ж про Пустельника, який теж не розлучається з мольбертом!

Сніжана вихором крутилась із Ростиком по кімнаті.

"Моя мама — це ж сніг, ви знаєте!.."

Звучала "Місячна соната". На плиті кипів чайник, шкварчали наїдки, пахло смакотою.

Софійка збуджено крокувала туди-сюди, пестила стривожену Чорнобілку, яка вмостила на її плечі.

"Сусіди нас часом заливають"? — ну, цього добра на Сніжаниному не найвищому поверсі можна очікувати хоч і щодня! "Шукати в межах Вишнополя" — тут усе й так зрозуміло.

А от як збагнути газетну фразу: "Мати на початку жовтня..."? Ах, так! Недарма ж учили в школі омоніми! "Мати" слід читати як іменник, а не як дієслово! Мати — себто Сніжана — справді ж народилась на початку жовтня! Не так давно ще святкували її день народження!

А красуня вона, мабуть, ніяк не менша за Марію! Що ж, любий Казимире, сподіваюсь, тобі вже подобається твоя нова родина! Тебе вже люблять, хоч ти ще й не народився! Хіба можна бажати чогось іще?

— Тпрусь, потворо! — почулося раптом із кухні мамине. І коли це Чорнобілка встигла вискочити на стіл?

— Ой, ти, звичайно, вибач, що обзиваю твою улюбленицю, але ж ця паскудниця... — Мама ніяково вказала під буфет, з-під якого стирчав винуватий хвостик.

Софійка підійшла й нарешті відверто обняла маму: вони ніколи не будуть сваритись через такі дурниці! Тоді пішла в свою кімнату й сповістила мобількою Сашкові:

— Хочеш — приходь до нас. Є шалена новина і — торт!

Просити хлопця двічі не довелось.

— А знаєш один серйозний наш прорахунок? — | запитав хлоп'як, покінчивши зі шматком торта й цілком безкультурно облизуючи пальці.

— Господи, в чому? — не тямила, як можна говорити зараз про невдачі.

— Ми забули розпитати Казимира, де його батько закопав скарби!

— Ой лишенько, справді! А ті скарби так би знадобились для відновлення замку!

— Що ж, доведеться тільки сподіватись, що після свого народження Завтрашній забудеться не про все!.. — і тут зумів найти вихід Сашко.

Із зали долинали радісні розмови та святковий передзвін посуду.

— Якби не "Місячна соната" по сто сімнадцять разів на день, то Сніжана, як на вагітних, має дуже смирний характер! — хвалився Пустельник.

— А мій дубок із башточки прийнявся! — аж плескала в долоні Сніжана. — Весною (а наш

Сергійко народиться саме навесні!) висадим його у дворі!
Пригадуєте, наш тато казав, що колись на честь народження дівчинки садили тополю чи калину, а на честь народження хлопчика — дуба?!

— Завтра ж відберу для вашого Сергійка льолі та пелюшки, з яких наш Ростик уже повиростав! — Мама на radoщах теж будувала плани.

Чобітки! Після Ростика їх носитиме Завтрашній, тобто Сергійко! Всі інші речі з шафи теж належать не лише до Софійчиної, а й до Сергійкової родини! Шафині коралі — і ті зараз у його майбутньої матусеньки!

— Ти чула? — раптом насторожився Фадійчук. — Шафа! — покруглили Сашкові очі. — Бухикнула ніби... Чи зітхнула...

— Та ні, тобі здаєть... — Софійка вмовкла на півслові. Справді, у шафі наче щось рипнуло. Бач, згадали про неї — і вона...

— Може, їй полегшало після наших відкриттів?

І тепер вона, можливо...

— Тс-с-с! Не будемо підганяти події! Надумає — сама дасть про себе знати!

— І вона, мабуть, занюхала такого смачного торта, — глянув Сашко на порожні блюдця та філіжанки.

Софійка засміялася й охоче побігла на кухню.